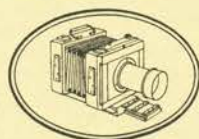

Æresmedlem....

Dansk Fotohistorisk Selskab

INDHOLDSFORTEGNELSE

Formand Niels Resdahl-Jensen
Rygårds Alle 33A
2900 Hellerup.
31 62 09 62

Næstformand Tune Laug
Vanløse Alle 80
2720 Vanløse.
31 79 07 15

Redaktør Flemming Berendt
Teglårdsvej 308
3050 Humlebæk.
42 19 22 99

Kasserer Niels-Ove Rolighed
Terpetvej 585
9830 Tårs.
98 96 15 41

Bestyrelse Ole Knudsen
Skt. Jørgensvej 10
4000 Roskilde.
42 36 99 70

Svenn Hugo
Poulsvej 1
4040 Jyllinge.
46 73 27 44

Jylland Kaj Kempel
Overager 10
7120 Vejle øst.
75 81 45 11

Æresmedlem: Flemming Anholm.
Sigfred Løvstad.

D.F.S. Mødelokaler:
ØSTERBRO MEDBORGERHUS
ÅRHUSGADE 103
KØBENHAVN Ø.

FORMIDLINGSSALG afholdes i april og december måned. Medlemskab obligatorisk. Sælger og køber betaler hver 10% af salgsprisen i salær til selskabets kasse.

1 ET MUSEUM BLIVER TIL....
Flemming Berendt.

10 HISTORIEN OM PETER ELFELT.
KONGELIG HOFFOTOGRAF.
Flemming Berendt.

24 ELFELT's KINOOPTAGER NR. 252.
Sigfred Løvstad.

26 THE PENCIL OF NATURE.
Hans Berggreen.

40 AGFA KAMERAER.
Lars Schönberg-Hemme.

46 AGFA - HISTORAMA.

52 DIT OG DAT.

54 FORMIDLINGSSALGSLISTEN.

57 MØDERÆKKEN.

SOPHUS JUNCKER-JENSEN.
59 HER ER MIT LIV
ERINDRINGER.

69 SPALTELUKKEREN.

FORMIDLINGSSALGSLISTE rekv. senest 1.marts og 1.november. Tilbud pr. brev fremsendes til:
TUNE LAUG, VANLØSE ALLE 80,
2720 VANLØSE. TELEFON: 31 79 07 15.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form, without prior permission in writing from the Copyright holder. Copyright D.F.S. all rights reserved under international Copyright Conventions ISBN 0107-6329 Denmark.

Museumsleder Sigfred Løvstad med en fornem gave fra P.B. Schmidt, Skovshoved.

Et museum bliver til....

Flemming Berendt.

Indledning.

Ved Dansk Fotohistorisk Selskabs årlige landsmøde og generalforsamling i Odense blev museumsleder Sigfred Løvstad udnævnt til æresmedlem af selskabet.

Grundlæggeren af Danmarks Fotomuseum har været medlem af vort selskab lige fra dets spæde start i 1975 og har i de mange år fulgt vort arbejde med den største interesse og tilskyndet vore bestræbelser på at udbrede kendskabet til dansk og udenlandsk fotohistorie.

Sigfred Løvstads tro på og utrættelige kamp for museets oprettelse har været både lang og besværlig - men aldrig blev håbet opgivet. Mange år før hans tid blev der udtænkt tanker og planer for et sådant museum i Danmark.

Vi vil forsøge, i to afsnit, at fortælle denne historie. Redegørelsen vil kun omfatte de væsentligste tiltag, som på ingen måde skal skygge for de mange små bidrag - der som perler på en snor - kom til at indgå i bestræbelserne, som kronedes med held den 31. august 1984!

Begyndelsen.

En strålende sommerdag på den jyske heide - datoen er den 30. juli 1924. Den utålmodige fader gik op og ned ad gulvet. Mon det denne gang blev en datter?

Et skingrende skrål hørtes i det stille hus. To øjne så dagens lys, en samler var født!

Besyderligt om det havde været anderledes. At det atter blev en søn, var i det øjeblik ganske uvæsentligt.

Den stolte fader, Kristoffer Løvstad var nok boelsmand, men hans egnshistoriske viden og hans samling af oldtids- og middelalderting m.m. blev i 1927 til et lille privat museum, som blev kendt viden om. Barndomshjemmet blev med årene til udflugtstedet 'VRADS SANDE' 20 km syd for Silkeborg.

Familien blev velsignet med fire drenge: Kristian (1914-1973), Alfred (1915-1922), Oluf (1918-), og Sigfred (1924-).

Kristian var tidlig fotointeresseret, og den yngste bror blev fanget af samme interesse.

Det første fotografiapparat.

Sigfred Løvstads første fotografiapparat blev konstrueret af pap, linsen kom fra en lommelygte, som godt nedblændet var tæt på den rigtige vare. Apparatet blev beskedent døbt CONTAX - et godt forbillede!

Som negativ blev benyttet bromsølvpapir, der lod sig kopiere over på et stykke fotopapir.

Kopikasse og forstørrelsesapparat var broderens projektdel.

Stedets mangel på elektrisk strøm var ingen hindring. En petroleumslampe blev indbygget i kopikassen, et gult glas var mørkekammerlampe, og et vippehåndtag kippede en plade, så der kom lys til kopieringen.

Forstørrelsesapparatet ville Storm P. have kunnet genkende. Den ædlere del bestod af et 6x9 cm pladekamera (Zeiss Ikon), som lyskilde var et par autopærer dristigt installeret. Strømforsyning kom fra ejendommens benzinmotor, som trak tærskværet - to fluer med et smæk, og tilmed besparende.

Årene gik, og drengene måtte påtage sig de mange arbejdsopgaver, der var nødvendige for at få det daglige brød. Det friske sunde naturliv, hårdt arbejde og små penge tilskynder enhver stræber til nye udfordringer. Efterhånden blev Vråds Sande et yndet traktørsted med servering af kaffe og kager - desuden var der jo det med den mærkelige oldtidssamling - kulturen blomstrede på heden!

Det kommende museum i baglokalet.

I 1930'erne blev der bygget en lille restauration i forbindelse med det egnhistoriske museum, og et større haveanlæg blev etableret af den fantasifulde fader. Besøgstallet steg, det blev efterhånden familiens levebrød.

Fotoforretning etableres.

Sigfred Løvstad besluttede at gøre FOTO til sin levevej. Landbruget var helt uden interesse - ja, nærmest oplevet som tids-spild. Værnepligten blev aftjent lige efter krigen, og her blev der solgt mange billeder til kammeraterne. Sigfred var den eneste blandt flere hundreder, som var ejer af et fotografiapparat!

Efter tjenestetiden var der brug for ham i barndomshjemmet, den sparsomme fritid blev brugt til fotografering, fremkaldelse af film for fremmede m.m.

Det lykkedes at få ansættelse hos fotohandler Jørgen Nielsen i Horsens. "Uddannelsen" kom til at vare i 6 måneder og blev suppleret med 4 "julesæsoner" hos storebror, portrætfotografen i Randers. Hermed var grundlaget lagt for hans etablering som selvstændig fotohandler!

Foden under eget bord var jo målet, og hvad var bedre end et giftermål, samt en tom butik. Forsøgene på at forklare den udkårne mysterierne omkring blænder, lukkertid mm. blev "udskiftet" med det første barn - siden fulgte yderligere tre. Hermed var der rigtigt noget at fotografere (for).

Fotoforretningen blev etableret i Skolegade 2, Herning i maj 1950. Syv år senere blev den flyttet til større og bedre beliggende lokaler på hovedstrøget - Bredgade 14. De første år gik med at konsolidere forretningen som levevej, nemt blev det ikke, mange af efterkrigstidens restriktioner skulle der stadig kæmpes med.

Københavnbesøg.

I begyndelsen af 1960'erne fik Løvstad en bestyrelsespost i GRAND KOPI (fotohandlernes eget billedlaboratorie), som gjorde, at jævnlige københavnbesøg var nødvendige. Under disse besøg blev kufferten fyldt op med fotografiske effekter.

Morten Rolighed i Skt. Pederstræde, Fag-Foto og Dagny Elkjær på Frederiksberg blev jævnligt besøgt.

Den berømte (berygtede) samlerdille begyndte at bære præg af et mere målrettet sigte.

L.G. Kleffels "bibel" "Vejledning i praktisk Fotografi" fra 1865 blev fotokopieret, og dens indhold skulle efterhånden blive den ledetråd, hvorefter de gamle sager fik en historisk sammenhæng.

Museum i baglokalet.

Den første udstilling.

125 året for fotografiets fødsel i 1964 blev en oplagt anledning til at vise de indsamlede klenodier frem. Fotoforretningen i Bredgade blev rammen omkring denne første udstilling. 150 fotografiske effekter

Herninghallerne 1969.

blev smagfuldt udstillet og modtaget med stor interesse af Hernings borgere.

"Ferie for alle" hed en anden udstilling i Herning Hallerne i påsken 1969. Løvstad var på pletten, og en endnu større udstilling blev resultatet - bladene kaldte det et scoop.

Hermed begyndte en modningsproces, som skulle vare i mange år, men heldigvis aldrig gik i stå.

Herning Folkeblad kunne derfor i 1972 skrive: "Landets første fotomuseum bliver nu placeret i Herning".

På dette tidspunkt var Løvstad i fuld gang med at indrette et museum i baghuset!

Det første »Nellerød-kamera«.

1973 blev et år med stor tilgang af apparater til samlingen. Ved et køb i Hovedstaden forøgedes den med hele 93 effekter, deriblandt det første "Nellerød-kamera" nr. 273 fra 1890'erne.

Hermed stiftede Løvstad bekendtskab med denne særprægede snedkers håndbyggede kameraer fra den lille by Nellerød i Nordsjælland. Hans unike frembringelser skulle senere blive en hjørnesten i samlingen.

Også på andre felter begyndte der at ske ting og sager. Fotohandlere og andre brancefolk begyndte at indsamle, indkøbe og donere gammelt fotografisk udstyr. Det skete bl.a. fra deres kunder, og samlingen voksede til over 400 numre i løbet af dette år.

Det kommende Danmarks Fotomuseum var ikke lige om hjørnet, men Løvstads evne til at overraske sine omgivelser ytrede sig ved at præsentere et fotografiapparat, der kunne fotografere om hjørner.

Det lød som en vittighed, men vi, som kender et "ARGUS-NETTEL" ved bedre! Udstillingen "Remedier og resultater" på Centralbiblioteket i Herning vakte berettiget opsigt. Det sidste nye var med, nemlig tre Hasselbladapparater magen til dem, som var blevet anvendt ved amerikanernes besøg på månen.

Et »rigtigt« museum.

Fotohandlerforeningen holdt 40 års jubilæum i april 1973 på Marienlyst ved Helsingør, også her viste Løvstad flaget med et eksklusivt udvalg af den alsidige samling. Branchekollegerne så til med stor interesse.

Året efter, i maj 74, falder der en bemærkning om, at samlingen engang kan blive et "rigtigt" museum.

Tiden går, og den standhaftige samler runder pludselig 50 år - en herlig alder, men også et skelsår, hvor ting og sager tages op til overvejelse. På dagen bliver et ridderslag uddelt: han får overrakt Storm Petersens mindelegat fra Danmarks Fotohandlerforening. Æresgaven var et sjældent luftkamera "Eagle 9", som bl.a. blev anvendt ved de store grønlandsopmålinger og under luftangrebene på Berlin i 1944-45, hvor det udpegede målene for de allierede bombepiloter.

"KÆLDERLOKALE"

Næste udstilling bliver i Holstebrohallen, og i slutningen af 1974 vedtog Herning Byråd at stille et kælderlokale til fri disposition under Herning Centralbibliotek. Hermed fik den efterhånden omfattende samling eget tag over hovedet.

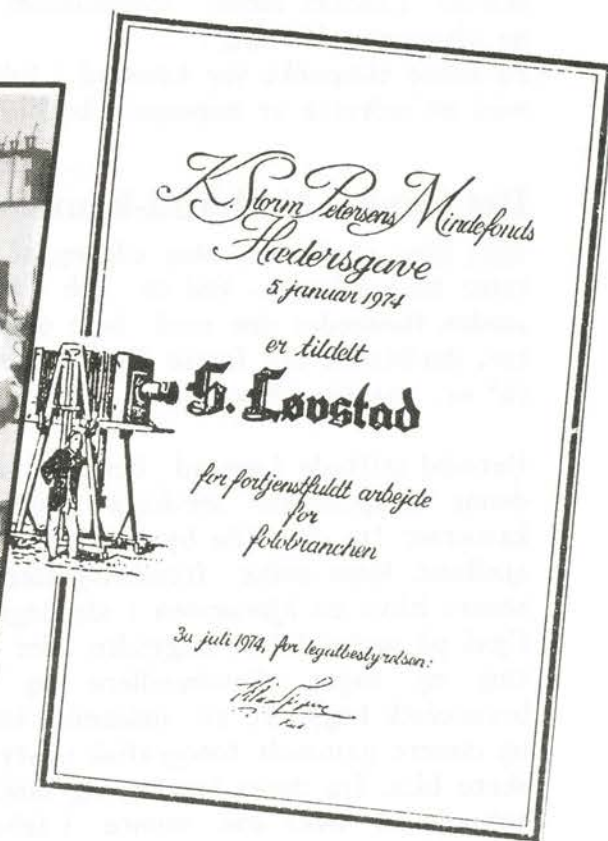
Mange tiltag blev gjort i denne periode - selv skattevæsenet fik øje på samlingen, men kun ud fra et pekuniært synspunkt. Et venligt, men forklarende brev fik "væsenet" til at forstumme for al evighed.

Centralbibliotekets kælderrum blev udnyttet 100 procent!

Storm Petersens mindelegat overrækkes sammen med "Eagle 9".

Diplom og flykamera til årets mand!

Udstillingen "Remedier og resultater" på Herning Centralbibliotek.

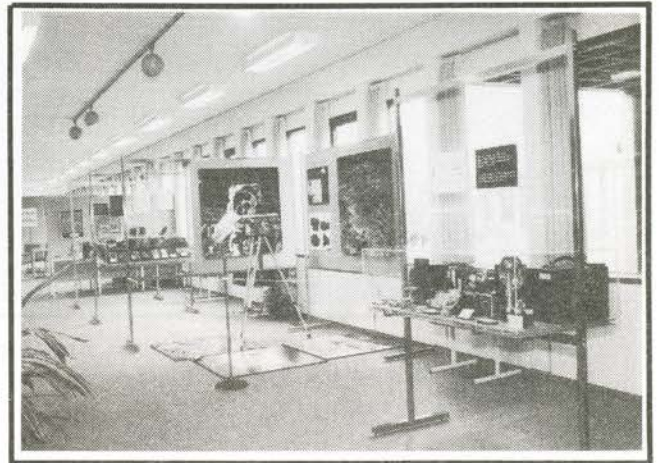
Besøg af Bjørn Ochsner.

Daværende førstebibliotekar ved Det Kgl. Bibliotek Bjørn Ochsner kom på visit og beundrede samlingen. Også Nationalmuseet viser interesse for de indsamlede effekter. Løvstads kommentar er: "I et museum kan man opbygge en udviklingslinie, det kan man ikke i et kælderrum på Centralbiblioteket, hvor man knapt nok kan komme ind ad døren for fotosamlingen".

Photokina 1976.

"Mystisk kamera vakte opsigt" - her kom man til at opleve Sigfred Løvstad fra det spøgefulde hjørne.

Midt under denne, verdens største fotomesse, 12 haller (ingen mindre end Forum), optrådte han med et gammelt amerikansk bælgkamera anno 1912. De nyeste kameratyper blev fotograferet, og alle så til med forbavselse, da fotografen straks efter optagelsen kunne hale færdige billeder ud af kameraet. "Løvstad-kameraet" af egen konstruktion bestod af det gamle bælgkamera, hvorpå der med megen snilde, samt en bukseelastik, var monteret en polaroid-kassette til 9x12 cm film. PR skal der til!

"Hasselbladhjørnet".

Løvstad utålmodig.

»Hvornår skal vi have det fotomuseum?

Disse ord kunne man læse i fotohandlernes foreningsblad i maj 1977. Spørgeren var Sigfred Løvstad og årsagen den, at problemets løsning langsomt var ved at modnes. Artiklen indeholdt en status over de forskellige fotografiske samlinger i Danmark.

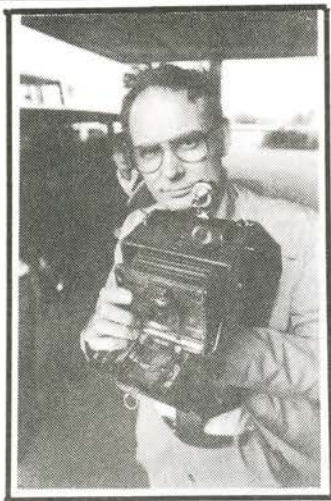

Førstebibliotekar ved Det kgl. Biblioteks Kort- og Billedafdeling, mag.art. Bjørn Ochsner og Sigfred Løvstad i "kælderrummet".

Danmarks Tekniske Museum havde sin samling stående i magasin. En del apparater af høj kvalitet bl.a. et originalt daguerreotypikamera fra 1839, samt et 1700 tals camera obscura. Her var ingen muligheder for et permanent museum.

Nationalmuseets samling befinder sig i et magasin i Ørholm ved Brede, og er ikke offentligt tilgængelig. Arkivbestyrer Yde Andersen har i mange år ydet et væsentligt bidrag til samlingens registrering og beskrivelse. Denne samling må anses som væsentlig. Man har indsamlet et righoldigt bibliotek og her findes bl.a. en stor billedsamling skabt af Kgl. hoffotograf Peter Elfelt. Desuden havde Dansk Fotografisk Forening deponeret sine effekter i 1965.

"Den Gamle By" i Århus er lidt beskæmmet over opbevaringsmulighederne. Størstedelen af effekterne er indsamlet af daværende forstander for D.F.F.s fagskole i Århus, Thomas Pedersen, og deponeret i 1958. 1961 erhvervede man fotograf Frederik Borchs gamle atelier, som havde stået næsten uændret siden 1909. Dette har nu til huse i et af museets gamle bygninger. Desuden har man en ganske fin litteratursamling. De ældste ting findes i Helsingør, Ørholm- og Århus magasinerne. Ved evt. oprettelse af et Danmarks Fotomuseum i Herning løber man ind i et ejerforhold, som må kunne løses via en deponeringsordning.

"Løvstad-Kameraet" - egen konstruktion.

På dette tidspunkt tegner der sig et fremtidsbillede, hvis hovedlinier indebærer et museum i Herning. Det økonomiske sikkerhedsnet må være Herning Kommune samt fotobranchens organisationer.

Herning kommune køber et hus!

Et gennembrud sker d. 10. nov. 1977, da Herning Kommune køber Museumsgade nr. 3, og borgmester N.O. Hansen offentligt bekendtgør: "Det fremtidige formål kunne være et fotomuseum".

Man har nu erhvervet Carl F. Niensens gamle konfektionsfabrik. Grunden er på 2.795 kvadratmeter. Fabriksbygningen er på 801 kvadratmeter og beboelsen på 550 kvadratmeter. Det er tanken at bygningen i første omgang skal benyttes som Specialarbejderskole for arbejdsledige. Senere kan der evt. blive tale om etablering af landets første fotomuseum.

Kodak støtter projektet.

Den 1. januar 1978 kunne Kodaks daværende direktør, Palle Thomsen, fejre sit 25 års jubilæum. I den anledning havde han ønsket offentligt at vise sin støtte og sympati for museumsbestræbelserne. Et flot "Nellerød-kamera" var hans gave til det kommende museum.

Den 6. februar meddelte arkivbestyrer Yde Andersen fra Nationalmuseet, at man var indstillet på en deponering af museets samling i Herning.

De mange brikker, som skal falde på plads omkring et sådant projekt, lå nu på bordet.

En opfordring fra museumsinspektør Ulla Thyrring, Herning Museum, blev til udstillingen: "Smil til fotografen" i maj 1979.

Det blev en ubetinget succes, og mange gaver blev givet, bl.a. en sjælden nakkestøtte fra Danmarks Fotohandlerforening. 10.000 kroner fra Kodak blev suppleret med en pengegave fra firmaet Hamerschmidt i Århus.

Desuden blev samlingen væsentlig forøget, da Fotohandlerforeningen erhvervede boet efter Dagny Elkjærs ved årsskiftet 1978-79.

Hvorfor? Hvordan? Hvornår?

"Foto- og Smalfilm" kunne i oktober 1979 skrive: "Meget tyder på, at Danmark får sit første rigtige fotomuseum i løbet af forholdsvis kort tid".

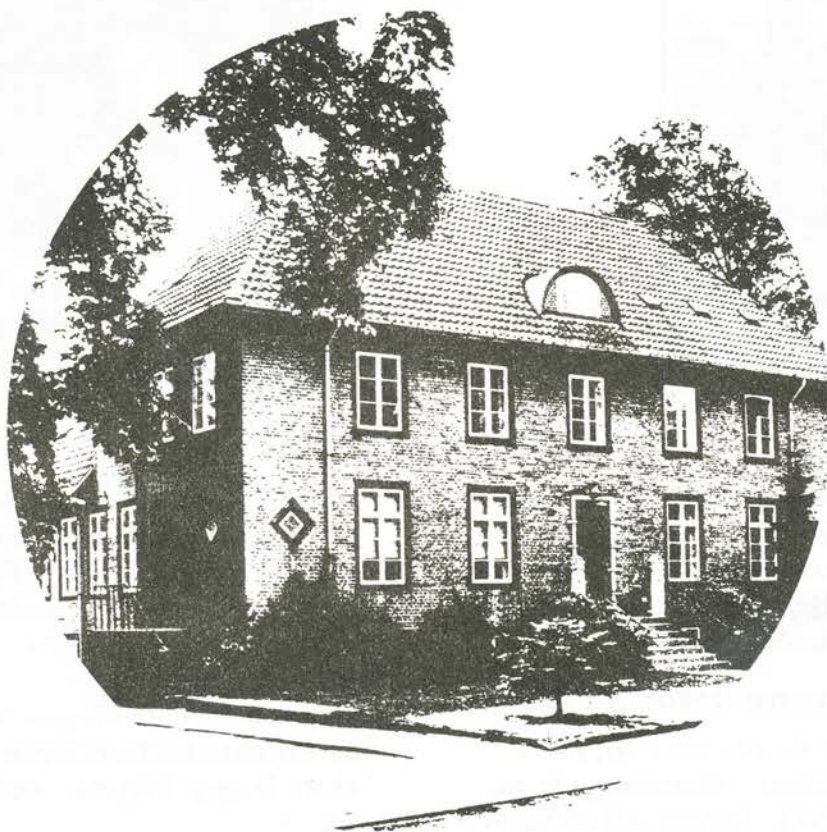
Sigfred Løvstad udtalte ved samme lejlighed, at: "man er i den kedelige situation, at de to samlinger, som ellers KUNNE have været grundstammen i et museum, nemlig Dansk Fotografisk Forenings og Danmarks Tekniske Museums, begge var ødelagt ved brand.

Førstnævnte ved bombardementet af Shellhuset i 1945, og den sidste så sent som i 1978, hvor store dele af magasinet gik op i luer.

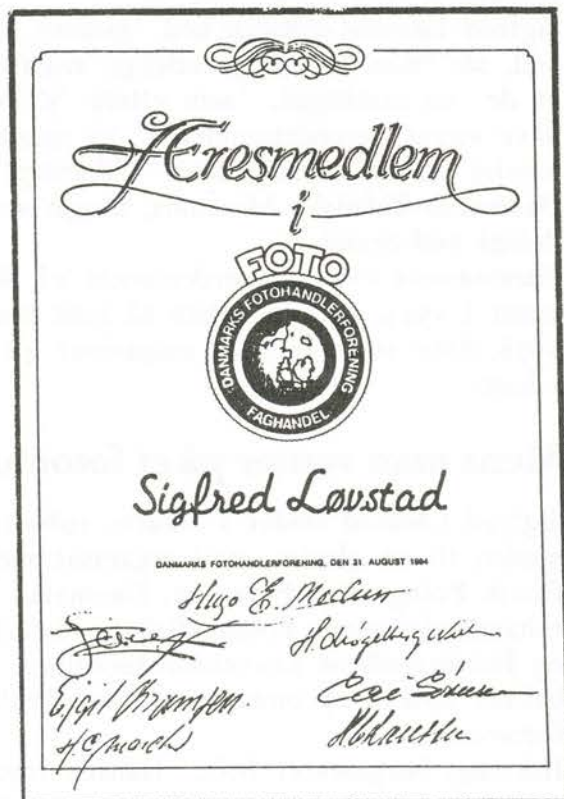
Mens man venter på et fotomuseum.

Sigfred Løvstad finder i marts 1980 tiden moden til en aftale med organisationerne. Dansk Fotografisk Forening, Danmarks Fotohandlerforening, Fotografisk Landsforbund og Fotobranchens Leverandørforening, som bakker tanken op omkring et landsdækkende fotomuseum.

Hernings borgmester N.O. Hansen støtter denne tanke ved at stille spørgsmålet: "Hvilken status, et foto-museum bør have, må vi finde frem til ved kommende

Danmarks Fotomuseum en kendsgerning!

forhandlinger, som jeg meget gerne ser påbegyndt snarest. Jeg er spændt på, hvad fotohandler S. Løvstad og museumsinspektør Ulla Thyrring har af forslag og gode idéer".

Sælger butikken!

Den 27. maj 1981 tog Sigfred Løvstad en afgørende beslutning - den velfungerende fotoforretning blev afviklet, og alle kræfter kunne nu koncentreres om opgaven. Afgørelsen var dristig - intet var lovet, end sige garanteret skriftligt!

Den første januar 1982 fejrede Herning kommune 100 året for overgangen til selvstændig kommune ved et stort offentligt byrådsmøde i Kongrescentret. Ved denne lejlighed blev de første 50.000 kroner bevilget til oprettelse af Danmarks Fotomuseum - i overværelse af 1400 tilhørere!

Samlingen blev nu overflyttet fra Centralbiblioteket til Museumsgade 3, hvor der foreløbig kunne disponeres over loftværelserne i den tidligere privatbolig. Landsmuseet var en kendsgerning!

Kronologisk fortegnelse over tilløb

til danske fotomuseer.

1893 Dansk Fotografisk Forenings historiske samling grundlægges. Fotograf Fr. Riise (1863-1933) udarbejder et katalog over litteratursamlingen.

1911 registrer Peter L. Petersen (Elfelt) den øvrige samling.

Hele samlingen overføres i 1915 til D.F.F. fagskole på Teknologisk Institut i Vester Farimagsgade, hvor den næsten tilintetgøres ved luftbombardementet af Shell-huset i marts 1945. Resterne overføres til Nationalmuseets depot i Brede, og senere til magasinerne i Ørholm.

Professor, dr. phil. Chr. Winther (1873-1968) ved Den Polytekniske Læreranstalt i Øster Farimagsgade, oprettede en mindre samling, som blev overført til Historisk Teknisk Samling (Danmarks Tekniske Museum).

Danmarks Tekniske Museum, grundlagt i 1911, indsamler og opretter en samling. Samlingen tilintetgøres ved en brand i museets magasin i 1978. En del beskadigede effekter bliver overført til Bredesamlingen. Enkelte apparater, bl.a. en del Nellerød-kameraer, og et originalt daguerreotypikamera, som var udstillet overlever. Museet forsøger at genetablere samlingen.

Dansk Fotografisk Fagskole i Århus, ved forstander Thomas Pedersen, donerer og opretter en samling på skolen i 1948. Efter skolens nedlæggelse i 1958 bliver den overført til "Den gamle by i Århus".

1973 skænker fotograf Frederik Borch, Århus, sit atelier, som var næsten uforandret siden 1909, til museet. Atelieret er nu installeret i et hus fra tiden og kan beses.

1979 registrerede fagskolelærer Rudi Hass hele samlingen, og i 1982 blev litteratursamlingen registreret.

Danmarks Fotohandlerforening har i 1943-44 planer om at oprette et museum, men dette bliver ikke til noget. Resterne af denne samling befinder sig på Danmarks Fotomuseum i Herning.

1962 begynder Nationalmuseet at indsamle fotografiske effekter ved Yde Andersen. Poul Johansen (firmaet ELFELT) skaffede væsentlige ting fra bl.a. Kodak, Goecker og ikke mindst Elfelt selv. Denne væsentlige samling bliver i november 1982 deponeret på Danmarks Fotomuseum.

Museets 3. afdeling har en mindre grundsamling af apparater, samt en del nationale billeder og en bogsamling. Den tekniske bogsamling skal muligvis deponeres i Herning.

Denne samling er ikke tilgængelig.

I 1982 bevilger Herning Byråd de første 50.000 kroner til oprettelse af Danmarks Fotomuseum.

Den 31. august 1984 indvies Danmarks Fotomuseum I Herning.

1984 åbner et privat museum på Læsø, "Bogøgård Fotomuseum", etableret af Finn Krogh. Samlingen består af ca. 500 apparater samt en mindre samling daguerreotypier og billeder.

Museet er offentligt tilgængeligt.

1990 åbner Fotomekanisk Museum i København. En større privat samling overgivet til et fond. Museet vil fortrinsvis beskæftige sig med udstilling af fotografiapparatets historie ud fra dets mekaniske principper.

Beretninger fra Dansk Fotografisk Forening 1893.

"Et Fotografisk Museum".

Fotografisk Tidsskrift (svensk) 1897.

Dansk Fotografisk Tidsskrift.

Januar 1912.

Dansk Fotografisk Tidsskrift.

Jubilæumsskrift 1929.

"Et Fotografisk Museum".

FOCUS, juli 1943.

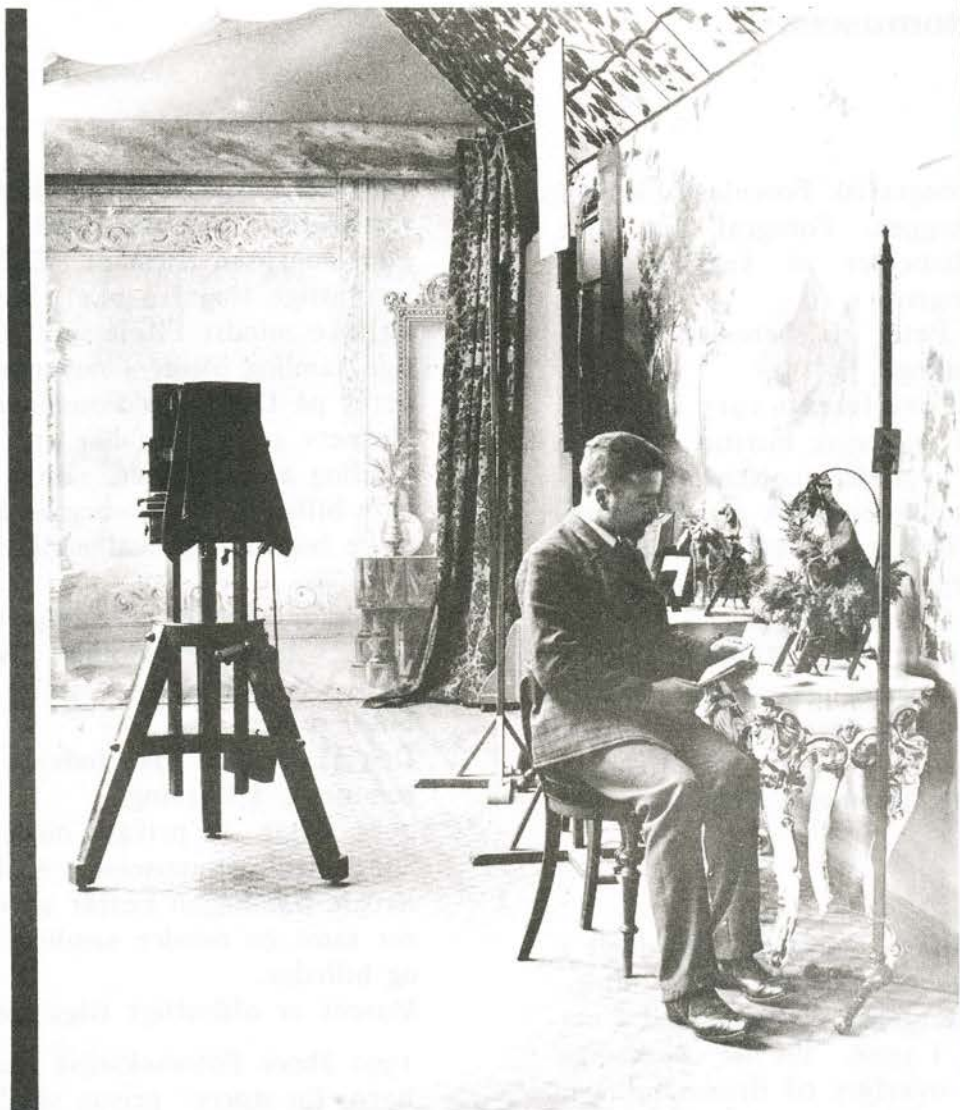
"Nationalmuseet åbner et fotografisk Museum".

Fototidende, april 1962.

Billedmateriale: Danmarks Fotomuseum.

Fortsættes i december-nummeret.

Historien om Peter Elfelt

kongelig hoffotograf.

Flemming Berendt

Foto: Det Kgl. Bibliotek

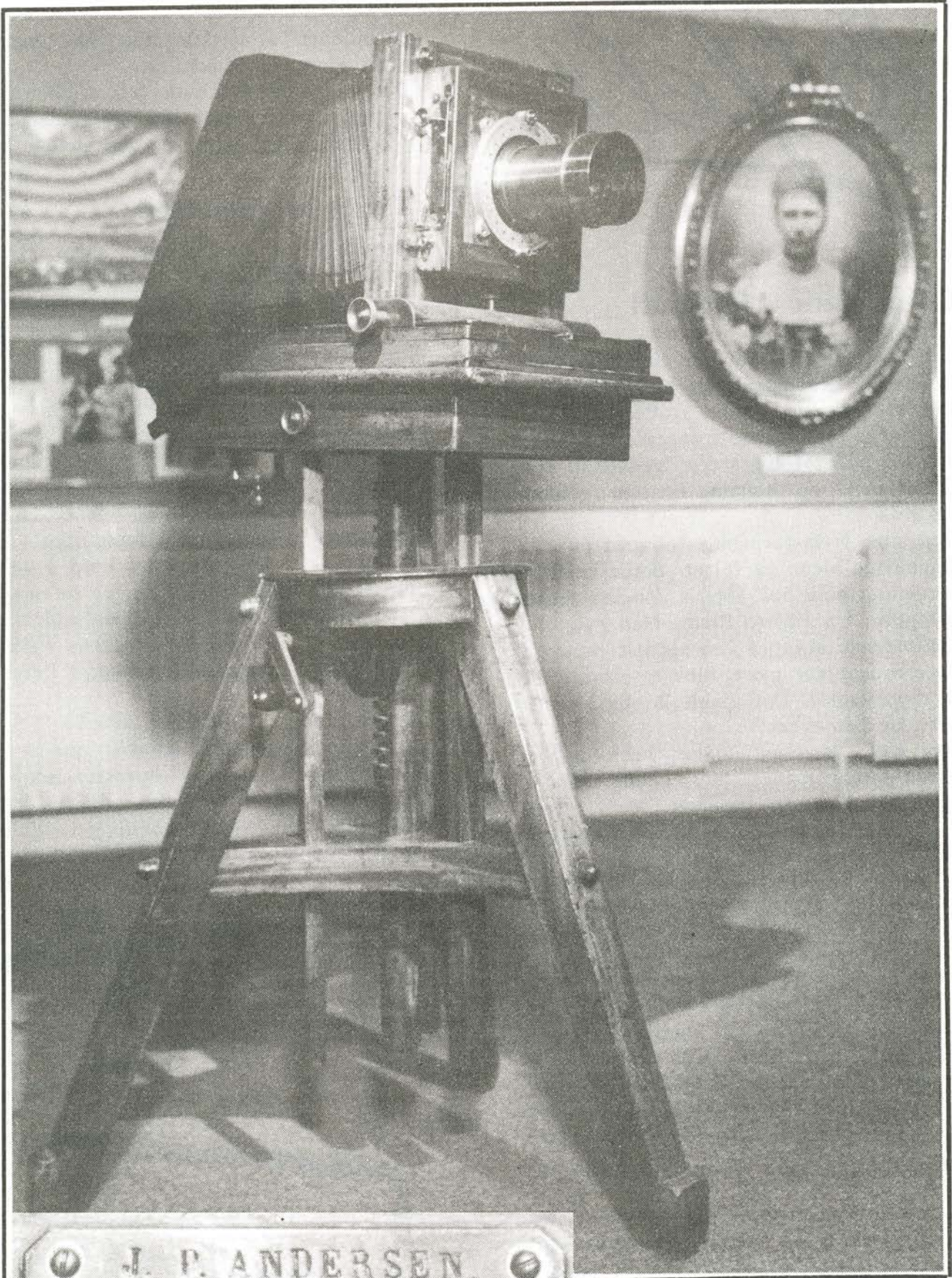
Under overskriften: "ET ATELIER ETABLERES", begyndte vor præsentation af fotograf Peter Lars Petersen alias Peter Elfelt i nr. 49 af Objektiv. Her blev det første beskedne atelier på Købmagergade 64 beskrevet, men en lille detalje, som senere er dukket op, manglede i beskrivelsen!

Midt på gulvet i atelieret stod et meget smukt og ikke mindst håndværksmæssigt gedigent salonkamera. På et lille messingskilt kunne man læse: Nr. 140. 1890. J.P. Andersen, Nellerød. Kameraet havde Peter L. købt af den håndsnilde landsby-snedker Jens Poul Andersen, som han lærte at kende i 1888.

J.P.A.s færdigheder aftvang umiddelbart den dybeste respekt, det udviklede sig til et livslangt samarbejde, bl.a. med eneret for Peter L. til at forhandle hans håndfremstillede kameraer, stereoskoper, stativer m.m.

Det enestående atelierkamera har, takket være en donering til Nationalmuseet, overlevet de mange år, og kan nu beundres på Danmarks Fotomuseum i Herning. Hermed begynder næste afsnit af vor historie, som skal handle om Peter L. Petersens karriere som hoffotograf og forretningsmand!

Peter Elfelt's 100 års jubilæum

J. P. ANDERSEN.
NELLERÖD. N: 140.
1890.

Det smukke salonkamera.

Foto: Sigfred Løvstad.

Elfelt.

Den ambitiøse fotograf!

Den 26. maj 1892 var der tidligt lys i atelieret på Købmagergade 64. Flere rejsekameraer, stativer m.m. skulle gøres klar til dagens prominente fotografering. Opgaven lød på at fotografere ved Hsm. kong Christian IX og dronning Louises guldbryllup.

Den unge fremstormende fotograf var dog ingenlunde alene på feltet. Bedst kendt og berømt blev nok Sophus Juncker-Jensens optagelse fra Højbro Plads. Men pyt, lidt konkurrence skærper kun appetitten, og da dagens dont var gjort, blev resultatet ikke så ringe endda. Det gjaldt jo også om at gøre sig bemærket!

Som sagt var der andre hoffotografer, endda ganske mange. Mest kendt var Georg E. Hansen, J. Petersen, Mary Steen m.fl. - alle havde de prædikatet: kongelig hoffotograf.

Vi tør godt tænke os, at denne titel havde Peter L. ikke noget imod at erhverve.

Trods sin ungdom var han ganske hurtigt i stand til at indynde sig i de rette kredse, noget som ikke var helt ligetil på den tid. Man skulle helst have anseelse, penge eller det, man kalder "fanden til oldemor" - det sidste havde han heldigvis ikke, men han havde pli, han var flot, belevet, og som H.C. Andersen siger: "Han kunne tale godt for sig!"

Hvorom alting er, lykkedes det ham, bl. a. igennem prins Valdemars ægtefælle, prinsesse Marie, at få fotografiske opgaver inden- og uden for de royale gemakker. Små opgaver til at begynde med, men da de løstes på en tilfredstillende diskret måde - begyndte de kongelige herskaber at henvende sig oftere og oftere. Og da han i 1897 bliver i stand til at optage "leven-

de billeder" af de kongelige, har han for alvor gjort sig bemærket.

Det var jo en tid, hvor det at blive forevigt, især for et kongehus, var en slags "popularisering" over for den almene hob.

Vil du i verden frem.

Fotograf Peter L. Petersen, satte ikke sit lys under en skæppe - så han dristede sig til i 1898 at ansøge kongehuset om ret til at titulere sig: Kgl. hoffotograf! Det blev dog i første omgang afslået med den begrundelse, at han var for ung. Men alderen kom hurtigt! For næste år blev det ham meddelt, at hans anmodning var imødekommet. Vi må forestille os, at det har været et stort øjeblik for den ambitiøse adonis at blive æret på denne måde. Champagnen har flydt øverst oppe i nr. 64.

Næste dag eller måske før, er turen gået til Østergade, hvor Trudes boghandel havde til huse. Nu skulle der trykkes visitkort med titlen: Kongelig Hoffotograf Peter L. Petersen.

Der var dog et lille aber dabe!

På dette tidspunkt var der mindst tre kendte københavnske fotografer, som bar navnet Petersen, og derfor ansøgte den nu kongelige om kongelig bevilling til at bære familienavnet Elfelt. Bevillingen er dateret 1901.

Impresario: **Folmer Hansen.**

Casino, Slagelse

Søndag den 15. November 1903 Kl. 4

I Anledning af Hans Majestæt Kongens
Regerings-Jubilæum

foreviser

kgl. Hoffotograf Peter Elfelt

hele Kongefamilien
i levende Billeder.

Uddrag af Programmet:

Kongen med hele Generalstaben og Suite.
Kejserindens Ankomst til Helsingør.
Kongefamilien paa Fredensborg.
Den kongelige Familie fotograferes paa Bernstorff.
Kong Edward og Dronning Alexandras Krøning.
Dronning Alexandras Ankomst til Helsingør 1902.
Kongejagten paa Hveen.
Vagtparaden paa Amalienborg.

Over 30 forskellige højst interessante Numre ogsaa fra andre Verdensdele.

☛ Hvert Billede ledsages af Musik. ☛

Kl. 8: Ny Forevisning med mange nye Billeder.

Billetter a 50 Øre, 75 Øre og 1 Kr. faas hos Hr. Biletkassører Clausen samt ved Indgangen i Tids for Tids.

Filmplakat fra 1903, som må have vakt beundring.

Peter Elfelt's flair for publicity var suveræn.

Elfelt

ØSTERGADE 24 ·
KJØBENHAVN · TELF. 425 ·

Ved Herkommende tillader jeg mig at meddele Dem, at jeg for at undgaa de stadige Forvekslinger med andre Firmaer af samme Efternavn har faaet kongelig Bevilling til at føre Familienavnet ELFELT, og at it Firmanavn fremtidig vil være

PETER ELFELT

hvilket godhedsfuldt bedes bemærket.

Med Høfjagtelse

forhen Peter L. Petersen

Med ret til at bære familienavnet....

Forretningsmanden.

Kgl. hoffotograf Peter Elfelt var også en dygtig forretningsmand - ikke mindst når han fik mulighed for at opkøbe afdøde- eller fallerede kollegers arkiver.

En sådan mulighed opstod, da den sidste indehaver af det fotografiske etablissement "Hansen og Weller" døde i 1901. Arvingerne blev tilmed lykkelige over at slippe af med de mange tons uåndterlige glasplader, helt tilbage fra kolloidumtiden.

Peter Elfelt så, ganske rigtigt, de økonomiske muligheder, der lå i disse gamle fine fotografiske optagelser af kendte og ukendte personer. Arkivet blev overført til Købmagergade, registreret, og kort tid efter kunne man købe kopier påstemplet Kgl. hoffotograf, Peter Elfelt. København. Stereobilleder af H.C. Andersen på "Rølighed", krigsbilleder fra 1864 - kongelige optagelser fra før Peter Elfelts tid, alle oplæbet på Elfelt-karton og nummereret, blev nu ekspederet over disken. Pengene rullede ind!

Det skal dog retfærdigvis siges, at takket være Peter Elfelts akkuratesse og omhu blev alle hans egne optagelser registreret i store protokoller, som er velbevarede på Det Kgl. Bibliotek og på Danmarks Fotomuseum.

Fotohistorisk højdepunkt.

(Dagens Nyheder. 29/11-1927).

"Skulle man ikke tro, at fotografiens vanskelige kunst dog i visse grundregler havde nået et højdepunkt af udvikling?

Det troede man, men det var forkert. En smart englænder, der ikke er bange for at blive svimmel, har opdaget at tidens skønneste kvinder er skønnest i fugleperspektiv. Og hans atelier er indrettet derefter. Selv kravler han op på en stige, - "patienten" ligger udbredt på gulvet; baggrunden er kongelige dyreskind eller ægte tæpper, og stillingernes mangfoldighed er uendelig, eftersom der ikke er nogen vanskelighed ved at holde balancen, - i liggende stilling, - man kan illudere "svævende", man kan "stå" på spidsen af den lille tå, hvis det morer en, og der er ingen vanskelighed ved at være stille....

Vi glæder os nu som børn til at se hoffotograf Elfelt drage til vejrs på en forgyldt wienertstige, helst adskillige meter i vejret, medens fru direktør Petersen ligger udstrakt i fineste puds på hele A.C. Bangs til optagelsen udlejede lager af nertz, chinchilla og zobel, garneret med et skønsomt udvalg af persiske rugs. Det bliver ikke noget almindeligt billede. I hvert fald ikke lige straks!"

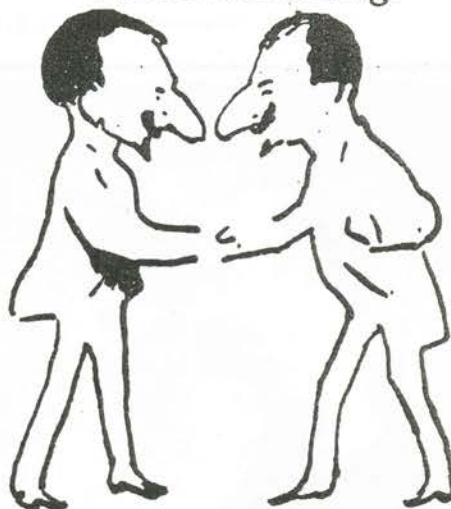
Et af de første royale billeder var optagelsen med dronning Alexandrine og den 1 årige prins Frederik (IX) i barnevogn.

Ekstrablade Kjøbenhavn, 7. April.
Ny Ridder. 1909

Hoffotograf Peter Elfelt.

Navneforandring.

Hoffotograf Peter L. Petersen har faaet Tilladelse til at kalde sig Peter Elfelt.

Dagspressen.

Hof-Fotografen tog Peter-
sen a',
Thi dette »Petersen« dril-
lede.
Her Peter Elfelt ser vi i
Da'
Som Petersens levende Bil-
lede.

Unægtelig en Mand, der har gjort Karriere og er blevet til noget mere, end han begyndte med. Hoffotograf Peter Elfelt, Ridder af Dannebrog, har vist ikke meget mere end Peter'en tilbage fra sin beskedne Fortid, da han har et Navn saa almindeligt, at jeg slet ikke kan huske det, og ikke havde noget med Hoffet at gøre, og længe før man kendte noget til levende Billeder og Kosmoramaer og Kinematografer, og hvad det hedder.

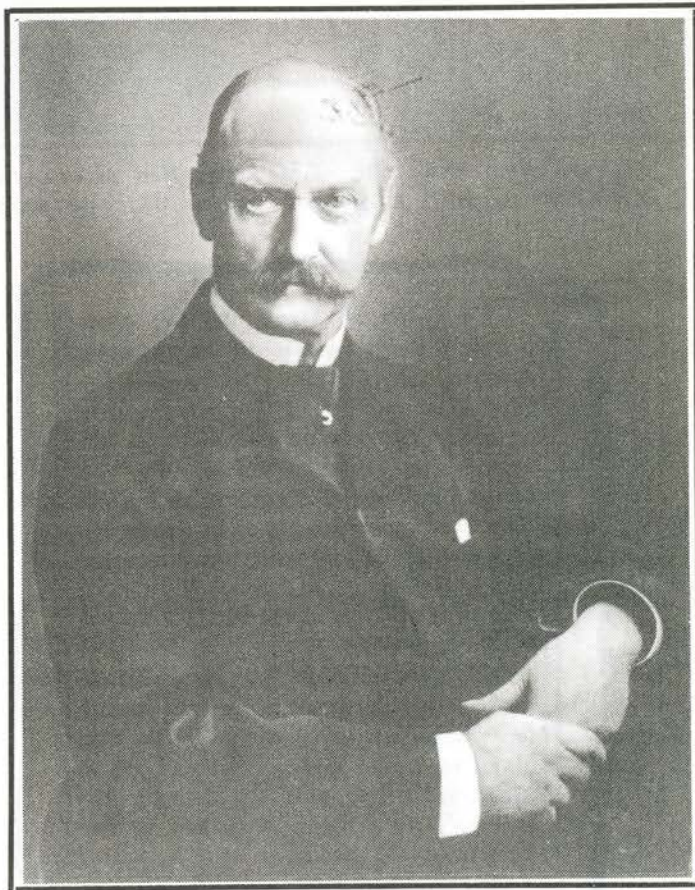
Men der ser man altsaa, hvad Stræbsomhed kan føre til, naar man er en pæn Mand at se til og en elskværdig Mand at snakke med og en svært dygtig Mand i sit Fag med en Mængde forskellige Jern i Ilden. Gak hen og vær ligesaa.

Dronning Louise (1817-1898). Pompøs optagelse fra ca. 1897.

Frederik d.VIII og dronning Louise. Ca. 1895.

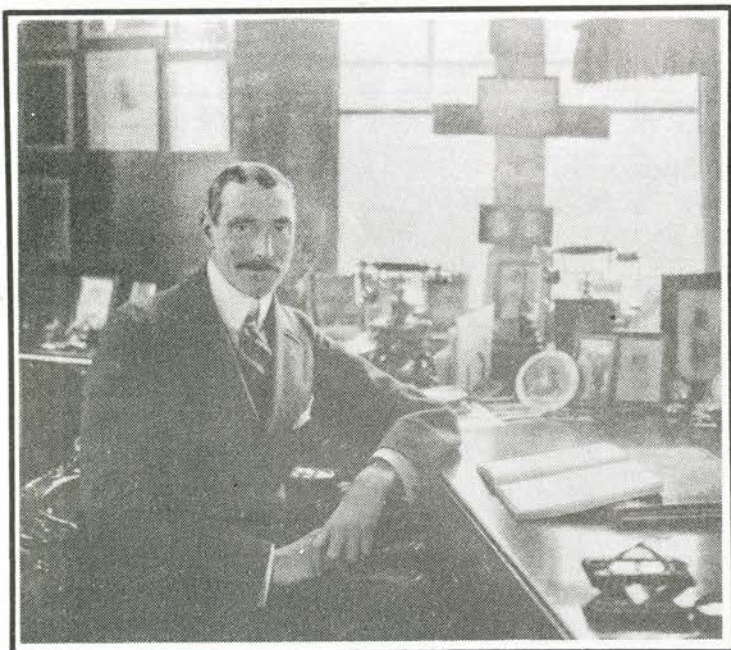
Frederik d.VIII. Ca. 1906.

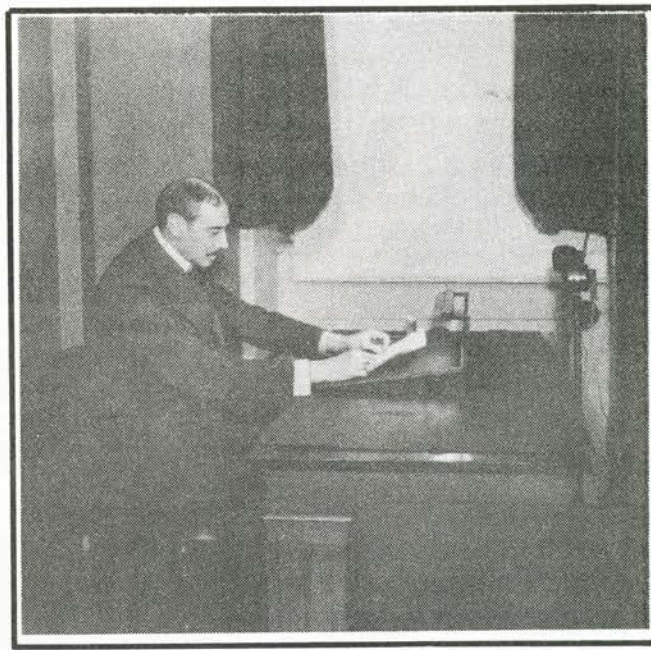
Fotomontage af Chr. d.IX. Billedet er brugt som forlæg til et maleri - ophængt i Landsmandsbanken.

Royalt atelier på slottet. Christian d.IX poserer for hoffotografen. Uretoucheret billede fra ca. 1905.

Chr. d.X ved sit skrivebord i 1918.

Chr. d.X taler i radioen den 4. december 1933.

Kronprinsesse Louise. (Kong Chr.X.'s mor).

Optagelse fra slutningen af 1890'erne.

Uden mad og drikke

Hms. Kong Christian d.X.

- medbragt madpakke og øl. Optaget under en militærmanøvre.

Østergade 24 - lokalerne istandgøres.

Østergade 24.

Efterhånden blev pladsforholdene for trange på Købmagergade, og de økonomiske muligheder var nu til stede for en udvidelse - eller flytning. Det blev det sidste!

Peter Elfelts drøm om et mere centralt - og ikke mindst større - atelier for at kunne leve op til, bl.a., det stigende antal kongelige fotograferinger, var ved at gå i opfyldelse.

Flere ejendomme var i søgelyset, og det endte med, at valget faldt på Etatsråd Jacob Morescos fornemme ejendom på Østergade 24.

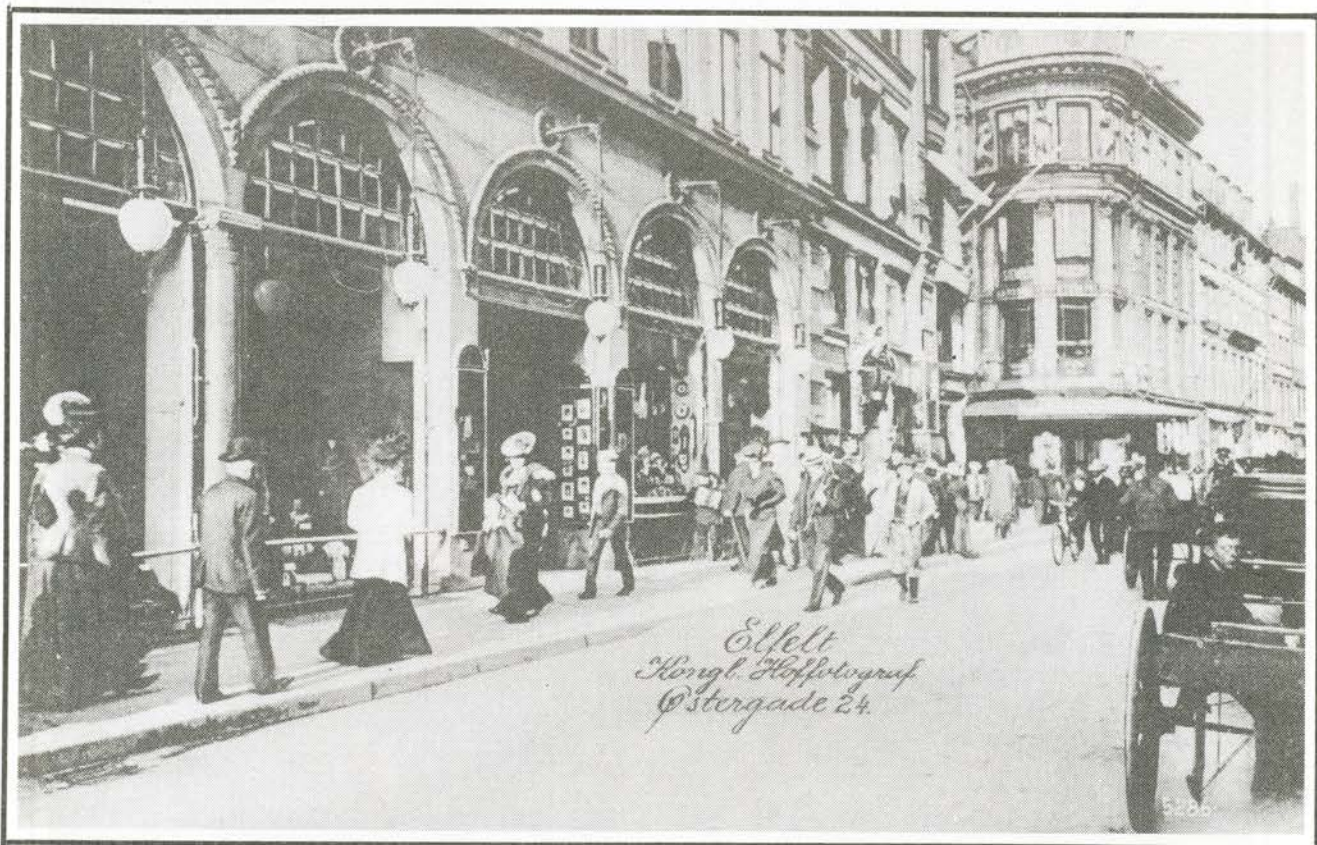
Her, midt i kongens København kunne han nu byde de kongelige herskaber og det bedre borgerskab en værdig indgangsportal, samt elevator direkte op til 3. sal, hvor atelieret blev indrettet.

Den 8. juni 1905 blev de nye lokaler taget i brug. Peter Elfelt inviterede den københavnske presse til reception med mæner, og den følgende dag kunne man læse den ærede presses bedømmelse af det nye domicil:

"Alt skrider frem, og intet modstår tidens tand. Hr. Elfelt har derfor besluttet intet at spare for at gøre sit atelier så moderne og fuldendt som muligt, og det må siges, at det i fuldt mål er lykkedes ham. Lokalerne er ikke langt fra at være imponerende, tilsammen findes ikke mindre end 15 værelser, deriblandt de overdådigt udstyrede venteværelser med klaver, et lille bibliotek o.s.v. og det ualmindeligt smukke og smagfulde omklædningsværelse.

Selve atelieret er stort og lyst. På væggene hænger de nydeligste kulfotografier, tagen efter Nivaa-Samlingens billeder. Hr. Elfelt er den, der har æren af at have indført kulfotografien herhjemme, og de resultater, han har nået i så henseende, er ypperlige, ikke mindst på portrættets område.

Hvad arbejds-lokalerne angår, så er de i enhver henseende tidssvarende, udstyrede som de er med alle fotografiske, tekniske

Østergade 24.

fuldkommenheder. Kopieringsanstalten, der står i direkte forbindelse med atelieret for forstørrelser, er ikke mindre end 35 alen langt og forsynet med elektriske kroner, der, når solen går i strejke, hvad den som oftest gør i fotografens travleste tid, vintertiden, sender sit strålende lys på de mørke plader.

Ikke een ting mangler i Hr. Elfelts atelier, der er smukt, smagfuldt og moderne. Det er nemt nok for den, der skal fotografere, i disse omgivelser at sætte et glad ansigt op".

Tiljublingen har ingen grænser, for i et andet efterladt papir kan vi læse følgende om den Kgl. hoffotograf:

"Hans medfødte og gennem årene udviklede kunstneriske øje præger i højeste grad hans arbejder; ganske særlig forstår han som portrætfotograf netop at få det karakterfulde og smukke frem; han ser med kunstnerens øje og forstår fuldt ud at udnytte den fotografiske teknik, i hvilken han er mester".

E. Elfelt

ØSTERGADE 24
KØBENHAVN. TELEF. 415 d. / 190

Til Redaktionen af:

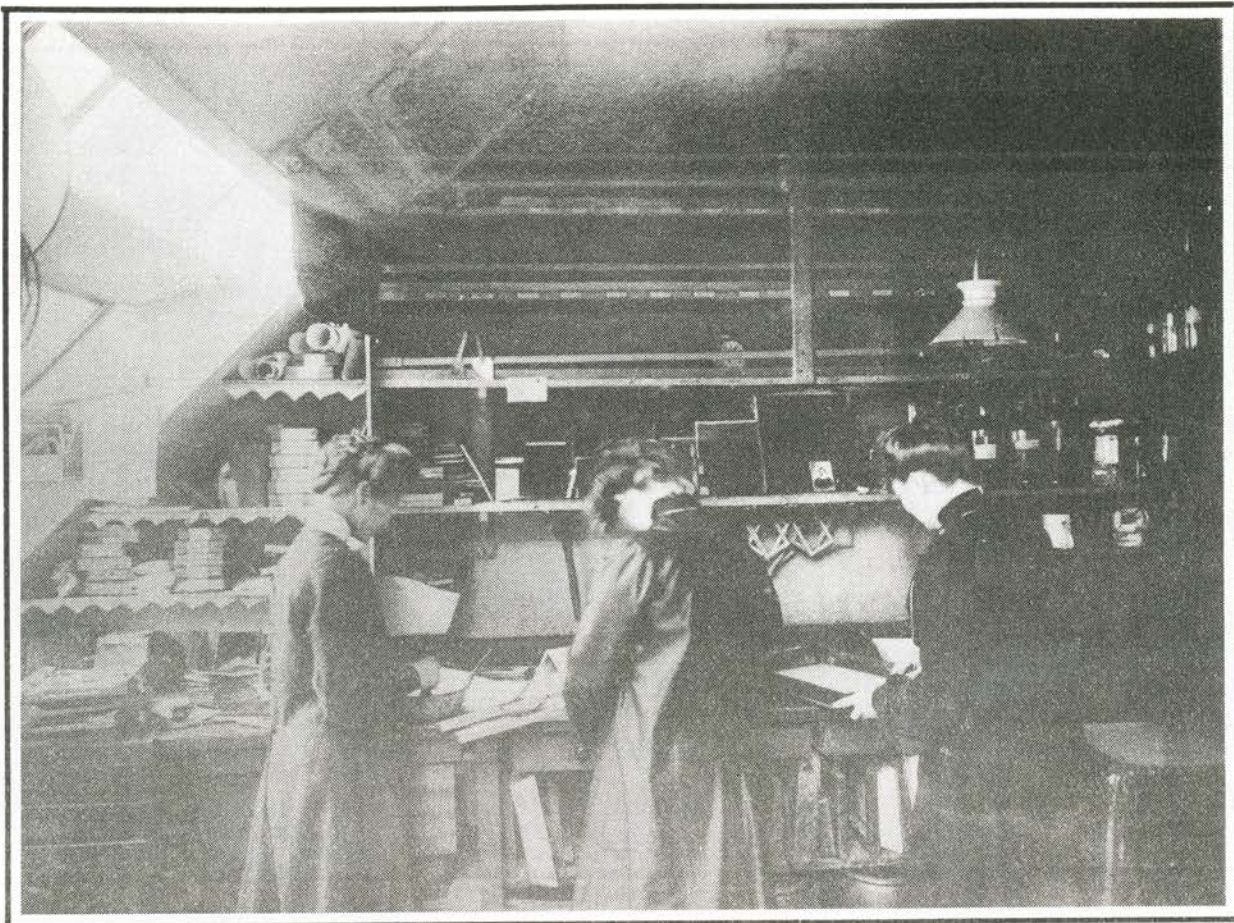
Efter at jeg, paa Grund af Ejendommens Ombygning er fraflyttet Købmagergade 64, hvor jeg i Aaret 1890 begyndte min fotografiske Forretning, har jeg nu installeret denne i meget udvidede og fuldt moderne Lokaler, i Horescos Ejendom, Østergade 24.

Jeg vilde være den æ/ Redaction meget forbunden, om den ved en Medarbejder vilde gøre mig den Ære, at tage mit nye Atelier, med tilhørende Saloner og Arbejdslokalser i Øjesyn, Lørdag den 21de d. Kl. 1. Form.

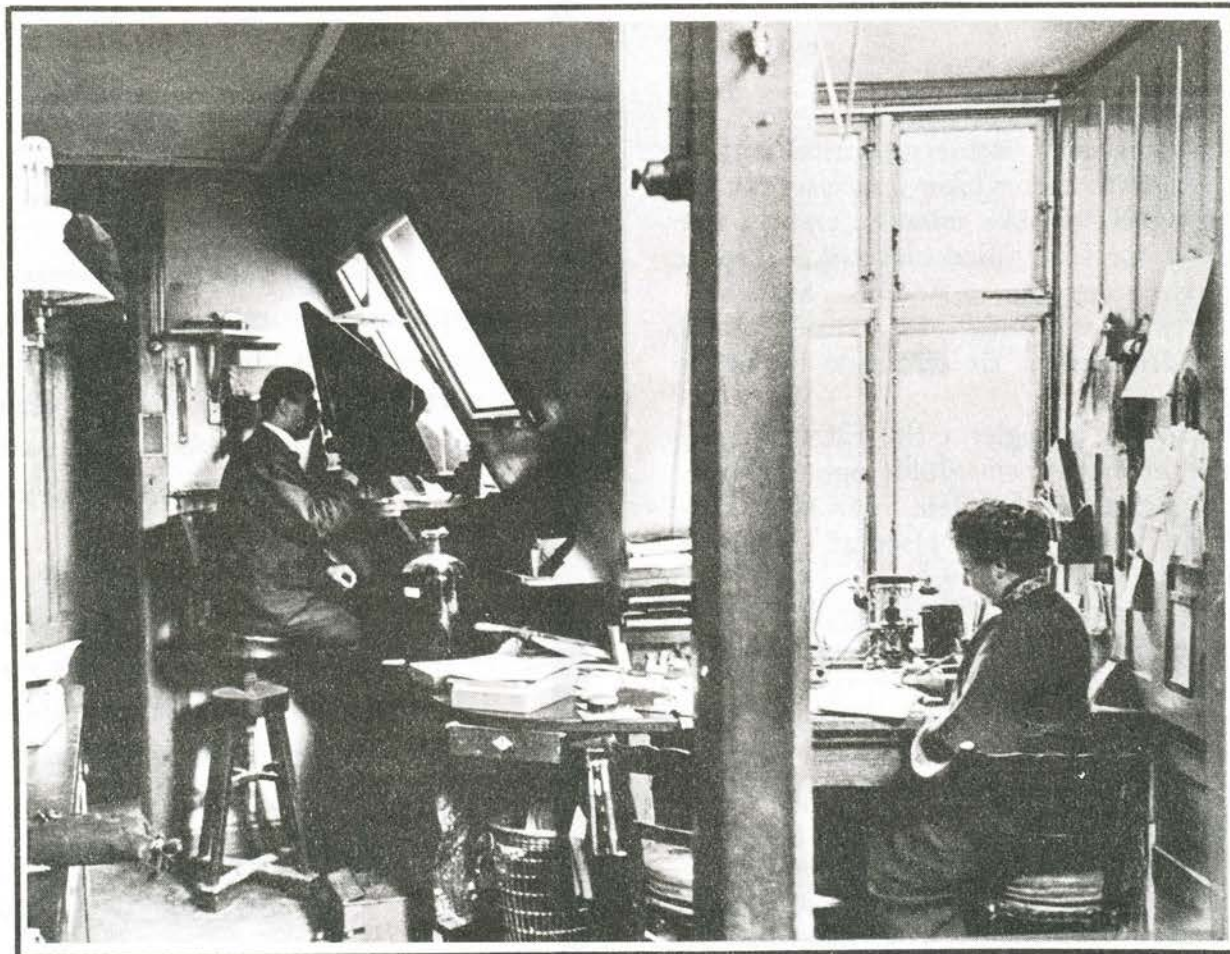
Arbejdslokal

E. Elfelt

Indlæg

Et kig ind på øverste etage, hvor retouche og kontorarbejde udføres.

Peter Elfelt med personale. De tre Elfelt-brødre i midten med skæg. 1899.

Personalet fotograferet 9/12 1910.

Efterhånden som det nu landskendte atelier voksede, steg antallet af medarbejdere betydeligt. Mange tusinder "almindelige" forretningsmæssige optagelser skulle også klares, og flere dygtige portrætfotografer var knyttet til firmaet. Specielt skal nævnes den første, en svensker ved navn Justus Petersson, som først trak sig tilbage sidst i 1960'erne. Men bedst kendt er nok Poul Johansen, som blev ansat i 1928 og ved Elfelts død i 1931 blev den fotografiske leder og senere ejer, men det er en helt anden historie.

Elfelts kinooptager nr. 252.

Sigfred Løvstad.

»Nellerødsnedkerens« to optagere til 35 mm film.

Når man skal beskrive fothistoriske enkeltheder, er konkret kildemateriale uundværligt. Jeg har igennem tiderne skrevet flere artikler om Kgl. hoffotograf Peter Elfelt, men også måttet korrigere det skrevne på grund af nye oplysninger. Dette er bl.a. tilfældet med beskrivelse af Elfelts første kinooptagere og gengivere. I begyndelsen var kilderne alene avisomtale (1950-1960) tilbage fra begivenhedernes tid. Disse oplysninger var det umuligt at få bekræftet rigtigheden af. Imidlertid er nyt kildemateriale dukket op ved at få adgang til Peter Elfelts private scrapbøger. Sikker information skal man dog ikke regne med at få. Elfelt har ikke noteret om evt. fejl i de journalistiske skildringer, trods visse selvmodsigelser!

"NELLERØD-SNEDKERENS" 2 OPTAGERE TIL 35 MM FILM.

Vi har hidtil ment, at den første optager (nr. 252) var fremstillet efter Elfelts mundtlige beskrivelse til J.P.A. af Lumiére-optageren, konstrueret af CARPENTIER. Det forlød, at Elfelt, som bekendt, ikke kunne købe en optager af Bdr. Lumière kort tid efter offentliggørelsen i 1895. Dette udsagn kan man læse mange steder, men det kan IKKE være rigtigt! Peter Elfelt udtaler den 28. januar 1920, til en avis: "At så vidt han ved, tog direktør Pacht de allerførste levende billeder her i landet". Yderligere oplyses det: "At et af de første brugbare kinematografer, der kom hertil, var konstrueret af franskmændene Carpentier". Også Elfelt anskaffede sig et Lumière-apparat.

I værket FREM (1925), oplyses det, at Elfelt købte en optager af dir. Wilhelm Pacht.

Der kan næppe være tvivl om, at Jens Poul Andersen, Nellerød, har set denne Lumière-optager - han har formentlig haft den på sit værksted.

Optager nr. 252 er bygget noget anderledes end Lumières Carpentier-konstruktion. Oprindeligt var den til Lumières eet-huls perforering. Dette er senere ændret til Edisons fire-huls perforering. Hvornår dette er sket, er ganske uklart.

Danmarks Fotomuseum har en originaloptagelse på 14 meter af kejser Nikolaj ankomst til Bellevue i 1901. Denne strimmel er med eet-huls perforering.

Peter Elfelt udtaler til en avis i 1920, at J.P.Andersen også fremstillede en gengiver, der kunne fremvise film af begge typer. Denne fremviser befinder sig på museet.

Det er en tro kopi af den første Lumière-optager/gengiver, men altså alene konstrueret som gengiver.

J.P.A. optager nr. 280.

Denne optager indeholder væsentlige forbedringer i forhold til nr. 252, bl.a. blev den udstyret med en hastighedsregulator, samt magasiner til 150 meter film, imod kun 50 på den første.

Jeg vil betegne optager nr. 280, som noget af det bedste Jens Poul Andersen har fremstillet.

Det nærmeste vi kan komme en tidbestemmelse, er ved at se på det atelier-kamera, som befinder sig på Danmarks Tekniske Museum i Helsingør. Det har nr. 275-1904. Optageren er således formentlig fra 1904-05.

Om J.P.A.s nummerering af kameraerne ved vi kun:

Det laveste nummer vi kender er 97, men årstallet er ukendt.

Nr. 140 er fra 1890.

Nr. 275 og nr. 320 er fra 1904.

Optager nr. 252 er bygget noget anderledes end Lumières Carpentier-konstruktion. Oprindeligt var den til Lumières eet-huls perforering. Dette er senere ændret til Edisons fire-huls perforering. Hvornår dette er sket, er ganske uklart.

J.P.A. nr. 252.

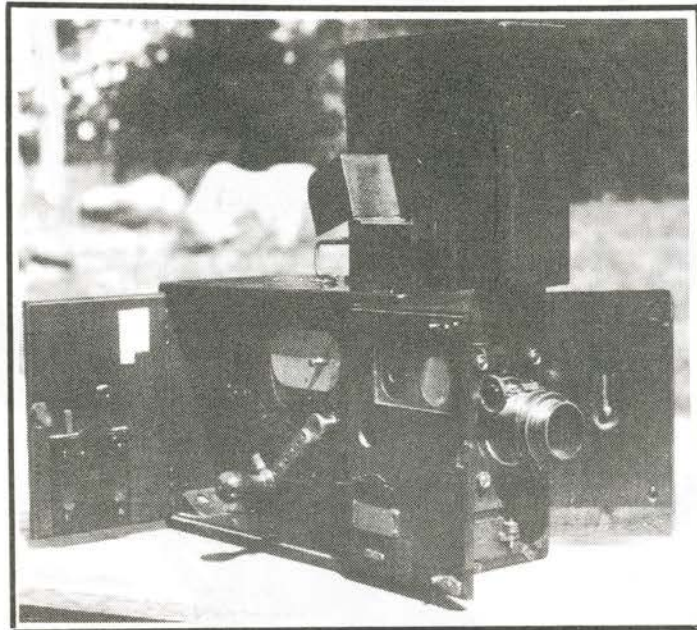
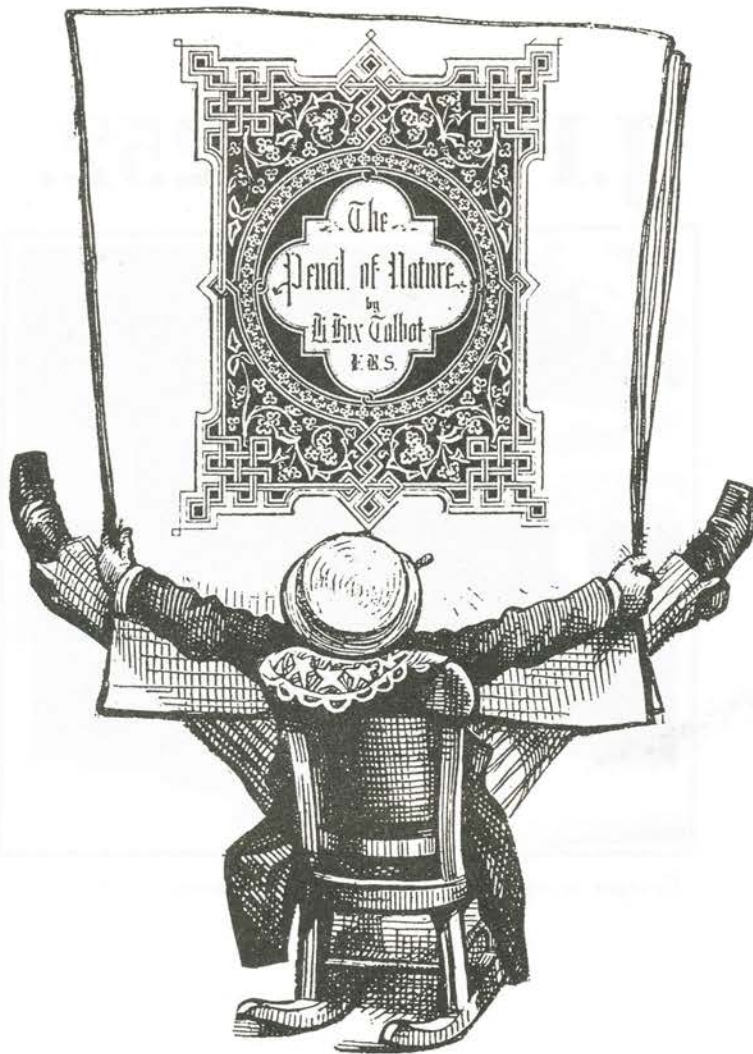

Foto: Flemming Berendt.

Optager nr.252. Danmarks Tekniske Museum.

Peter Elfelt med den omtalte Lumière-kinooptager.

The Pencil of Nature.

Hans Berggreen.

Det Kongelige Biblioteks Kort- og Billedafdeling ejer flere værker af betydning for den fotohistoriske forskning, heriblandt flere der tillige er af international interesse, som f.eks.: Henry Fox Talbot: *The Pencil of Nature*. London 1844-1846.

Bogen, der blev trykt hos Longman, Brown, Green og Longman, var illustreret med indklæbede kalotypier og skulle virke som reklame for Talbots opfindelse, kalotypiet, som han havde patenteret den 8. februar 1841.

Metoden, der bestod af et papir-negativ, hvorfra der kunne laves det ønskede antal papirpositive billeder, var en videreførelse af hans den 31. januar 1839 offentliggjorte "photogenic drawing", der bestod af kontaktaftryk, negative, på lysfølsomme ma-

terialer. I september 1840 havde Talbot opdaget, at han kunne bruge gallussyre til fremkaldelse af det latente billede, hvorved eksponeringstiden kunne nedsættes til ca. 1 minut. (se *Objektiv* nr.50. Information Leaflet fra Talbot Museet).

Værket udkom i seks dele i perioden juni 1844 til april 1846 (1), og indeholder i alt 24 kalotypier. De enkelte leveringer var indbundet i karton, der har en i rødt og sort litograferet forside, der med blæk er påført leveringens nummer og pris. Kalotypierne er opklæbede på svagt elfenbensfarvet karton indrammet med en kant, der er tegnet med blæk og som regel med billedets nummer skrevet med blæk i nederste højre hjørne mellem billedet og indramningen. Til hvert billede hører en trykt tekst, der varierer fra 1 til 3 sider, der

er upaginerede. Teksten til de enkelte billeder er af meget variabelt indhold, idet den enten indeholder oplysninger om emnet eller omtaler dets egnethed til affotografering, jvf. f.eks. teksten til Pl.XIV.

Når det gælder eksakte informationer om kalotypimetoden og de fotografiske processer, er Talbot derimod meget vag i sin fremstilling, hvilket formentlig skyldes hans ønske om at beskytte sine licensretigheder, med hvilke han, som bekendt, var meget restriktiv.

Når man ser bort fra et lille privat udgivet mindeskrift, der nærmest har karakter af småtryk (2), er *The Pencil of Nature* den første kommercielt udgivne bog, der er illustreret med fotografier.

Der er samtidig tale om den første produktion af fotografier i større oplag. Billederne blev kopieret på godt skrivepapir, nemlig "Whatman's Turkey Mill" fra Hollingsworth i Kent, og processen foregik på Talbots i 1843 oprettede Reading Talbotype Establishment under opsyn af Nicholaas Henneman, bistået af John Henderson, Alfred Harrison og Thomas Malone. Malone har under mærket "M" givet en beretning om kopieringsarbejdet i: *The Liverpool and Manchester Photographic Journal*, new series. I, 1857; og V.F. Snow og D.B. Thomas har publiceret beretningerne fra *The Reading Talbotype Establishment* i: *The Photographic Journal*, februar 1966.

Da der var rejst tvivl om fotografiernes ægthed, lod Talbot i 2. levering indsætte en seddel:

'Notice to the Reader. The plates of the present work are impressed by agency of light alone, without any aid from the artists pencil. They are the sun pictures themselves, and not as some persons have imagined, engravings in imitations'. (3).

Den samme seddel var indsat i 6. levering, men her formentlig for at imødegå kritik over for kalotypiernes kvalitet, idet en del af billederne var begyndt at blegne, antagelig p.g.a. dårlig fiksering. Under alle omstændigheder var 6. levering det mindste oplag, og udgivelsen stoppede

(4).

I forskellige udgaver af samme levering kan der være varianter i billederne, enten p.g.a. beskæringen eller fordi, der er anvendt forskellige negativer af samme motiv. Iflg. teksten til Pl. XXIV gik nogle negativer til grunde ved kopieringen, og nye optagelser af de samme motiver måtte foretages. Da der er tale om samme leveringer, vil det næppe blive muligt at konstatere hvilke negativer, der har været de oprindelige.

Det kan tillige anføres, at det ikke er noget særsyn, at der i en levering er byttet om på rækkefølgen af billederne, som f.eks. i Det Kongelige Biblioteks eksemplar, hvor billede IV er placeret før billede III, denne fejl er ikke sket under indbindingen, men under den manuelle opklæbning. Da der tillige er stor kvalitetsforskel på billederne i alle kendte eksemplarer, vil billederne i K.B.'s eksemplar blive karakteriseret: god; middel; svag. Endvidere vil der følge et kort resumé af introduktionen til 1. levering, og til nogle af de mere kuriøse billedtekster.

1. Levering PL. I-V.

Udkom i juni 1844, oplag 286 eksemplarer, pris: 12 shilling, og indledes med "Introductory Remarks", hvor Talbot kort beretter om sin opfindelse, og beder læseren om overbærenhed med hensyn til kvaliteten, der endnu er på begynderstadiet. Han er sikker på, at metoden med tiden vil blive forbedret og spår fotografien en strålende fremtid.

Derefter følger "Brief Historical Sketch of the Invention of the Art", hvor han beretter om, hvorledes han i oktober 1833 ved Como-søen i Italien tegnede ved hjælp af et Wollaston camera lucida. Da det ikke lykkedes, benyttede han et camera obscura, der kastede billedet op på et stykke glas, hvorpå var lagt et stykke transparent papir, der derefter kunne aftegnes. Det var en metode, han havde brugt under et tidligere besøg i Italien 1823-24, men han fandt den besværlig og tidskrævende.

Inspireret af den smukke gengivelse af motivet, som camera obscura kastede på papiret, begyndte han at fundere over muligheden for ad kemisk vej, at kunne fastholde motivet på papiret.

Fra samtidens debat var han vidende om, at lyset påvirker nogle stoffer, så disse ændrer karakter, og allerede ved sin hjemkomst i januar 1834 begyndte han at imprægnere papir med forskellige lysfølsomme emner, som f.eks. sølv-nitrat, sølv-klorid og sølv-jodid. Han beskriver sine forsøg med kontaktaftryk på lysfølsomme materialer, d.v.s. "photogenic drawing", som han igen viderefører til sin kalotypimethode, d.v.s. negativ-positiv processen, men alt i ret vage vendinger, der som tidligere anført skyldes hans interesse for at bevare licensrettighederne.

Han omtaler andre pionerer, som f.eks. Thomas Wedgwood (1771-1805), Sir Humphry Davy (1778-1829), Louis-Jacques Mande Daguerre (1787-1851), konkluderende, at året 1839 trods alt må betegnes som fotografiets fødselsår

PL.I.
PART OF QUEENS COLLEGE, OXFORD.
166x204mm., kvalitet: middel.

PL.II.
VIEW OF THE BOULEVARDS AT PARIS.
159x214mm., kvalitet: god.
Optagelse om eftermiddagen fra hotel de Douvre, set mod nord-øst, visende Boulevard des Italiennes.

PL.III.
ARTICLES OF CHINA.
Side 36. 134x181mm., kvalitet: god.
Den tilhørende tekst fortæller bl.a. hvor nemt det er for en samler at få en inventariefortegnelse, ved at lade sin samling affotografere.

PL.IV.
ARTICLES OF GLASS.
Side 37. 129x150mm., kvalitet: god.
Af teksten fremgår det, at det kan være problematisk at fotografere hvidt porcelæn og blå glas samtidig.

PL.V.
BUST OF PATROCLUS.
176x174mm., kvalitet: middel.
Teksten fortæller at statuer og buster er oplagte emner for affotografering..

2. Levering PL. VI-XII.

PL.VI-XII.
Udkom januar 1848, oplag 177 eksemplarer, pris: 21s.

PL.VI.
THE OPEN DOOR.
141x193mm., kvalitet: svag.

PL.VII.
LEAF OF A PLANT.
221x180mm., kanterne sjustet beskåret, kvalitet: svag.
Teksten omtaler billedet som et kontaktaftryk (photogenic drawing) i modsætning til de tidligere viste, der er taget ved hjælp af camera obscura, og Talbot bruger betegnelsen negative og positive aftryk.

PL.VIII.
A SCENE IN A LIBRARY.
Side 31. 129x179mm., kvalitet: middel.
Optagelse fra Talbots bibliotek på Lacock Abbey.

PL.IX.
FAC-SIMILE OF AN OLD PRINTED PAGE.
164x140mm., kvalitet: middel.
Teksten beskriver muligheden for at lave billige og autentiske faksimilier i større oplag, ved hjælp af fotografiet.

PL.X.
THE HAYSTACK.
Side 32. 161x209mm., kvalitet: god.

PL.XI.
COPY OF A LITHOGRAPHIC PRINT.
145x195mm., kvalitet: svag.
Teksten omtaler at fordelen ved at kopiere grafiske billeder ved hjælp af fotografiet, bl.a. er at man kan forstørre eller formindske ved at placere originalen nærmere eller fjernere fra kameraet, som den her viste parisiske karikatur, der er en formindskelse.

PL.XII.
THE BRIDGE OF ORLEANS.
152x204mm., dårlig opklæbning, kvalitet:
svag.

3. Levering PL. XIII-XV.

PL.XIII-XV.
Udkom i maj 1845, oplag 192 eksemplarer,
pris: 7s 6d.

PL.XIII.
QUEENS COLLEGE, OXFORD.
Side 34. 170x208mm., kvalitet: middel.
Teksten anbefaler folk, der ser på foto-
grafier, at benytte et forstørrelsesglas,
hvorved mange hidtil usete detaljer vil vise
sig.

PL.XIV.
THE LADDER.
Side 32. 168x179mm., kvalitet: middel.
Teksten omtaler portrætfotografering, som
et af de mest oplagte emner for fotogra-
fering.

PL.XV.
LACOCK ABBEY IN WILTSHIRE.
153x205mm., kvalitet: svag.
I teksten fortæller Talbot, at hans hjem,
her set mod nord-vest med Avon i for-
grunden, er blandt hans første motiver.
De første optagelser, der var meget små,
nærmest miniaturer, var fra 1835, og de
havde været eksponeret op til 10 minutter.
Disse optagelser havde han nævnt i sin
beretning "The Art of Photogenic Draw-
ing", som han havde holdt for The Royal
Society, januar 1839.

4. Levering PL. XVI-XVIII.

PL.XVI-XVIII.
Udkom juni 1845, oplag 172 eksemplarer,
pris: 7s 6d.

PL.XVI.
CLOISTERS OF LACOCK ABBEY.
Side 35. 159x213mm., kvalitet: middel.

PL.XVII.
BUST OF PATROCLUS.
144x142mm., kvalitet: middel.
I den tilhørende tekst fortæller han, at
folk der har svært ved perspektivtegning i
stadig højere grad tager fotografiet til
hjælp, "Already sundry amateurs have laid

down the pencil and armed themselves
with chemical solutions and with camerae
obscuræ...."

PL.XVIII.
GATE OF CHRISTCHURCH.
Side 33. 166x193mm., kvalitet: god.

5. Levering PL. XIV-XXI.

PL.XIX-XXI.
Udkom december 1845, oplag 100 eksem-
plarer, pris: 7s 6d.

PL.XIX.
THE TOWER OF LACOCK ABBEY.
166x199mm., kvalitet: middel.
Et af de motiver, hvortil der blev foreta-
get flere optagelser.

PL.XX.
LACE.
162x211mm., kvalitet: middel.
I teksten fortælles at billedet er et nega-
tiv og Talbot redegør for forskellen mel-
lem negativ og positiv.

PL.XXI.
THE MARTYRS MONUMENT.
204x153mm., kvalitet: middel.

6. Levering PL. XXII-XXIV.

PL.XXII-XXIV.
Udkom april 1846, oplag 89 eksemplarer,
pris: 7s 6d.

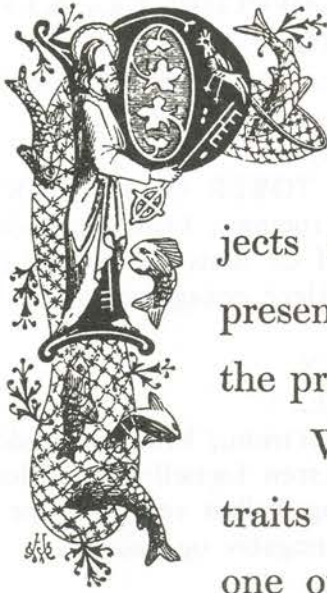
PL.XXII.
WESTMINSTER ABBEY.
158x180mm., kvalitet: svag.

PL.XXIII.
HAGAR IN THE DESERT.
181x222mm., kvalitet: god.
Talbot fortæller at dette billede er en fo-
tografisk faksimile af Hagar i ørkenen,
tegnet af Francesco Mola.

PL.XXIV.
A FRUIT PIECE.
163x197mm., kvalitet: middel.

PLATE XIV.

THE LADDER.

PORTRAITS of living persons and groups of figures form one of the most attractive subjects of photography, and I hope to present some of them to the Reader in the progress of the present work.

When the sun shines, small portraits can be obtained by my process in one or two seconds, but large portraits

Plance XIV. (side 32).

Portrætter af levende mennesker og grupper af personer udgør en af de mest tiltrækkende sider ved fotografien, og jeg håber at kunne vise læseren nogle af dem i dette værk.

Når solen skinner, kan små portrætter tages i løbet af et eller to sekunder ved min proces, mens store portrætter kræver en noget længere tid. Når vejret er mørkt og overskyet, er en dertil svarende tidsforøgelse nødvendig, og der må stilles større krav til den fotograferedes tålmodighed.

Grupper af personer tager ikke længere tid at optage end enkelte personer, fordi kameraet aftegner oem alle på en og samme gang, hvor mange de end måtte være, men vi kan nu ikke med held udøve denne side af kunsten uden forudgående samvirke og arrangering.

Hvis vi begiver os ind i byen og forsøger at tage et billede af menneskeskarer i bevægelse, bliver det en fiasko, for i brøkdele af et sekund skifter de stilling så meget, at det vil ødelægge billedets skarphed. Men hvis en gruppe personer bliver arrangeret dekorativt og ved lidt øvelse har lært at forholde sig fuldstændig ubevægelige i nogle få sekunder, opnår man let udmærkede billeder. Jeg har bemærket, at familiegupper er særlig yndede, og fem-seks personer kan anbringes i så mange forskellige stillinger, at det skaber interesse og giver en sådan serie et præg af virkelighed.

Hvad ville det ikke være værd for vor engelske adel at have en sådan dokumentation om deres forfædre, der levede for hundrede år siden.

Hvor få billeder i deres familiers anegallerier kan de virkelig betragte med tillid!

Overs: Fl. Anholm.

William Henry Fox Talbot. Daguerreotypi af Claudet.

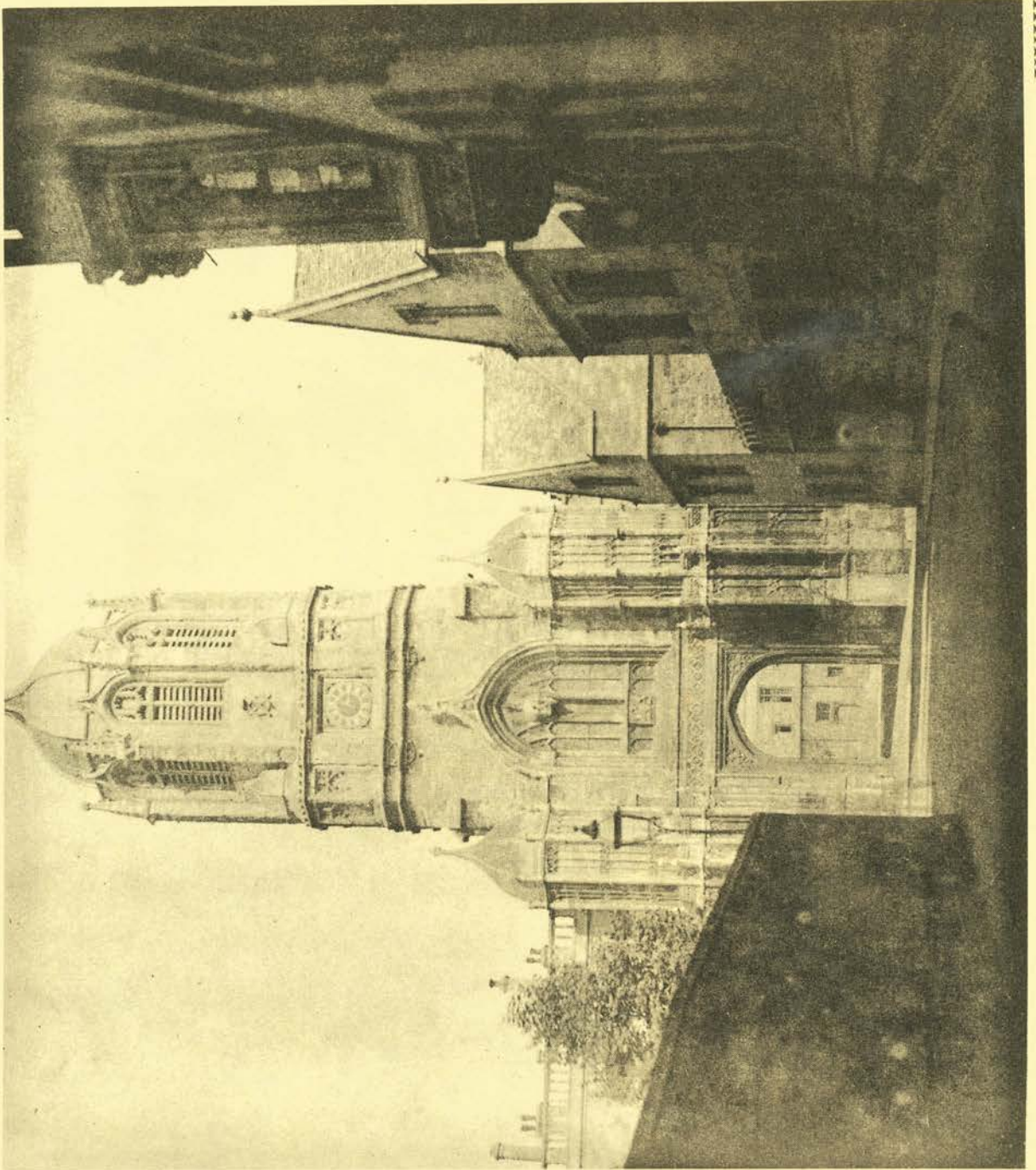
Foto: Det Kgl. Bibliotek

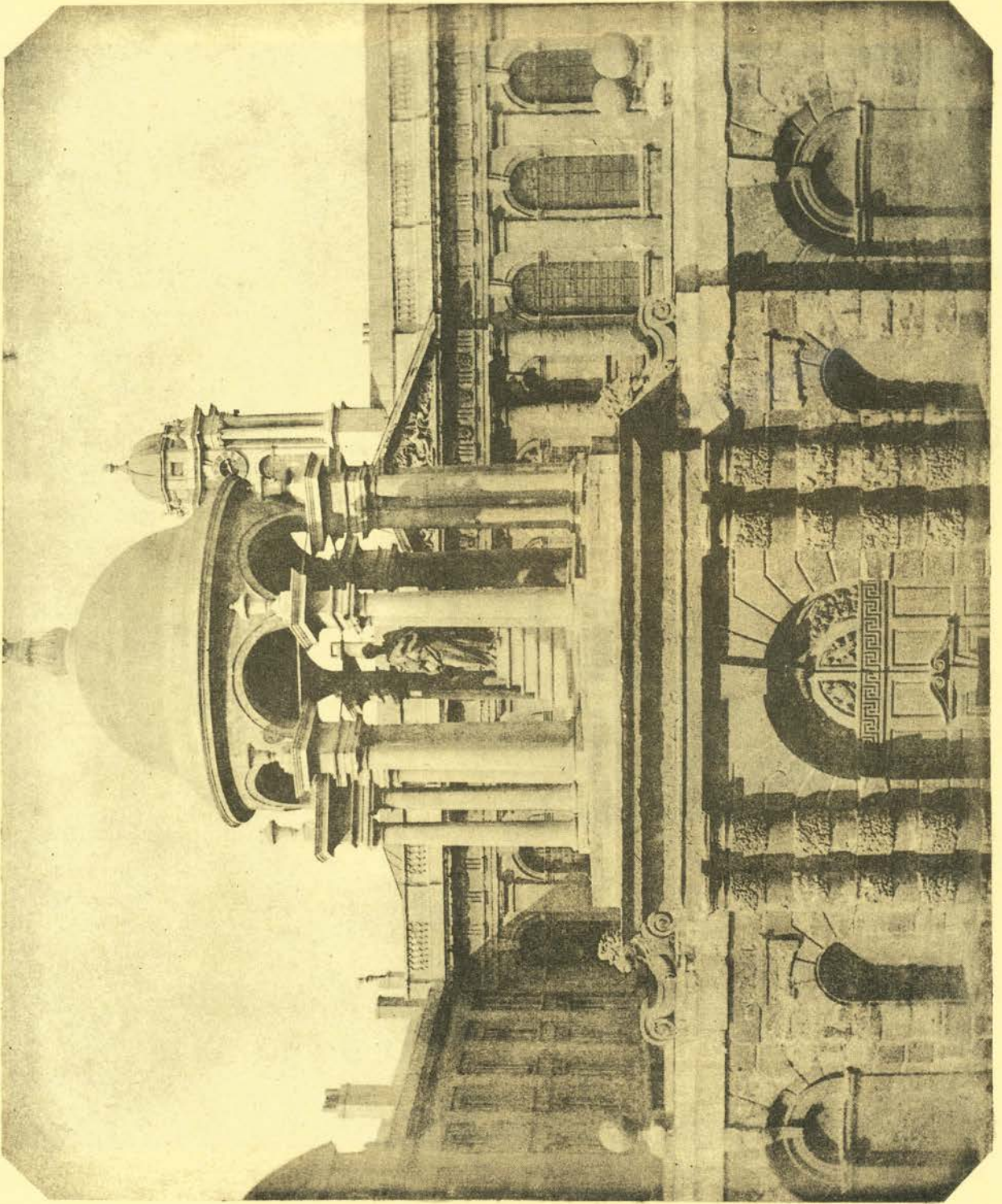
XIV

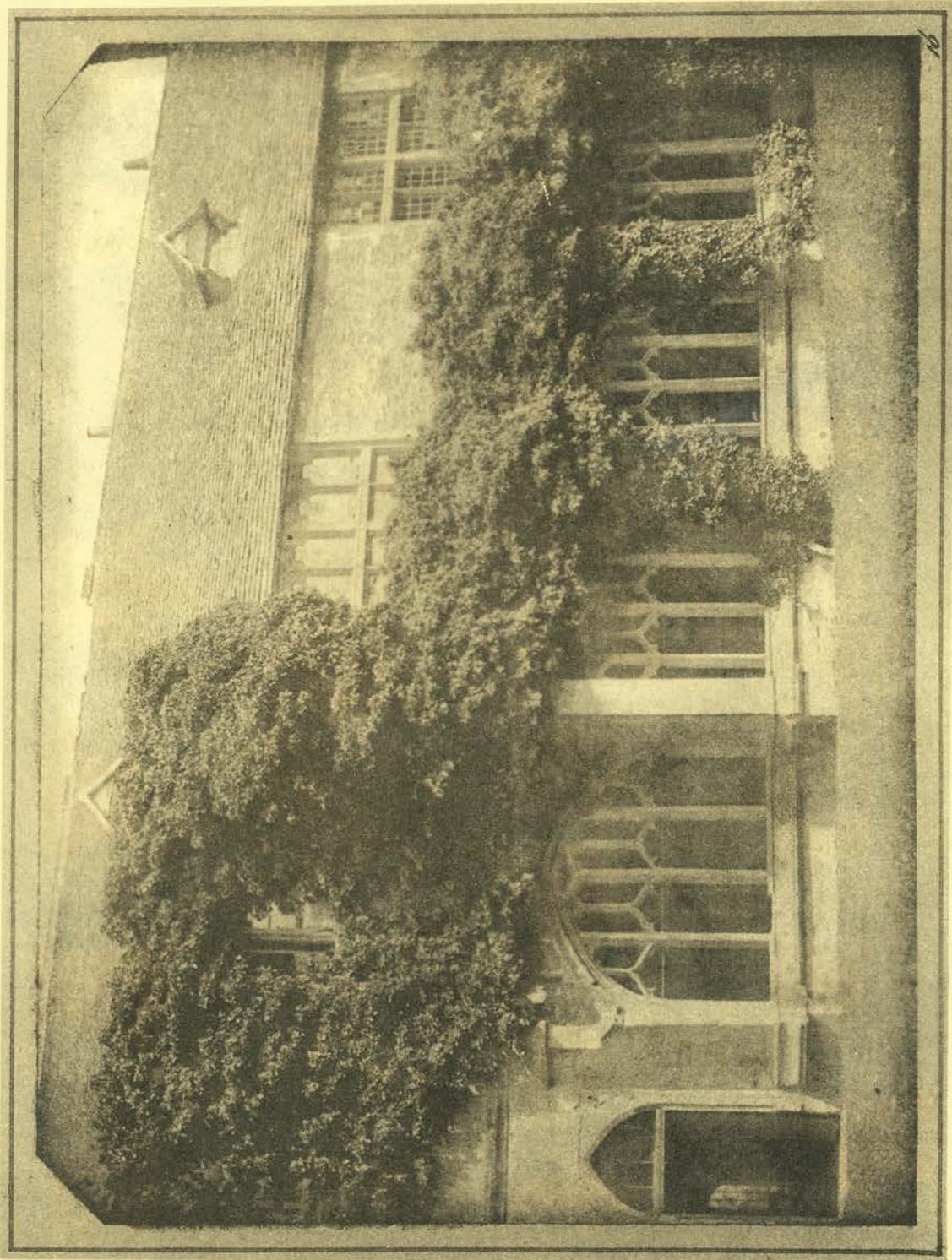

X

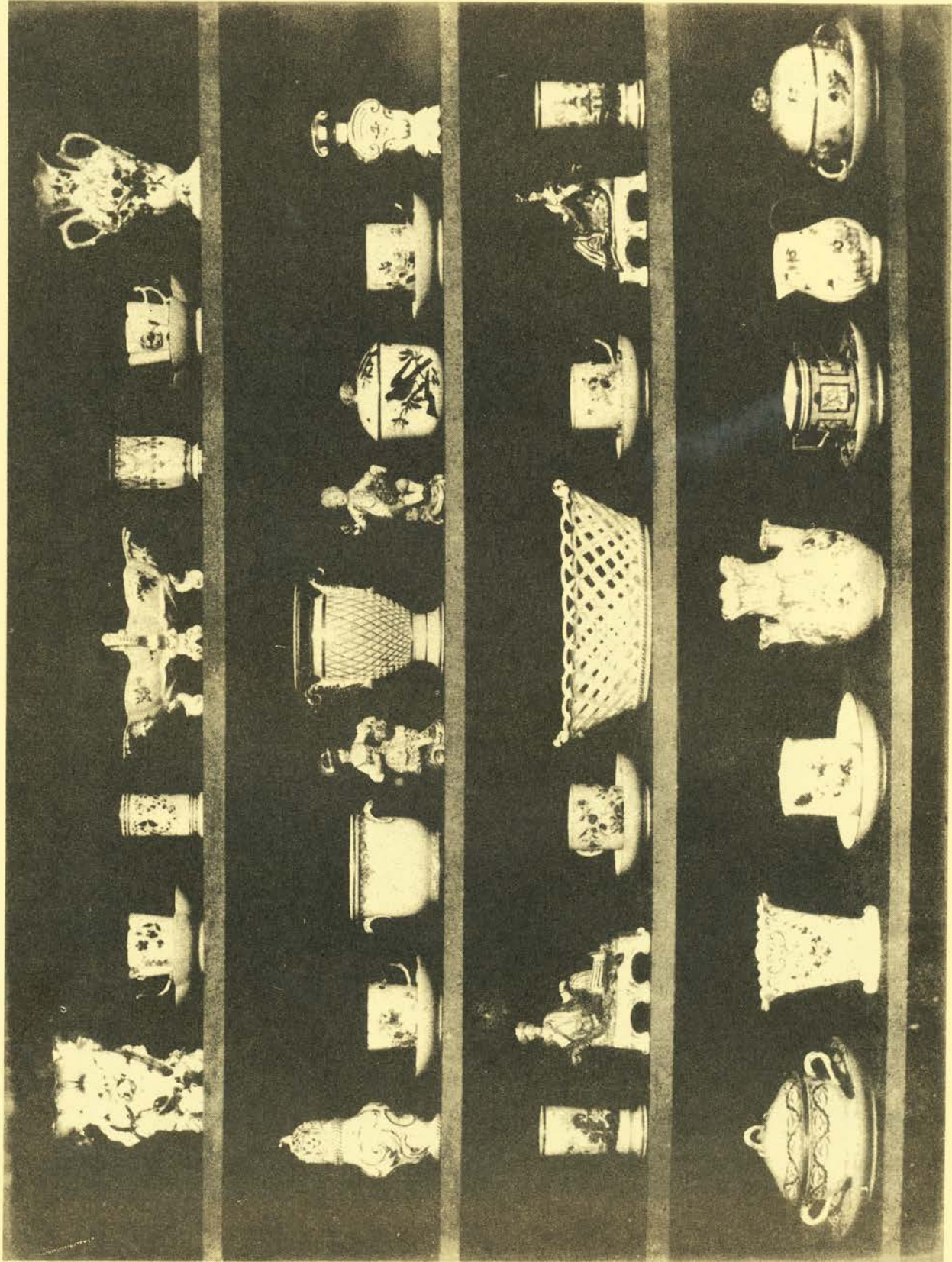

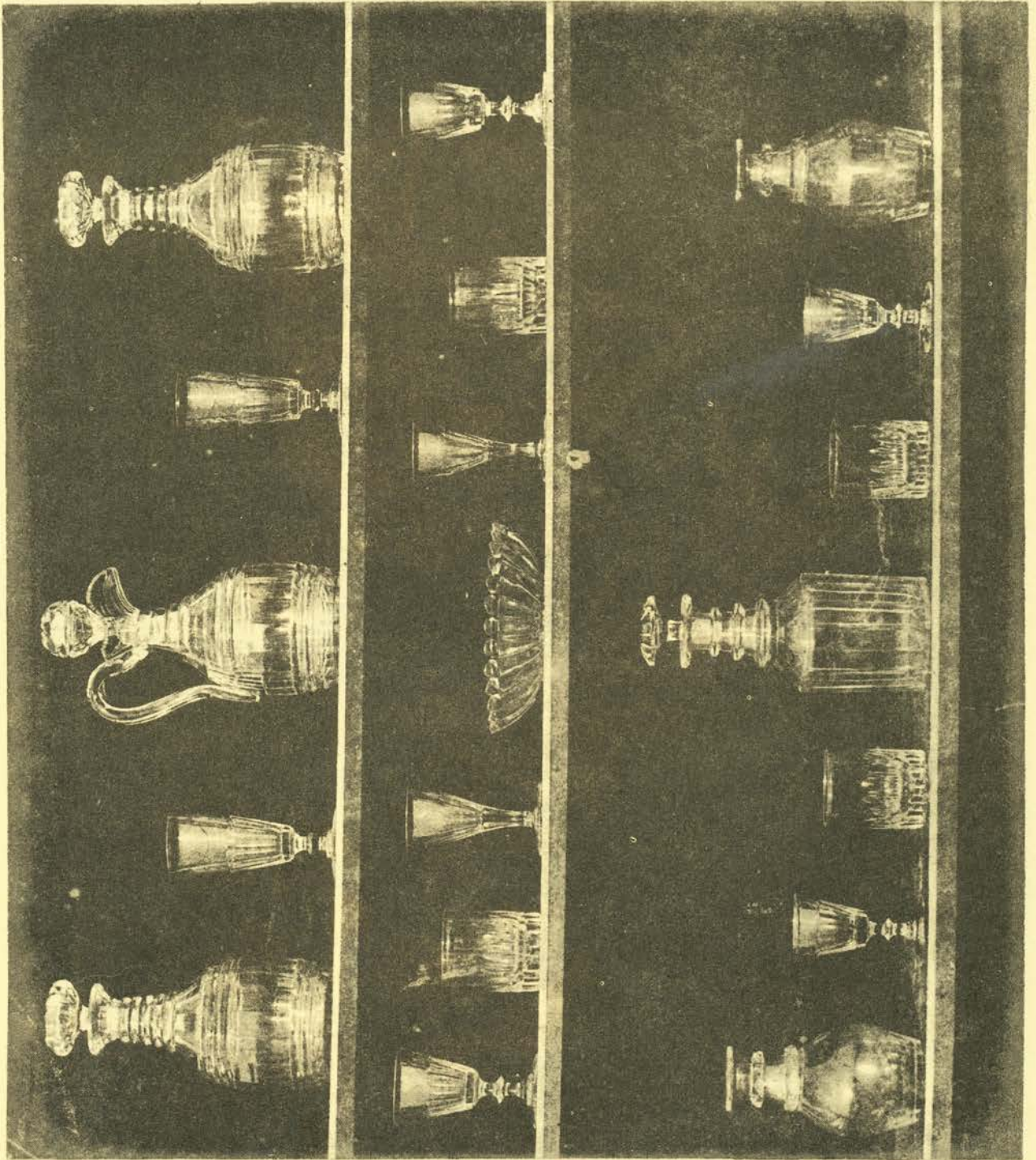
XVIII

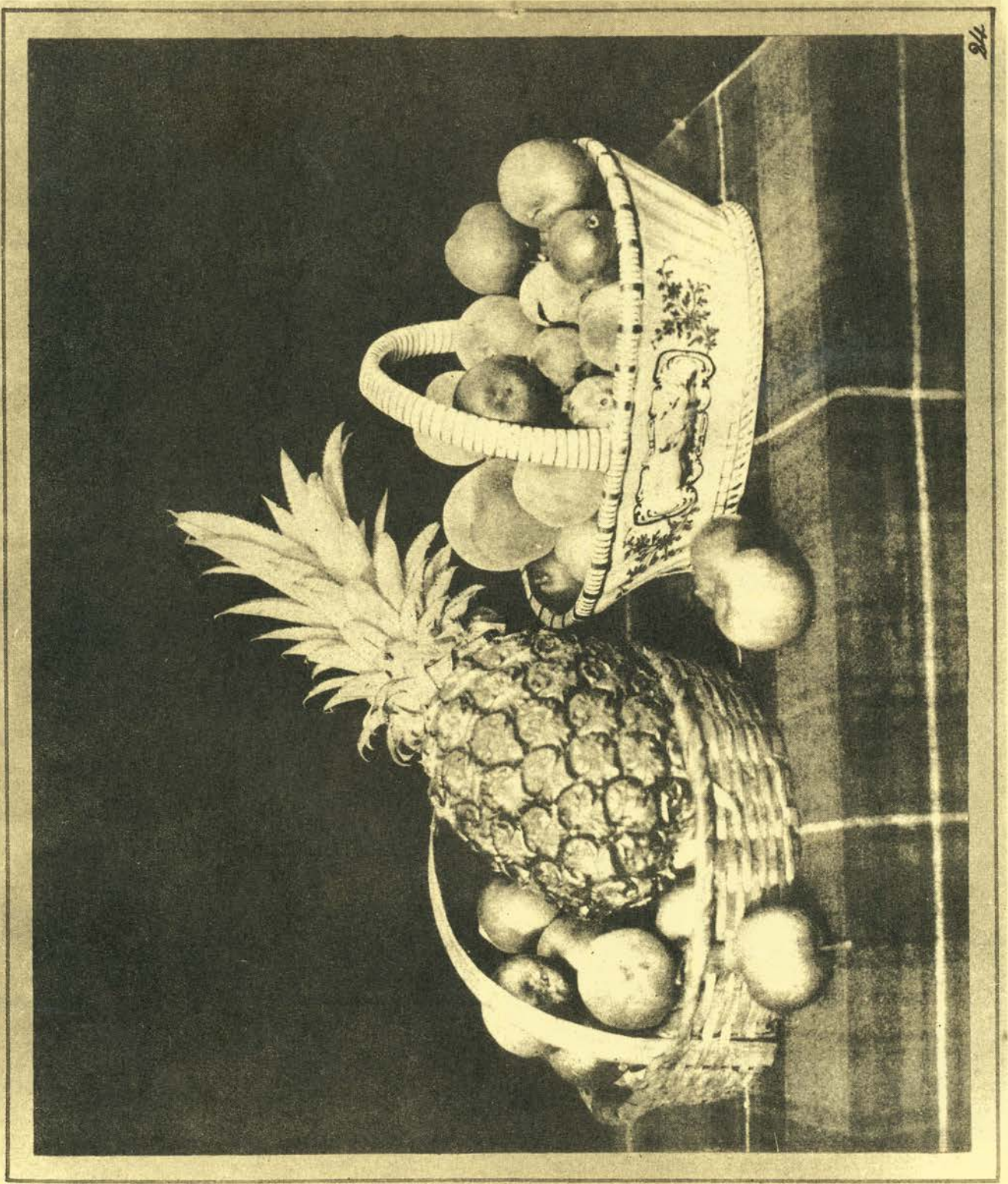

XVI

24

XXIV

Oplagstal.

I fotohistoriske kredse strides man lidt om antallet af eksisterende eksemplarer, der svinger fra ca.12 til ca.40 (5).

Beaumont Newhall beretter, at han har registreret 24 eksemplarer, heraf 10 i USA, og af de amerikanske eksemplarer er kun 3 komplette indeholdende alle 6 leveringer og alle 24 billeder, nemlig 2 indbundne eksemplarer i hhv. New York Public Library og Library of Congress, og 1 uindbundet eksemplar i George Eastman House (6).

Det er derfor glædeligt, at Bjørn Ochsner i 1968 erhvervede en komplet udgave af *The Pencil of Nature* til Det Kongelige Biblioteks Kort- og Billedafdeling. Der er tale om et smukt eksemplar i en nyere indbinding i gråt læder med guldbort, der i dag næppe vil kunne erhverves, endsize kunne betales.

The Pencil of Nature må anses som en bibliofil og fotohistorisk sjældenhed, og under alle omstændigheder er den så sjælden, at der hidtil er udkommet 2 faksimileudgaver:

The Pencil of Nature ved Beaumont Newhall. New York. 1969.

The Pencil of Nature ved Hans P. Kraus Jr. New York. 1989.

1969 udgaven var ikke så heldig med billedreproduktionerne, der fremtræder mørke og grumsede, ligesom indbindingen var et svagt punkt. Findes på Det Kgl. Bibliotek. 1989 udgaven er på et meget højt niveau, f.eks. med hensyn til billedreproduktionen, det er prisen desværre også, ca. 800 dollars koster et eksemplar af bogen, der er kommet i et oplag på 250. Den er i ordre til Det Kgl. Bibliotek.

Noter:

(1) Prisen for hele værket var 3 guineas. I datidens mønt var 1 pund=20s; 1s=12d, 1 guinea=21s.

For en detaljeret redegørelse over oplagernes størrelse, herunder frieksemplarer, antal solgte eksp. etc. se: *Fotogeschichte* Hft.14, 1984, p.26.

(2) Egentlig udkom mindeskriftet: *Record of the Death Bed of C.M.W.* by John Walter Jr. (1844) nogle måneder før 1. levering af *The Pencil of Nature*. Det var en privat publikation til minde om John Walters søster Catherine M. Walter og havde på forsiden et fotografi af den afdøde.

(3) En hentydning til Lerebours *Excursions Daguerriennes*, der udkom 1841-1844. Se *Objektiv*, nr.47, 1989.

(4) Endvidere udgav han følgende publikationer:

Sun Pictures in Scotland (1845) med 23 fotografier.

The Talbotype Applied to Hieroglyphics (1846) med 3 fotografier.

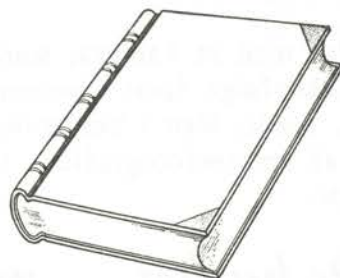
Talbotype Illustrations to the Annals of the Artists of Spain (1847) med 66 fotografier.

(5) Helmut Gernsheim anfører, at der kun kendes ca. 12 komplette eksemplarer af bogen, der indeholder alle 24 billeder. (*A concise history of Photography*. London. 1965)

I forbindelse med 1989 udgaven foretog Hans P. Kraus og Larry J. Schaaf i 1986-1988 en undersøgelse af hvor mange eksemplarer, der fandtes, og konstaterede at antallet var under 40, jvf. anmeldelse i: Mark Haworth-Booth: *Photography Now*. 1989.

Som det fremgår af ovenstående var 6. levering på 89 eksemplarer, og det er således det maksimale antal komplette udgaver, indeholdende alle 6 leveringer, der kan have eksisteret.

(6) *Image*, no.2, 1959.

Agfa kameraet.

Lars Schönberg-Hemme.

Oversat fra Club Daguerre.

I slutningen af 1982 sørgede pressen for store overskrifter med meddelelsen om, at AGFAs kamerafabrik i München skulle lukke. Med mindre det skulle lykkes at finde en eller anden måde at sanere firmaet på - omtrent efter det mønster, Schneider Kreuznach arbejder videre efter - forsvinder det sidste betydelige navn blandt tyske kamerafabrikanter.

Og AGFA var en betydelig kamerafremstiller. Fabrikken er udgået fra "Kamerafabrik med Optisk Etablissement ved Heinrich Ritzschel", som blev grundlagt allerede i forrige århundrede. 1927/28 overtog AGFA produktionsanlæggene og også nogle godt indarbejdede varemærker: CLICK, CLACK, APOTAR, SOLINEAR - begreber, som i årtier skulle blive anvendt af AGFA til kameraer og objektiver. Fra Agfafabrikken kom i tidens løb nogle væsentlige idéer og konstruktioner, som Objektiv ved denne lejlighed vil bringe i erindring endnu en gang.

Vi begynder med et kamera, som i den historiske rækkefølge først kommer ind på en 3. eller 4. plads. Men i betydning for udviklingen af amatørfoto­grafien indtager det en 1. plads:

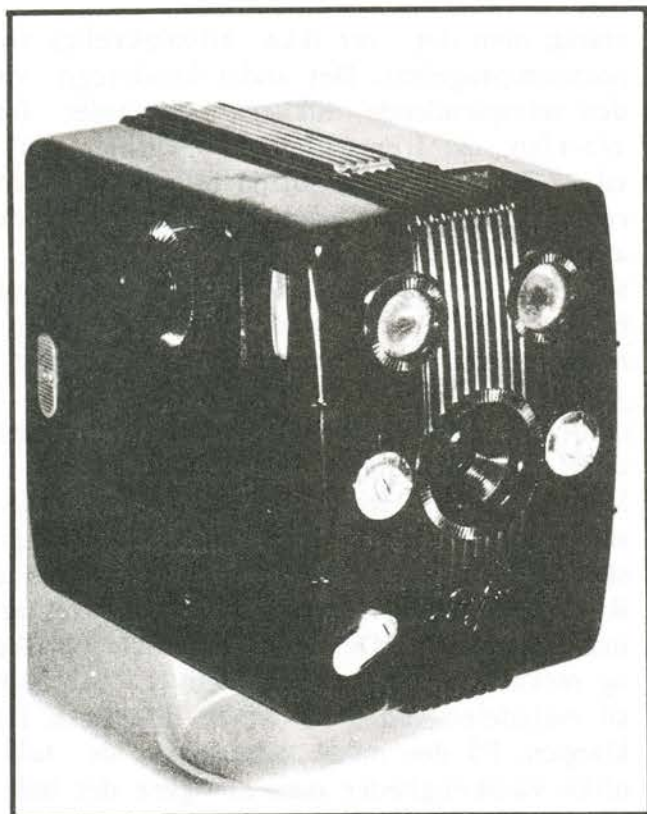
Agfa Preisbox.

I 1931 fik den daværende marketingchef hos AGFA den fængende idé at fremme afsætningen på film ved at sende et boxkamera på markedet til spotpris. Af pap, lidt træ og blik, et par stålfjedre og en akromatisk landskabslinse lykkedes det virkelig for AGFAs medarbejdere at fremtrylle et kasseapparat, der i fremstillingspris var 5 Pfennig billigere end den senere udsalgspris på 4 RM. Det lille vidunder fik man for 4 markstykker; men de skulle have kendings­bogstaverne A, G, F og A - et intetsigende reklametric, som hundredtusinder beredvilligt gik ind på.

Preisboxen blev tilbudt i 1932 fra ca. april til slutningen af september. Den opfyldte sit formål og gjorde utallige nybegyndere til amatør­fotografer, satte gang i filmomsætningen og blev talmæssigt den succesrigeste box til alle tider. I dag er det sikkert svært at forestille sig, at der kunne sælges mere end 900.000 AGFA Preisbox i løbet af mindre end et halvt år - i et Tyskland anno 1932 med økonomiske problemer og mere end 6 mio. arbejdsløse. Og endnu bedre: de blev ikke "købt", men "byttet".

Enhver, som lagde 4 markstykker med de modsvarende prægninger på disken, fik en box i bytte. Fotohandlere, der havde "udbyttet" blev af ophidsede kunder opfordret til at holde tingesterne tilbage og dermed handle sort.

De husker... men AGFA så det - som det var!

TROLIX - formkøn, praktisk, alsidig.

BOX 45

Agfa Box 45, der koster 16 Kr., er Kameraet for Begynderen. Der er ingen Afstands-Indstilling, alt bliver skarpt fra 2,5 m til Uendelig. Agfa Box 45 er helt af Metal, har Robusitbetræk, Støvlinse og Gulfilter. 8 Optagelser paa en 6x9 Film.

Agfa Isochrom er „Filmen til al Slags Vejr“, der ved sin fremragende Kvalitet hjælper alle Amatører til de bedste Resultater.

Preisbox blev en sådan sællert, at der i løbet af ingen tid dukkede tilbehør op til den. Det kan vi smile medlidende af i dag, hvis ikke det er fordi, det er så rørende, at mennesker i alle aldre og fra alle samfundslag under alle omstændigheder vil kunne fotografere overalt og alt med D E R E S AGFA Preisbox. Der fandtes altså snart en klemme, som gjorde det muligt at sætte boxen på stativ, snart en speciel trådudløser, snart en portrætforsatslinse, snart en påsættelig selvudløser, og endelig Photoflux blitzlampen. Preisboxbilleder blev sendt ind til AGFA og offentliggjort.

Preisbox, Preisbox, Preisbox

Det var en AGFA-præstation, som i enhver henseende kunne måle sig med væsentlig større firmaers anstrengelser. Men som så ofte, ja næsten altid, AGFA sakkede agterud alligevel.

I 1982 blev den enestående AGFA Preisbox 50 år gammel.

Det er en skam, at dens fødselsdag falder sammen med indstillingen af AGFAs kamerafabrikation.

Trolix-Box.

Omkring 1936 kom Trolixboxen. Navnet var afledt af trolitan, et nyt kunststof fra IG Farben, der skulle egne sig bedre til kamerafremstilling end bakelit. Trolix havde indbygget nærlinse og indbygget gulfilter, et for sin tid meget typisk design, og af en box at være et nobelt udseende. Kun få apparater har overlevet til vore dage: trolitan er nemlig netop ikke særlig egnet til kamerafremstilling; for det tåler ikke slag eller fald. Men en milesten i kamerafabrikation var Trolixboxen alligevel. AGFA havde idéer! Efterkrigssynkroboxen var jo også en milesten i udbredelsen af fotografi- et.

SYNCRÖBOXen var ungdommens idealkamera - næsten til 1955.

Agfa standard.

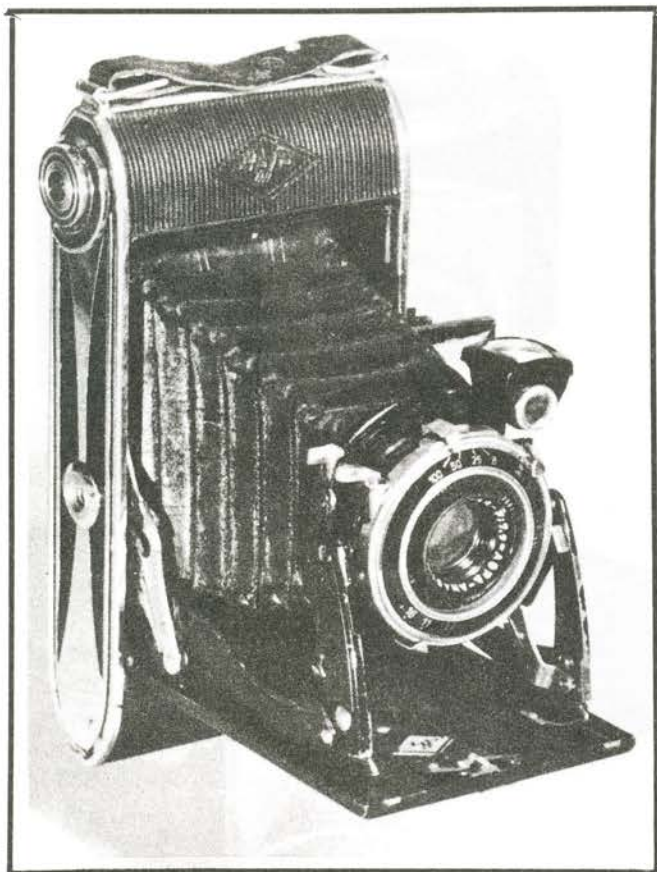
Oprindelig blev det bygget som pladekamera i formaterne 9x12 og 6,5x9 med høje fabrikkationstal, men i begyndelsen af trediverne omkonstrueret til rullefilmsklapamera (dvs. sammenklappeligt rullefilmskamera, hvor klappen i udslået stand fastholdes i en bestemt stilling, og hvor objektivbrættet (standarten) trækkes ud på klappen som en slæde på to skinner. Fokuseringen foregår ved små forskydninger af slæden. Typen er allerede på AGFA Standards tid på vej ud som amatørkamera og har kun overlevet til vore dage som teknisk kamera til plader og planfilm, med matskiveindstilling, standart, som kan hældes og forskydes sideværts, og med dobbelt eller endnu længere udtræk. Oversætterens bemærkninger). Formatet var nu 6x9 og 8,5x11. 2 væsentlige kendetegn adskiller den fra lignende fabrikater: for det første det stort dimensionerede drev til afstandsindstillingen. Ganske vist rakte det længste udtræk kun til 2 meter, og det var af hensyn til indstillingsfejl en gunstig af-

stand; men det var ikke tilstrækkeligt til portrætoptagelser. Det andet kendetegn var den selvspændende lukker med tider fra 1/2-1/50 sek. fremstillet af Gauthier kun til AGFA. 6x9 modellen på billedet er den ret sjældne version med Compur og koblet afstandsmåler, der arbejdede på en måde, som kun blev anvendt af AGFA: afstanden bliver målt på den måde, at man holder måleopsatsen (sigtekornet) sådan op for øjet, at man F O R N E D E N ser gennem apparatet og F O R O V E N frit hen over det. Der dannes et vandret, delt billede i naturlig størrelse uden nogen indskrænkning. Derpå forskybtes indstillingsskappen indtil en lodret linje på motivet ikke mere fremtræder delt, og kameraet er indstillet skarpt. Denne yderst enkle optiske og mekaniske "præstation" bliver overført til måledelen ved hjælp af en lille kæde fra klappen. På den måde indskrænkes de tekniske vanskeligheder med at gøre det hele sammenklappeligt til et minimum. Enkelt, men effektivt. Sagen fungerer.

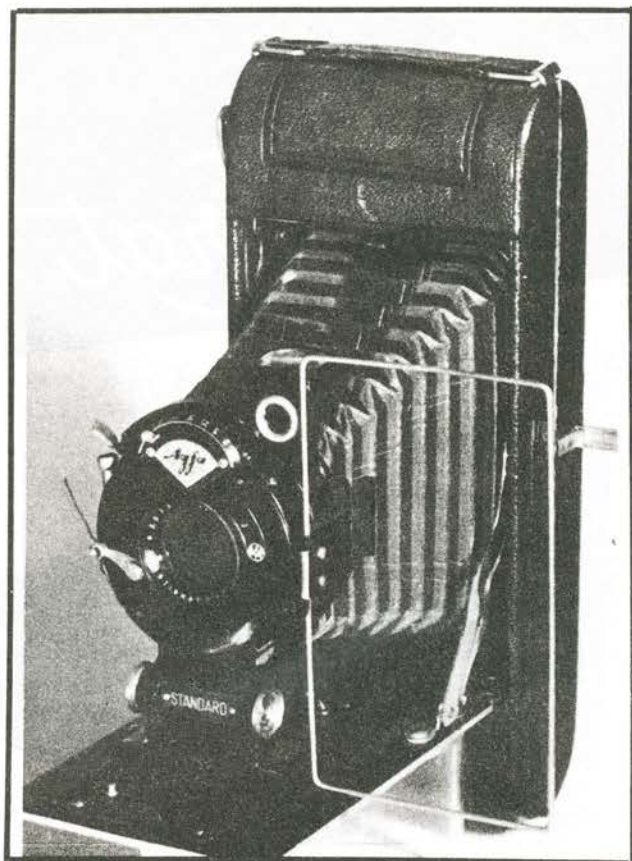
Agfa Billy.

Under fællesbetegnelsen "Billy" solgte AGFA et utal af modeller, som yder det lydige krav "billig" fuld retfærdighed. Det drejede sig overvejende om klapkameraer i negativformatet 6x9, for det meste udstyret med gennemsnitlige objektiver og enkle lukkere, og kun om få spidsmodeller med ikke-koblet afstandsmåler, firelinser og Compurlukker.

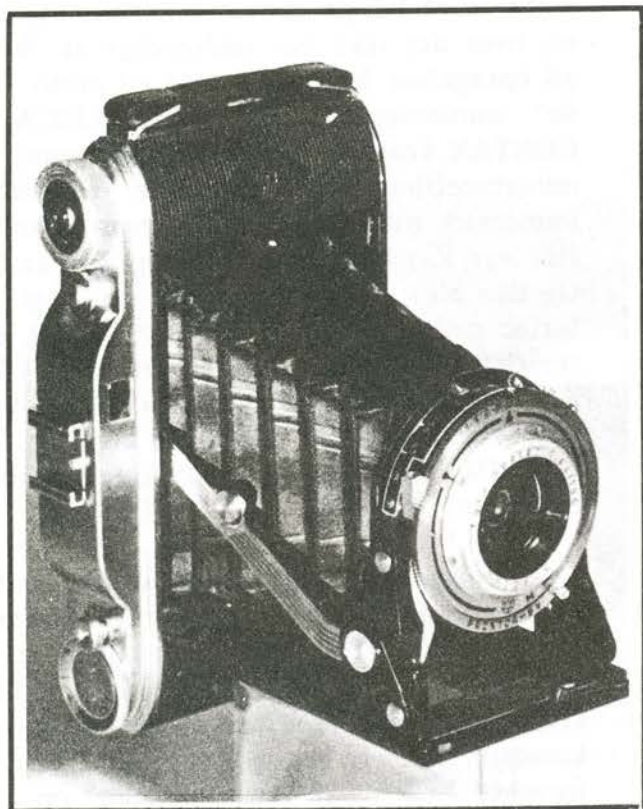
En berømt Billy var springkamerateypen, som også fandtes i 4,5x6 - faktisk en box. (Springkameraet er et klapkamera med "springfront". Når låseknappen aktiveres, springer klappen op ved fjederkraft. Objektivbrættet følger med ud og fastholdes af stivere, så kameraet straks er skudklart. Der er altså ikke noget udtræk. Fokuseringen sker ved hjælp af frontlinseforskydning. Typen bliver meget udbredt i formater fra 6x9 til 24x36 og afløser i begyndelsen af trediverne fuldstændig rullefilmsklapkameraet med udtræk. Oversætterens bemærkninger). En ting havde alle AGFAkameraer fælles: lav pris, solid konstruktion og høj brugsværdi for den amatør, der ikke ville andet end tage normale fotos fra udflugter, af familien og fra ferien.

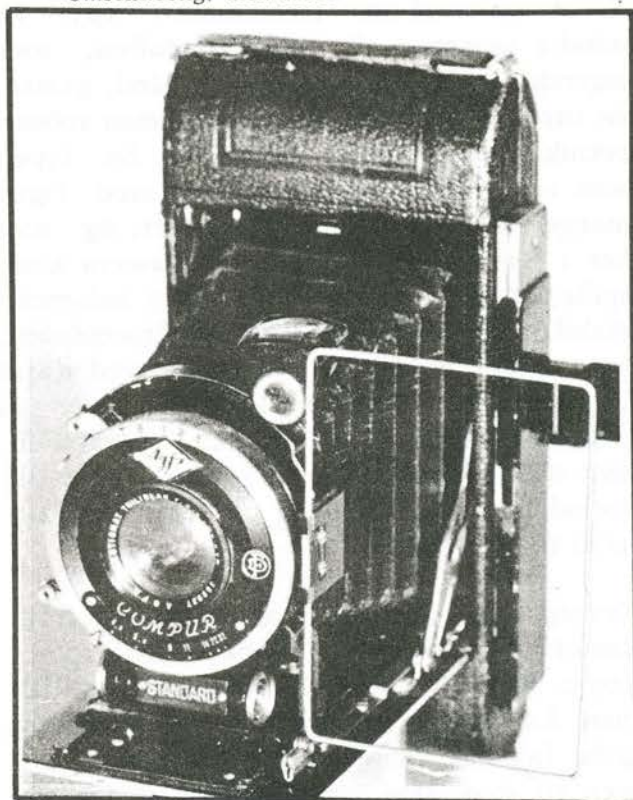
En BILLY fra de tidlige år med topunktsindstilling, enkel lukker og lyssvag optik - som godtvejrskamera usandsynlig godt.

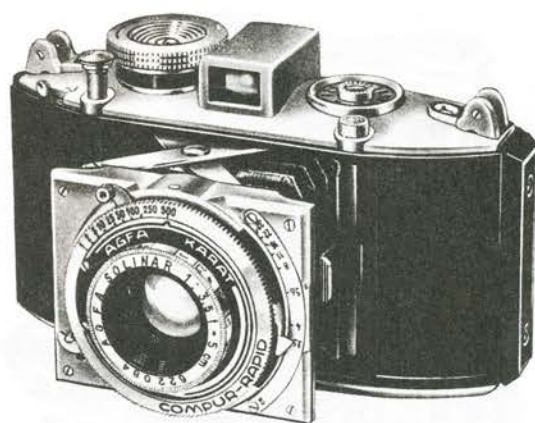
STANDARD i negativformat 8,5x11, senere kaldt Optimaformatet, hører til de første modeller efter AGFAs overtagelse af Rietzschelfabrikken og er stadig en klappkamerakonstruktion med udtræk. Omstændelig, men solid.

En af de sidste (BILLY-) RECORD-modeller. Stadigvæk smuk. Apotaren 1:4,5 og den fuldsynkroniserede Prontor er en tilforladelig kombination. Det store negativ er uden for konkurrence.

STANDARD med koblet afstandsmåler er i dag relativt sjældent at finde. Ligeledes bundsolidt konstrueret; men fordi den kun kan indstilles ind til 2 m ikke egnet til dynamisk fotografering.

Karat.

Karat var ved sin fremkomst i 1937 en mindre sensation. Et støbt metalhus, som legende let kunne skjules i en hånd, gemte en utrolig mængde diminutiv, men robust teknik. Det var et springkamera. En type, som var virkelig gennemprøvet med rigtig mange forskellige store formater, og som her i formindsnelsen til 24x36 kamera kunne spille ud med alle fordele: lille volumen, stabil mekanisme til udtræk af frontpladen, højt optageberedskab. Dertil kom ved Karat en ekstremt skarptegnende trelinse af middel lysstyrke (1:6,3) med tilsvarende stor dybdeskarphed og en simpel, men tilforladelig lukker med B og tiderne 1/25, 1/50 og 1/100 sek.

Kernepunktet i konstruktionen var "Karatkassetten", som optog filmen uden spolekerne. Ingen problemer med at fæstne filmen. Læg kassetten ind, lad 2 små håndtag gribe fat, luk kameraet og drej optræksarmen til stop. Den var sikret med dobbeltbelysningsspærring. Efter 12 optagelser kunne den fulde kassette tages ud. En tilbage-spuling af den belyste film var overflødig.

Karat blev tydeligvis udviklet med 2 hensigter: Til AGFACOLOR-filmen, som lige var kommet på markedet, søgte mange amatører et billigt miniaturrekamera og dertil et, hvor det ikke var nødvendigt at belyse 36 optagelser før filmen var til ende. "Gode" miniaturrekameraer som LEICA og CONTAX kostede 2 månedslønninger, en miniatrefilm til 36 optagelser 3,60 RM - immervæk næsten 4 timelønninger (brutto). Her var Karat absolut opnåelig til 42 RM. Og den blev oven i købet efter kort tids forløb nedsat til 27,95 RM. Alligevel svarer det til en pris i dag på knap 500 DM. Karatpatronerne til 12 billeder blev solgt til tilsyneladende halv pris. De kostede kun 1,80 RM. Men det var trods alt per billede en merpris på 50%.

Snart fulgte de mere fordringsfulde modeller med bedre lukkere og lysstærke objektiver. Karatserien hørte simpelthen til de ting, man kunne regne med i fotoverdenen. Efter krigen dukkede nykonstruktioner til normale kassetter op. I begyndelsen af tresserne forsøgte AGFA at tage kampen op mod KODAK Instamatic. Det blev gjort med Karatkassetten under navnet RAPID. Men amatørerne belønnede ikke AGFA for besværet.

De husker..

men

AGFA
så
det
som det
var -

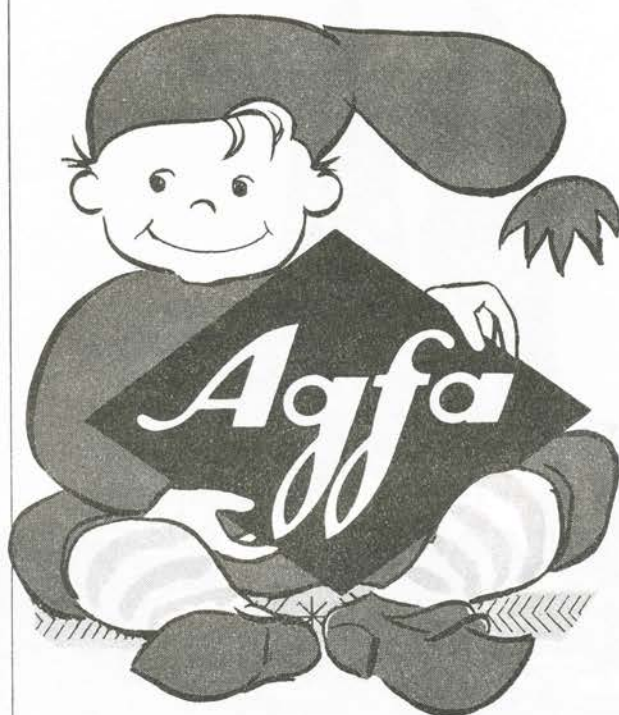
AGFA
CLACK

Det lille kamera med
det store format

kr. 39,-

LAD DERES FOTOHANDLERVISE DEM DET

De husker..

men -

AGFA
så
det
som det
var -

Agfa SOLINETTE

For den
der forlanger
noget mere

er med det kendte AGFA Solinar Objektiv
35/50 mm specielt egnet til farvefotografering
Prontor-SVS-lukker kr. 304,-
SUPER SOLINETTE med koblet afstands-
måler, Synchro-Compur-lukker og lysværdi-
skala kr. 438,-

LAD DERES FOTOHANDLERVISE DEM DET

Reklamer fra 1950'erne.

Alligevel havde AGFA netop med Karat sat en betydelig milesten i den tyske kamerafabrikations historie og indført den lette filmisætning til et stort publikum. Kassetten uden spolekerne havde allerede eksisteret længe: i AMOURETTE fra tyverne.

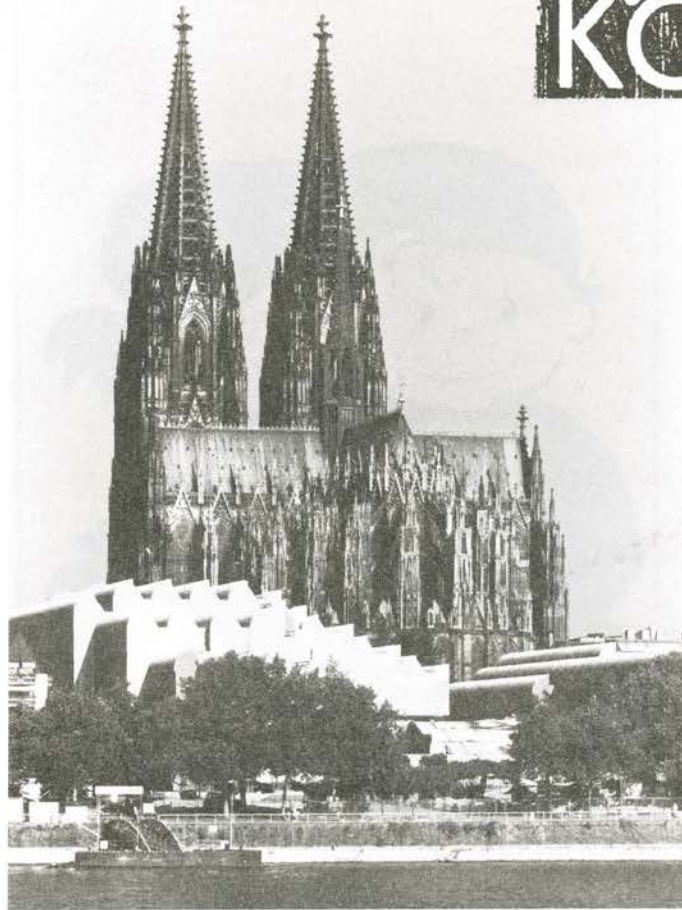
Trods alt: AGFA har især gjort sig fortjent over for "den lille amatør". Ham har AGFA hele tiden været meget tro. Det beviser de mange, mange boxvariationer og den lange række af Isolette-, Billy-, Click-, Clack-, Isoly-, Optima-, Flexilette-, og til sidst Ritschratschserier. Der blev fremstillet allemandskameraer, som uden ekstreme raffinementer alligevel var grundsolide. For folk med normale krav og forventnin-

ger. Den slags folk findes naturligvis i lige så høj grad i dag som i AGFA-kameraets blomstringstid. Men de køber i dag mærkenavne fulde af dyr image uden derfor at tage bedre billeder.

AGFA-kameraet - det var som den jævne kødanretning med surkål og en frisk øl til. Det var som god og billig mad på en kro på landet. Det findes heller ikke mere. AGFA - det kunne uden videre være forkortelsen for Alt Godt For Amatører. Nu betyder det bare Afgang, Gammel, Fyraften, Afsked.

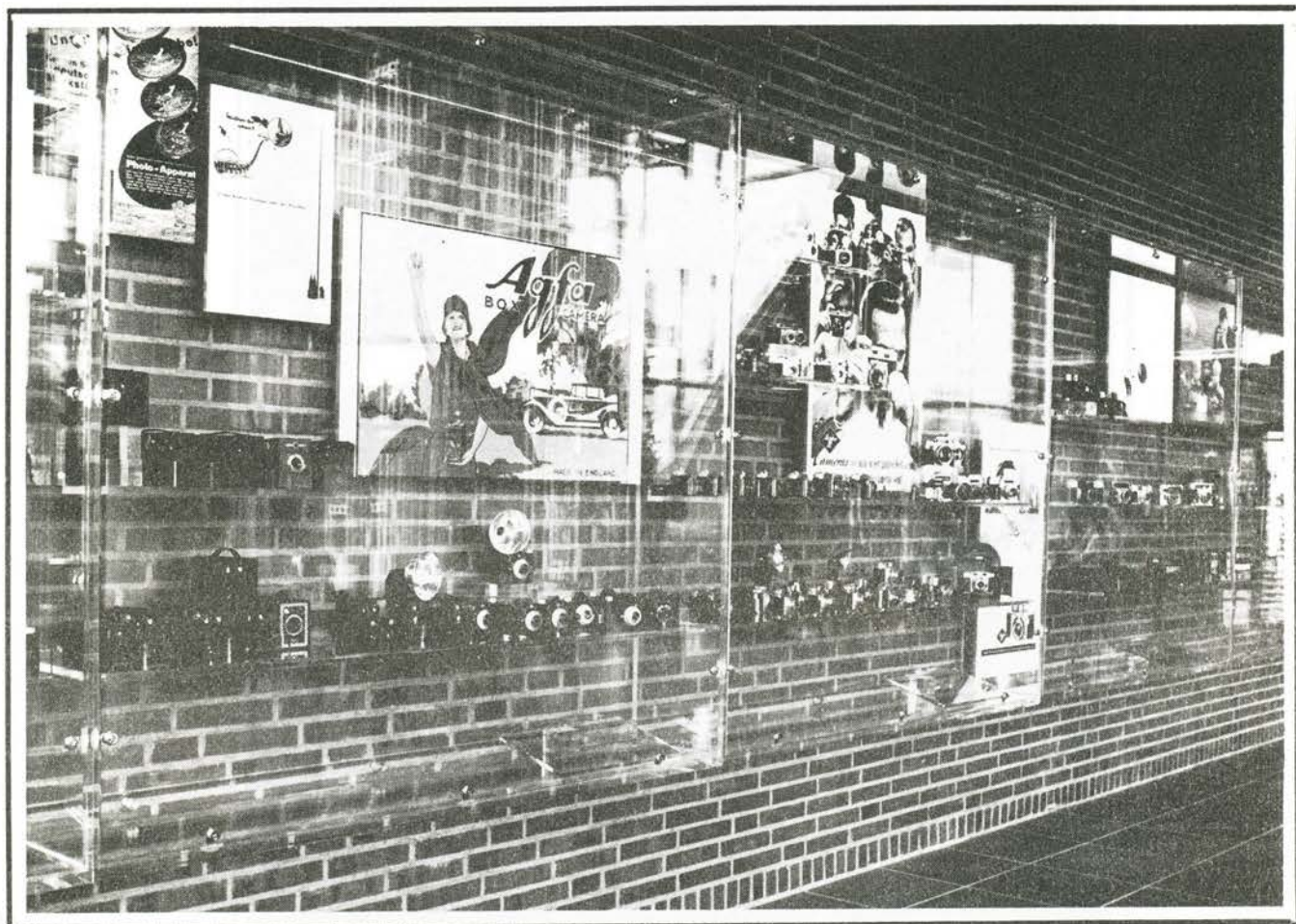
Hvis der ikke sker et under, har fotohistorien føjet endnu et afsluttet kapitel til de øvrige. Det ville være en skam.

MUSEEN DER STADT KÖLN

**Agfa Foto-Historama im Wallraf-
Richartz-Museum/Museum Ludwig**

AGFA - Historama.

Montre med Agfa's egne produkter.

Hans Bonnesen.

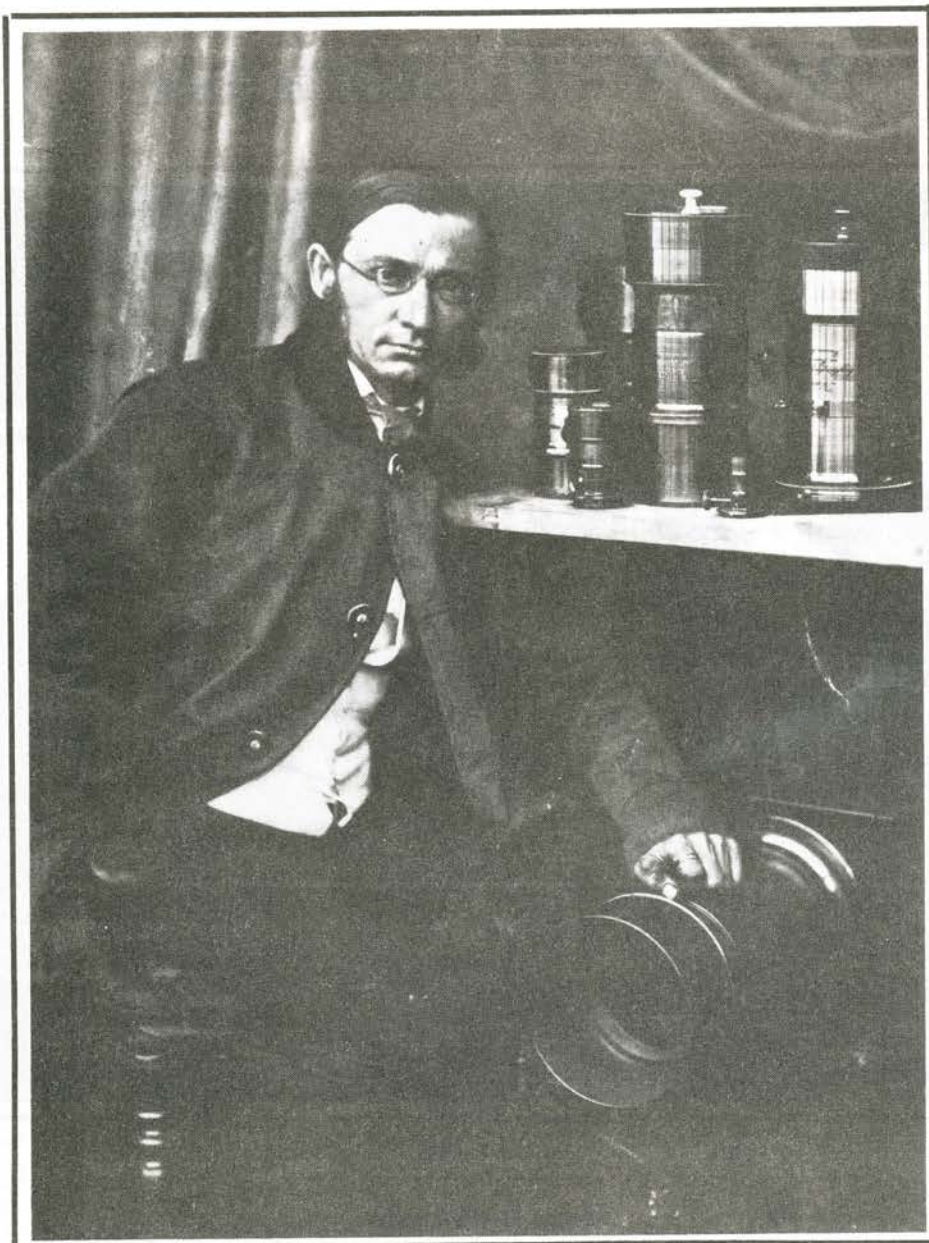
AGFA-HISTORAMA, er en af de største og mest betydningsfulde fotonhistoriske samlinger indenfor fotografien. Samlingen findes nu på et af de mest prominente steder i Europa, nemlig Kølns imponerende nye museum, i umiddelbar nærhed af domkirken.

Agfa-Historama er i museumskomplekset anbragt lige midt imellem ældre og moderne kunst. I bygningens centrum, "flankeret" af Wallraf-Richartz-Museet og Ludwig Museet. De mest betydningsfulde fotografier og kameraer fra det 19. århundrede er temaet for udstillingen i Agfa-Historama. Der vises fotografier fra fotografiens tidligste historie, originalbilleder af Fox Talbot fra 1843-1844, samt daguerreotypier fra samme periode. Med franskmænden Jaques Mandé Daguerres opfindelse, hvorved sølvplader blev gjort lysfølsomme med joddamp, kunne man udelukkende optage unika.

Englænderen Fox Talbot fandt derimod en metode til fremkaldelse af et (papir-) negativ, hvorefter man kunne fremstille så mange positiver, man ønskede. Talbot's metode slog an.

Agfa-Historama blev grundlagt i 1974 med Stenger og Wendel samlingerne. De havde til huse i administrationsbygningen hos Agfa-Gevaert AG i Leverkusen. Det slog sit navn fast, som førende fotomuseum ved vandreudstillinger i New York, Napoli, Paris og Bruxelles.

For at give endnu flere besøgende mulighed for at stifte bekendskab med disse historiske sjældenheder, blev samlingen under navnet AGFA-HISTORAMA i det nye museum overgivet som "varigt lån" til byen Køln, som herved endnu engang fik slået sit navn fast, som fotografiens højborg.

Hermann Krone (1827-1916).
Selvportræt - omgivet af sine kameraer og
objektiver. Dresden 1857. Albumin.

Hermann Krone, en af fotografiens pionerer, lavede omkring 1857 sit selvportræt. Hans billeder er sammen med den tids kameraer og objektiver med i udstillingen. Andre betydningfulde fotografers arbejder kan bl.a. ses. Billeder af Franz Hanfstaengel, Alois Løcherer, Julia M. Cameron og kunsthøfotografer fra århundredskiftet samt, Alvin L. Coburn, Edward Steichen og Gertrud Kasebier.

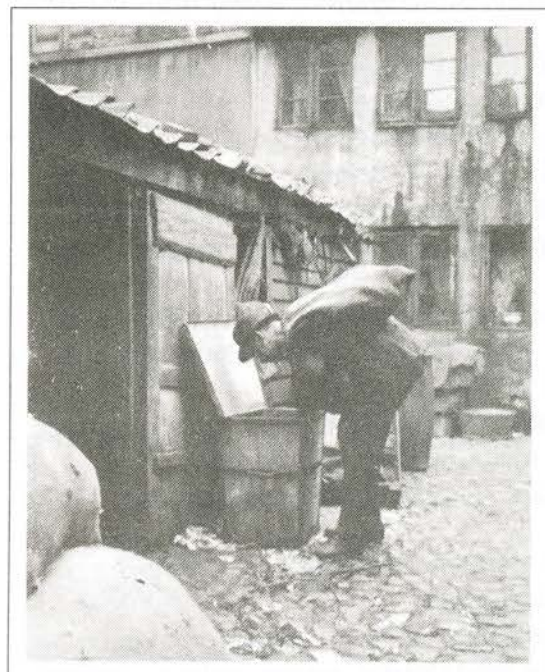
Fra kameraproduktionens barndom skal især fremhæves et udvalg af de tidligste trækameraer til næsten alle teknikker, herunder også et "Dubroni nr.1" fra 1864, i hvilket billedet kunne fremkaldes straks efter optagelsen.

Som eksempel på kameraproduktionens historie i det 20. århundrede vises Agfa-kameraer fra 1900 til 1983 i en 16 meter lang udstillingsmontre. Illustreret med plakater fra tiden, spænder udstillingen fra Rietzschels "Clark 1900" over Agfa "Billy" (1927), "Optima", verdens første kamera med fuldautomatisk belysningskontrol (1959) til Agfa "Compact" (1980).

For udvælgelsen af de udstillede genstande står Dr. Bodo von Dewitz, som i 1986 afløste Siegfried Merkel, som leder af Historama.

Det store antal udstillingsgenstande, gør det iøvrigt muligt, at skifte udstilling regelmæssigt. Desuden sender man mange vandredstillinger ud i verden.

EFTERÅRSUDSTILLING

Harald Lønborg
(1868-1942)

Odense og Viborg

NORTHERN LIGHT GALLERY ApS

Classensgade 18 • 2100 København Ø • tlf 31 38 57 37

Åben: mandag-fredag 11.00-17.00
eller efter aftale

** Vi holder udsalg i september og giver 25-50% rabat på postkort, plakat og bøger. **

Udstilling på

DANMARKS
FOTOMUSEUM

Den 11. april blev udstillingen kgl. fotografi åbnet med klavermusik af Beethoven, Hernings borgmester, samt en indbudt kreds, heriblandt pressen.

Et udvalg af kongelig hoffotograf Peter Elfelts royale fotografier, optaget i tiden omkring århundredskiftet, samt nyere optagelser af Poul Johansen, Rigmor Mydtskov og Elfelt-Royal var hovedattraktionen. Fotografier udlånt fra dronning Margrethes håndbibliotek på Amalienborg viste glimt fra dronningens liv og færden.

En sideløbende udstilling, karakter-portrætter af den nu 80 årige Jens Juncker-Jensen havde samtidig fernisering. De udvalgte billeder repræsenterede Juncker-Jensens fotografiske evner på bedste måde.

Fotograf Poul Pedersen i Århus har stået for reproduktionen af en del af billederne, idet han har måttet fremstille dem ved hjælp af gammel teknik. Resultatet var helt i top, man kunne næppe se forskel på de oprindelige J.J.J. forstørrelser og de nye.

Et større retouchearbejde har været nødvendigt, men det har Dorte Pedersen klarret med bravour!

To helstøbte udstillinger som tjener museet og dets medarbejdere til ære.

Den royale udstilling kan ses året ud!

Til sidst demonstrerede Sigfred Løvstad: Elfelt Kino nr. 1.

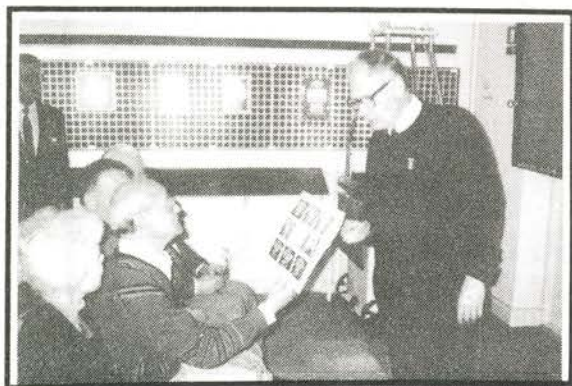
Med håndsving og ømme muskler kunne vi på bedste nostalgiske maner opleve præcis det samme, som vore forfædre for næsten 100 år siden.

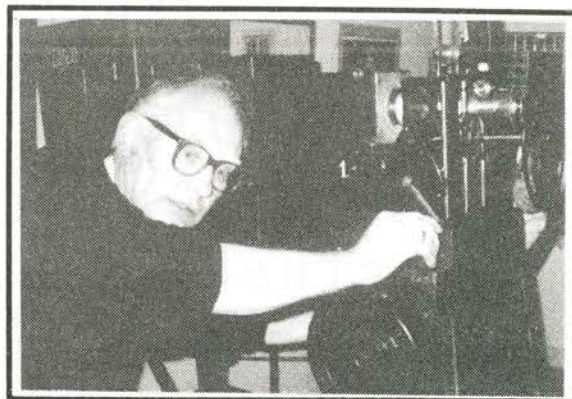
Royale billeder på stribe.

J.J.J.s udstilling.

J.J.J. ser J.J.J.
TV optagelse fra 1958, fotograferet fra skærmen af Sigfred Løvstad overrækkes.

Museumslederen drejer aven om...
- på Kino no. 1.

Foto: Per Ask Nielsen. Poul Pedersen.

Lørdag den 27. oktober

Loppemarked

Randbøldal Kro
Dalkildevej 12
7183 RANDBØL.

- 10.30: Mødes vi i Randbøldal Kro's hyggelige lokaler.
- 11.00: Kaj Kempel byder velkommen, og orienterer. Herefter er der eftersyn på de behørigt mærkede formidlingsalgsvarer samt opstilling til loppemarkedet!
- 12.00: MIDDAG. SUPER MENU:
Svinekam stegt som vildt, halve æbler med gele, waldorff salat, brune og hvide kartofler, surt og sødt. Desser: Vanille is med frugter.
PRIS: Kr. 85.00. Drikkevarer for egen regning.
- 13.00: Døren åbnes til LOPPEMARKEDET.
- 15.00: Andreas Trier Mørch begynder FORMIDLINGSSALGET.
- 17.30: Almindelig oprydning.

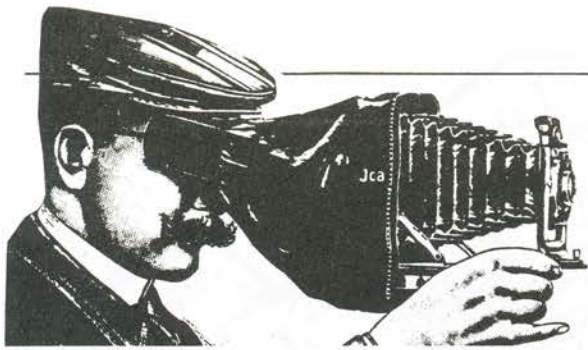
TILMELDING:

Kaj Kempel. Overager 10. 7120 Vejle.
Telefon: 75 81 45 11.
Senest den 20. okt.

KØB OG SALG ER FOR EGEN RISIKO OG
ANSVAR, IFØLGE VORE REGLER.

VEL MØDT!
Kaj Kempel.

Formidlingsalg

»Dit og Dat«

Landsmøde- og Generalforsamling i Odense

Tune Laug.

Som tidligere holdt vi Dansk Fotohistorisk Selskabs landsmøde og generalforsamling i kulturhuset Brandts Klædefabrik i Odense. Dagen begyndte med at formanden, Niels Resdahl-Jensen, bød velkommen, hvorefter han erklærede loppemarkedet for åbent. Der var som sædvanlig mange spændende ting at vælge imellem. Kameraer af mange typer, nye som gamle. Diverse tilbehør, som altid har samlernes bevågenhed. En hel del billeder og litteratur samt brocurer lå udbudt til salg.

Landsmødet var i år tilrettelagt på en sådan måde, at festmiddagen blev afviklet midt på dagen. Så alle var mætte og tilfredse ved generalforsamlingens start. Generalforsamlingen blev overværet af ca. 48 medlemmer, og efter at Jens Hammenken var valgt til dirigent, kunne formanden aflægge sin beretning. Indledningsvis mindede formanden om vort æresmedlem Bjørn Ochsner bortgang i foråret 1989. Heldigvis var det lykkedes at få optaget et video-bånd på ca. 30 minutter, hvor man får et levende portræt af denne kulturpersonlighed, hvis utrættelige indsamlingsarbejde vi i dag kan nyde frugterne af. Videoptagelsen kan lånes fra redaktionen.

Dernæst omtalte Niels de mange initiativer, som var taget i 150 året for fotografiets opfindelse. Objektiv har haft en række artikler, som belyste jubelåret. To ekskursioner var blevet afviklet, dels til Konservatorskolen og Danmarks Tekniske Højskole, hvor civilingeniør Erik Dalsgård havde fortalt om og vist, hvorledes man fremstiller et holografi.

Loppemarkederne - og ikke mindst formidlingsalgene - var gået over al forventning. Rekordomsætning var sat!

Alle vore torsdagsmøder var forløbet med god tilslutning, og emnerne havde været belærende og underholdende. Til sidst rettede formanden en stor TAK til de mange som har bidraget til Objektiv. Fotograf Poul Pedersen, Århus, for hans store indsats med at reproducere billeder til bladet, John Philipp for teknisk vejledning og bistand. Kodak og H-Color for levering af de smukke farvebilleder i december-nummeret.

Glemmes må ikke de medlemmer, som oversætter eller på anden vis yder deres bidrag. En særlig stor TAK blev overbragt Flemming Berendt for hans store arbejdskrævende og uegenyttige indsats for D.F. S. og fotohistorien i Danmark.

Formanden kunne derefter meddele, at Selskabet har 347 medlemmer, en væsentlig fremgang, når man tager i betragtning at ca. 18 medlemmer er sivet ud i årets løb.

Regnskabet.

Regnskab for 1989/90.

INDTÆGTER:	
Kontingenter	70050.00
Renteindtægter	622.84
Annoncer	8250.00
Løssalg	2967.00
Formidlingssalg	19613.00
Tilskud	10000.00
Diverse	412.00
Indtægter i alt	111914.84

OMKOSTNINGER	
Objektiv	39482.95
Kontor, porto, telefon mm	34195.36
Telefon	10941.80
Kørsel	3931.50
Gaver, møder mm	13054.70
Diverse	939.95
Omkostninger i alt	102546.26

RESULTAT 9368.58

AKTIVER	
Kasse	393.11
Giro	7964.82
Bank	9464.69
Forud betalte omkostninger	3019.50
Hos kassereren	20842.12
Gæld til Formanden	3723.50
Aktiver i alt	17118.62

PASSIVER	
Formue pr. 31.03.1990.	13254.82
Skyldige omkostninger	3863.80
Passiver i alt	17118.62

Revisoranmærkninger:

Jeg anser telefonudgifter på 10941.80 kr for at være i overkanten.

Jes Asmussen.
Hjørring.

Lars Schönberg-Hemme.
Asaa.

Herefter fik kassereren ordet, og Niels-Ove Rolighed forelagde det reviderede regnskab, hvoraf det fremgik, at status var lidt bedre end sidste år.

En revisorbemærkning for andet år i træk, vedr. telefonudgifter for F.B., blev fra flere sider skarpt afvist. F.B. gjorde opmærksom på, at langt de fleste opgaver blev varetaget fra redaktionen. Desuden var det et meget researchkrævende arbejde at skabe objektiv, 80 procent af alle informationer skal indhentes eller aftales via telefon!

Herefter var der et medlem som udbrød: det kan godt være, han er en dyr 'dreng' - men han kan også skaffe pengene tilveje.

Jubel!

Fotohistorien på frimærker.

Gave til Danmarks Fotomuseum fra vort selskab overrakt den 28. april i Odense.

Regnskabet blev godkendt, og da ingen forslag var indkommet fra medlemmerne, kunne man gå over til valg af bestyrelse. De opstillede kandidater valgtes påny for en to årig periode.

Det var: Niels Resdahl-Jensen, Niels-Ove Rolighed og Ole Knudsen. Revisorerne blev genvalgt.

Bestyrelsen foreslog en kontingentforhøjelse til Kr. 200,- årligt, bl.a. på grund af en portoforhøjelse. Forslaget blev vedtaget.

Dansk Fotohistorisk Selskab

FORTEGNELSE OVER DE AF MEDLEMMERNE UDBUETE FOTOGRAFICA
VED FORMIDLINGSSALGET DEN 28. APRIL 1990.

Nr:	BESKRIVELSE:	TILST.	MIN. Kr.	H.-slag
1.	Kodak 9x12 Box No.3 Brownie	BC		60
2.	Olympus Pen EE 18x24	B	150	180
3.	Agfa Billy-Clack 6x9. klap	B		60
4.	Franka 6x9 "STEL0", m. taske 2 format, ca. 1935	B	150.-	60
5.	Regula IIlb, 24x36, indb. lysmåler. B-taske	B	100.-	100
6.	Voigtlander 6x6 Brilliant. BT (flot), lukker defekt	B		175
7.	Topcon Uni m. 2/53. BT	AB	200.-	240
8.	Zorki 4 m. Jupiter 2/50	B	300.-	60
9.	Jupiter 12. Optik 2,8/35	B	150.-	170
10.	Robot med høj fjeder. 2,8/38 Xenar	B-C		375
11.	Retinette 1B incl. 1 defekt til reservedele	B		180
12.	Leica IIc omb. til IIIf, 3,5/50, skal renses	B	800.-	900
13.	Robot star 2,8/38 samt 3,8/75. BT	AB	1000.-	950
14.	Collecting Photografica 1976			200
15.	View-Master projektor samt 180 hjul plus betragter			300
16.	Polaroid SX70 Land Camera model 2, autofocus	A	500.-	500
17.	Projektionslinse Leitz Elmaron f: 3,6/200 mm		500.-	500
18.	Kodak træ developer tank 3 1/2 in. mod. B	B	125.-	225
19.	Agfa Ambi Silette m. Solinar 2,8/50	B	250.-	250
20.	Agfa Silette. LK m. Apotar 2,8/50	B		50
21.	X Alpa Reflex 9.d. Nikkor 3,5/35 samt Alpa-Sneider Xenar 3,5/75.MV	AB	2.500.-	2.500
22.	Belysningsmåler Zeiss Ikon. Ikophot	A	300.-	350
23.	Eumig Sound. 31 XL-8mm optager	A	150.-	150
24.	Chinon Dart Super 8mm optager	A	100.-	100
25.	Ricoh Super short electronic, aut, filmf. (foto-app)	B		100
26.	Fujica Drive aut. filmfremføring. (foto-app)	A	350.-	350
27.	Minolta Repo	A	200.-	150
28.	Contessa Nettel 9x12. m. Tessar 4,5/15. kass filmp 1922B	B	1.200.-	1.600
29.	Kodak Model No.3. 9x12 m. griffel. BT	B		130
30.	Voigtlander Brilliant 6x6	C		120
31.	Dr. Krüger. Rapid Aplanat 9x12. 1926	B		220
32.	Cine Kodak Eight. M.20 samt taske	B		150
33.	Kodak Goert Dagor M.20. med taske	B		200
34.	Kodak kinooptager. 8mm Brownie2 BT	B		70
35.	Kodak Pocket No. 1A 116. BT	B		100
36.	Kinoptager. Keystone 8mm MK8. BT	B		175
37.	Kodak No. 1A JR 9x12. BT	B		150
38.	Kodak Volenda 620. 6x9. Anastigmat 7,5. BT	AB		450
39.	Zeiss Okonta 6x9. Tessar 4,5. BT	B		475
40.	Agfa Bilinar 6x9. BT	B		75
41.	Kodak Automatic Rectilinear. Lys bælg og træbund	B		300
42.	Kodak West Pocket m. griffel	BC		120
43.	Kioptager Agfa Movex. 16mm	B		200
44.	Pathe H. Optæk mangler	C		600
45.	Kodak? 9x12. Doppel Anastigmat. BT	BC		200
46.	Rigona 4,5x6. Prontor 2	B		320
47.	1 kasse m. div. fotobøger, gl. fotos og tilbehør			300
48.	Foto og Smalfilm. Indb 1972 og 73 samt div. i kasse			100
49.	Linhof rullefilmskasette 6x9	A	1.200.-	1.200
50.	Objektiv ANGULON 6,8/90mm ekstrem vidvinkel f. Linhof.	A	1.200.-	1.200
51.	Visitkortalbum. 20 stk. gamle.	BC	100.-	140
52.	Visitkortalbum. Ca. 40 stk.	B	100.-	200
53.	Visitkortalbum. Ca. 30 stk.	B	100.-	200
54.	Visitkortalbum. Ca. 30 stk	C	100.-	200
55.	Visitkortalbum Ca. 50 stk. gamle	B	150.-	300
56.	Visitkortalbum. Ca.48 stk. gamle.	B	150.-	320
57.	X ALPA REFLEX lod. Chrom/sort med okularsæt. Obj. Alpa Schneider. Curtagon 2,8/35, samt Alpa Angenieux 2,5/90. Solblænde. BT.	AB	2.500.-	2.600
58.	Ultra vidvinkel Objektiv: AEPA-ASAHI Kindefa 3,5/15, Ikke fiskeøje. 42 mm Mont, ring. BT. 4 filtrendb.	A	4.000.-	50
59.	Altiv x Gevart Box	CD		50
60.	Arette Favorit x Agfa Optima	C		50
61.	Akarex m. afstandsmåler. Xenon 2,0	C		50
62.	Akarelle m. Xenon samt Akarelle Westar 3,5.	C		50
63.	Akarex m. Westar 3,5 samt Arette 1A. Westar 3,5	C		50
64.	Arette 11, Xenar 3,5 samt Arette Westar 3,5	C		50
65.	Akarelle m. søger sort Radionar 3,5	C		220
66.	Zeokon 6x6 samt Zeiss Contina, defekt	D		200
67.	2 stk. Brownie Box	CU		200
68.	Retina 1A. Xenar 3,5	C		200
69.	Retina 1B5. defekt lysmåler. Xenar 2,8	C		200
70.	Stereo betragter samt ca. 20 stk. 1/2x8 1/2 dias	C		200
71.	Ricoh Auto 126 m. fjedermotor	B		90
72.	Kodak Instamatic 500 samt 233	C		90
73.	Zeiss Ienax 24x36 lessar 2,8	B		200
74.	Yashica 24x36. 1:1,8	B		200
75.	Contaflex Tessar 2,8/50	B		200
76.	Zenit TTL Helios 2/58	B		200
77.	Akarelle Schneider 3,5/58	B		200
78.	Altix Meyer 2,9/50	B		200
79.	Canon halvformat	B		200
80.	Olympus Pen EES2	B		200
81.	Klap-kamera.			130

REPARATION AF FOTO OG AUDIOVISUELT UDSTYR.
FREDERIKSBORSGADE 31. 1360 KØBENHAVN K.
01 14 62 26

FLASHTRONIC SERVICE

Loppemarkedets glæder....

Jørgen Gregersen og Flemming Anholm ser på anebilleder.

Objektivs redaktør Flemming Berendt fortalte derefter ganske kort om planerne i det kommende år. Det noget forsinkede tema-nummer om panoramafotografiens historie, som har voldt visse tekniske problemer, vil blive færdigt til udsendelse sammen med december-nummeret. 1991 vil byde på farvebilag med billeder af J.P. Andersens (Nellerødmanden) smukke kameraer, samt historien om denne fabelagtige kamerabygger fra Nordsjælland.

Desuden vil "Den tredje mand", ikke ham fra Wien, men Fox Talbot blive beskrevet som en af fotografiens fædre. Afslutningsvis takkede Svenn Hugo på sakens vegne Flemming Berendt for hans store og uvurderlige arbejde med at skabe objektivet, det blad, som må betragtes som selskabets samlende punkt. Generalforsamlingen var slut - og der kunne siges velkommen til næste år!

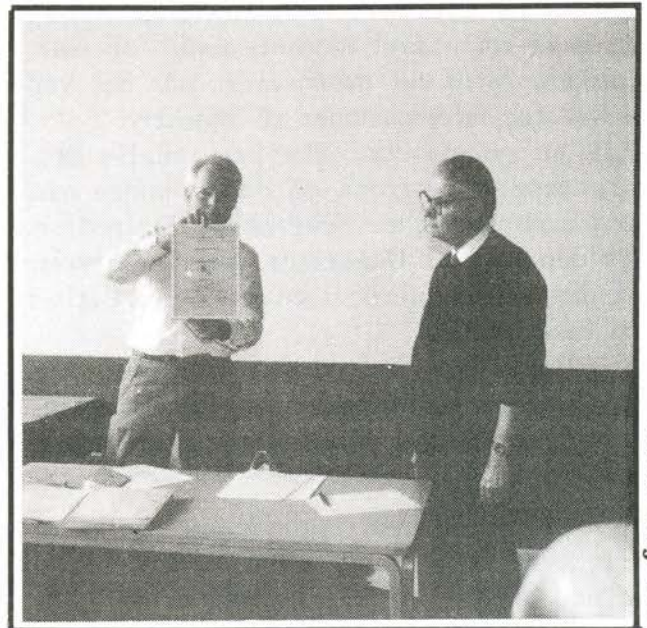
Et æresmedlem udnævnes!

Flemming Anholm.

Straks efter generalforsamlingen fulgte den festlige udnævnelse af et nyt æresmedlem af vort selskab.

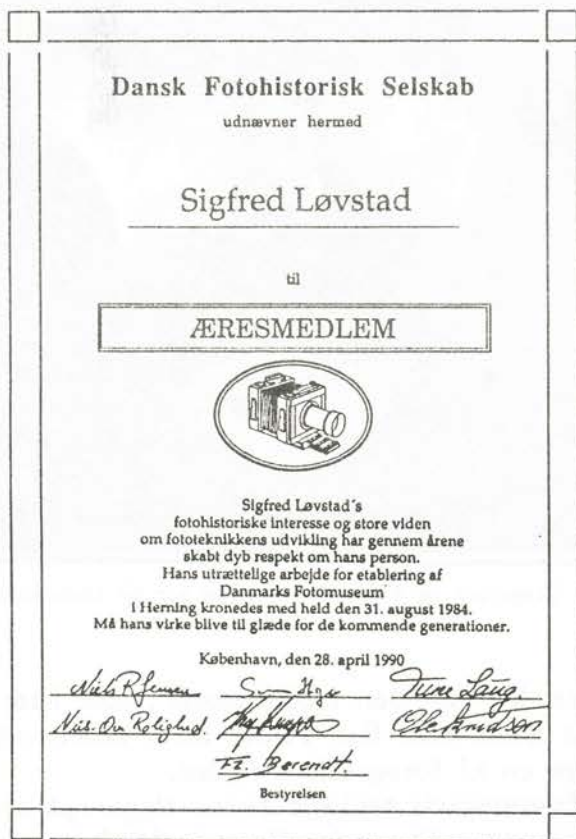
En enstemmig bestyrelse havde udpeget vor gode ven Sigfred Løvstad, grundlæggeren af Danmarks Fotomuseum i Herning. Den formelle udnævnelse blev foretaget af vort selskabs formand, Niels Resdahl-Jensen, der i sin tale fremhævede Løvstads store fortjenester som manden, der har gjort en stor indsats for udbredelse af kendskabet til og interessen for den fotohistoriske side af fotografien.

Formanden overrakte det elegante diplom, der bekræfter Sigfred Løvstads ny værdighed, som Dansk Fotohistorisk Selskabs æresmedlem. Desuden fik S.L. en fyldepen.

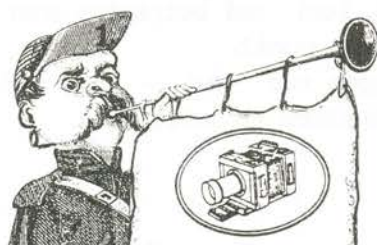

Formanden overrækker æresdiplomet til Sigfred Løvstad.

Foto: Kaj Kempel.

D.F.S.'s diplom.

Herefter fik Flemming Berendt ordet (iført kasket nr.1). Denne fremførte på samme vis det ny æresmedlems utrættelige indsats til gavn for såvel museet, som for vort selskab. Altid var døren åben, når der var behov for informationer til objektiv!

F.B. er jo manden, der kan skaffe de spændende ting frem, og derfor kunne han ved denne lejlighed overrække Sigfred en sjælden kopi af Daguerres egen beskrivelse af daguerreotypiprocesen (fundet i Paris i en kælderbutik).

Yderligere fik Sigfred en lille halv snes frimærker med motiver fra fotohistorien, smukt monteret i en mahognpiramme fra tiden.

Herefter tillod undertegnede sig at cause-rere over det nybagte æresmedlems liv og levned. Inspireret af Ingemanns morgen- og aftensange afsluttedes der med følgende:

Repro: Bent Mann.

Dagen går med raske fjed,
rask må Sigfred ile,
trappe op trappe ned,
han får aldrig hvile.

Lykken gækker store, små,
leger med guldterning,
lykken, kan I stole på,
fandt vor ven i Herning.

Lad ved dag kun op og ned
lykkens terning rulle,
og for Sigfred, som vi ved,
gik det som det skulle.

Allersidste!!

Den 30. august modtog Sigfred Løvstad Herning Turistpris - et diplom og en statuette.
- til lykke med æren!

Møderækken:

➡ 20/9 18/10 15/11 6/12 ⬅

Torsdag den 20. september

Filmmanden Flemming Arnholt, portrætfotograf Jens Juncker-Jensen's første mandlige elev (1963-1967) vil give os et karakterportræt af sin læremester - ledsaget af billeder og film!

Medlemmerne opfordres til at medtage og fremvise nyfundne klenodier.

Som afslutning fortsætter vi salget af "ISENKRAM-KASSER" uden limitpris!

Torsdag den 18. oktober

Ole Emil Riisager (kendt fra Danmarks Radio) og motorskribenten, Karl Haibert vil fremvise levende billeder med fotohistoriske glimt fra motorsportens verden. Isløb på Frederiksborg Slotssø m.m. Hastighedsrekorder uden seler og hjælm. Kom og oplev fortiden i fart og tempo. Vi afslutter med det store "ISENKRAMRÆSSSS...."

Torsdag den 15. november

Portrætfotografen og juristen Jens Juncker-Jensen vil berette om sin "furiøse fader" - og om en tid, som er borte.

Danmarks første 10.000 kroners quizvinder vil også fortælle om, hvorledes dette gik til. En mindre diaserie vil illustrere foredraget.

Slutsalget af "kasse-isenkram" vil fuldende aftenen, uden limitpris!

Loppemarked

lørdag den
29. september
kl. 13:00.

Efterårets store LOPPEMARKED finder sted i Østerbros Medborgerhus. Århusgade 103. København Ø.

Kl. 13:00 Medlemmer kan opstille deres "loppeting".

14:00 Døren åbnes ind til herlighederne.

16:30 afsluttes der med almindelig oprydning.

Lettere anretning kan bestilles i husets cafeteria

Formidlingssalg
den 6. december.
Klokken 19:00

Julemødet begynder klokken 19:00.

I fortsættelse af sidste års usædvanlige formidlingssalg vil restpartiet nu komme under Andreas T. Mørchs hammer. Kaffe, the og julebag på Selskabets regning.

Vel mødt til årets sidste møde!

**Walker Evans:
Amerikanske
fotografier**
25. august –
21. oktober 90

I sydføljen viser Louisiana omkring 70 af den amerikanske fotograf Walker Evans fotografier af amerikanere og Amerika i 30'erne, en enestående dokumentation af en svunden verden set med en stor kunstners øjne og kamera.

Joe's bilkirkegård, Pennsylvania, 1936

Bomuldsforpagters kone, Alabama, 1936

Foto: Lone Mengel

**MUSEET FOR
FOTOKUNST**

Museet for Fotokunst grundlagdes i 1987 og er Danmarks eneste af sin art. Museets egne udstillingslokaler ligger på 2. etage i den store bygning. Her præsenteres dansk og international fotokunst ved skiftende udstillinger. Museets egen samling af nyere fotografisk kunst vises i udvalg ved mindre særudstillinger.

Museet, der har opnået stor international anerkendelse, sender en række egenproducerede udstillinger på turné i ind- og udland. – Museet udgiver sit

eget 4 farvede kvartalstidsskrift KATALOG, som indeholder bl.a. introduktioner til de skiftende udstillinger samt orientering om strømningerne i den internationale fotokunst.

Medlemskab af Museets støttekreds giver fri adgang til samtlige udstillinger samt flere andre fordele.

Åbningstid: tirs.-søn. 10-17.

Yderligere information:

Museet for Fotokunst
Brandts Passage 37&43
5000 Odense C.

Tlf. 66 13 78 16

Telefax 66 13 73 10

29. september - 4. november:

**KELD HELMER-PETERSEN
RETROSPEKTIVT (Danmark)**

(Rum A, B og C, 2. sal)

Keld Helmer-Petersen hører til pionererne blandt verdens abstrakt orienterede farvefotografer. Internationalt ry vandt han allerede i 1948 med det flotte bogværk "122 Farvefotografier".

I efteråret 90 fylder Keld Helmer-Petersen 70 år. Museet for Fotokunst ønsker - i samarbejde med Kunstindustrimuseet, København - at markere begivenheden ved en omfattende retrospektiv udstilling.

Christianshavns Foto
Torveg. 55, 1400 Kbh. K 01 57 78 71

Christianshavns

FOTO

brugt foto
købes –
køb - salg -
bytte

FILM fremkaldes
og kopieres

artikler TORVEGADE 55

Sophus Juncker-Jensen

(1859-1940)

S.J.J. 1888.

Her er mit liv. Erindringer....

Bearbejdet ved Flemming Berendt

Foto og repro: Poul Pedersen.

BIOGRAFI AF SOFUS JUNCKER-JENSEN.
VED FHV. FØRSTEBIBLIOTEKAR VED DET KGL. BIBLIOTEK
BJØRN OCHSNER.

Sophus Peter Frederik Juncker-Jensen, (1859-1940). Født den 16. februar 1859 i Vejle og død den 15. oktober 1940 i København.

F: fotograf Jens Jacob Jensen (1819-1881) og Sofie Tetra Juncker - Rigmor Ida Wilhelmne Holzmann * 17.3 1883, + 9.9 1978, d. af bankbestyrer Johan H. (+ 1923 og Dagmar Knudsen (+ 1924).

J.J., der fra ca. 1891 skrev sig med bindestreg, blev udlært hos fotograf J.E. Bøgh i Århus, var derpå ansat hos Budtz Muller og Co i København, og etablerede sig den 18. maj 1888 på den i København afholdte store nordiske industri- og landbrugs- og kunstudstilling hvor han havde forpagtet retten til at fotografere og selv ladet bygge et atelier, hvor talrige udstillingsgæster lod sig forevige, ligesom mange købte hans store fotografier af udstillingens eks- og interiører. (Se Objektiv nr.42. 1988. Side 2.)

1891 foretog han en studierejse til Rusland og Vesteuropa, 182 udsendte han en fortræffelig fra Højbro Plads under Christian IXs guldbryllup, og 1894 flyttede han sit atelier fra Frederiksbeggade til Vimmelskaftet 39 hvor firmaet forblev i 80 år.

Foruden almindelige portrætter eksperimenterede han med relieffotos, iværksatte en kampagne for at få folk til at lade deres daguerreotypier restaurere hos ham og fremstillede til udstillingsbrug to a tre meter høje helfigurportrætter af kendte københavnere. Det elegante atelier var en række år rammen om fester for hans venner ved pressen. J.J. var dygtig til gruppefotografering i atelieret. Hans fornøjelige optagelser fra de danskes deltagelse i de olympiske lege i Athen april-maj 1906 udkom indklæbet i en bog i tværfolio med tekst af rejsekskribenten Holger Rosenberg og andre. Ikke blot J.J. og hans far var fotografer, men også søsteren Jenny Jacobine Jensen, Skive (1864-1953), gift med sin fætter Martin Jensen, (1864-1915), broderen Hans Peter Jensen (1855-1924) der overtog atelieret i Vejle og sønnen, can. Jens Juncker-Jensen, * 9. marts 1910 der indtil 1974 videreførte atelieret i Vimmelskaftet. Atelierets negativer 1921-1974 og kundeprotokollerne 1922-1974 findes på Det Kgl. Bibliotek. Han blev ridder af dannebrog i 1938.

J.J. Erindringer m.m. i manuskript (Det Kgl. Bibliotek). I Beretninger fra Dansk Fotografisk Forening. VI, 1890-91, side 478-83-501-08 (studierejser i Rusland og Vesteuropa). Ture Sellman i Nordisk Tidsskrift for Fotografi, Sth. 1921. Dansk Fotografisk Tidsskrift t. LXII, 1940 nr. 11 81f. Bjørn Ochsner: Fotografer i og fra Danmark, indtil år 1900, rev. udg. 1969 252f. S.J.J.s Erindringer "Her er MIT liv", D.F.S. tidsskrift Objektiv 1990-1991. Bearbejdet af Flemming Berendt.

Historisk tilbageblik.

For at sætte en af Danmarks store fotografer i historisk perspektiv - må det være mig tilladt at citere fra forordet til sønnens biografi "MIN FURIØSE FADER". Jens Juncker-Jensen skriver:

"De skulle jo bare ikke gå tabt, alle de gode historier om den gamle, min fader, "FUSSERMAND", som vi mere og mere kom i vane med at kalde ham (når han ikke hørte det). Så det blev til, at jeg, som den sidste, der endnu har en klar erindring om anekdotemassen, begyndte at notere lidt ned. Efter mig - - ville det være for sent.

Det er det Herrens år 1859.

Det var det år, da Napoleon III slog østrigerne ved Solferino i det blodige slag, der blev årsagen til indstiftelsen af Røde Kors. Samme år åbnede Zoologisk Have i København; og vi fik indført de første gadenumre i byen.

I 1859 udkom Darwins "Arternes Oprindelse", en bog som ganske vendte op og ned på vor verdensopfattelse. Samme år kom den første oversættelse til et europæisk sprog af den persiske astronom og digter Omar Khajjams "Rubaiat" i Fitzgeralds vidunderlige gendigtning; disse dybsindige og skønne små firliniede vers skulle senere blive oversat til henved hundrede sprog. Der skete meget i 1859, bl.a. fødtes Knut Hamsun det år.

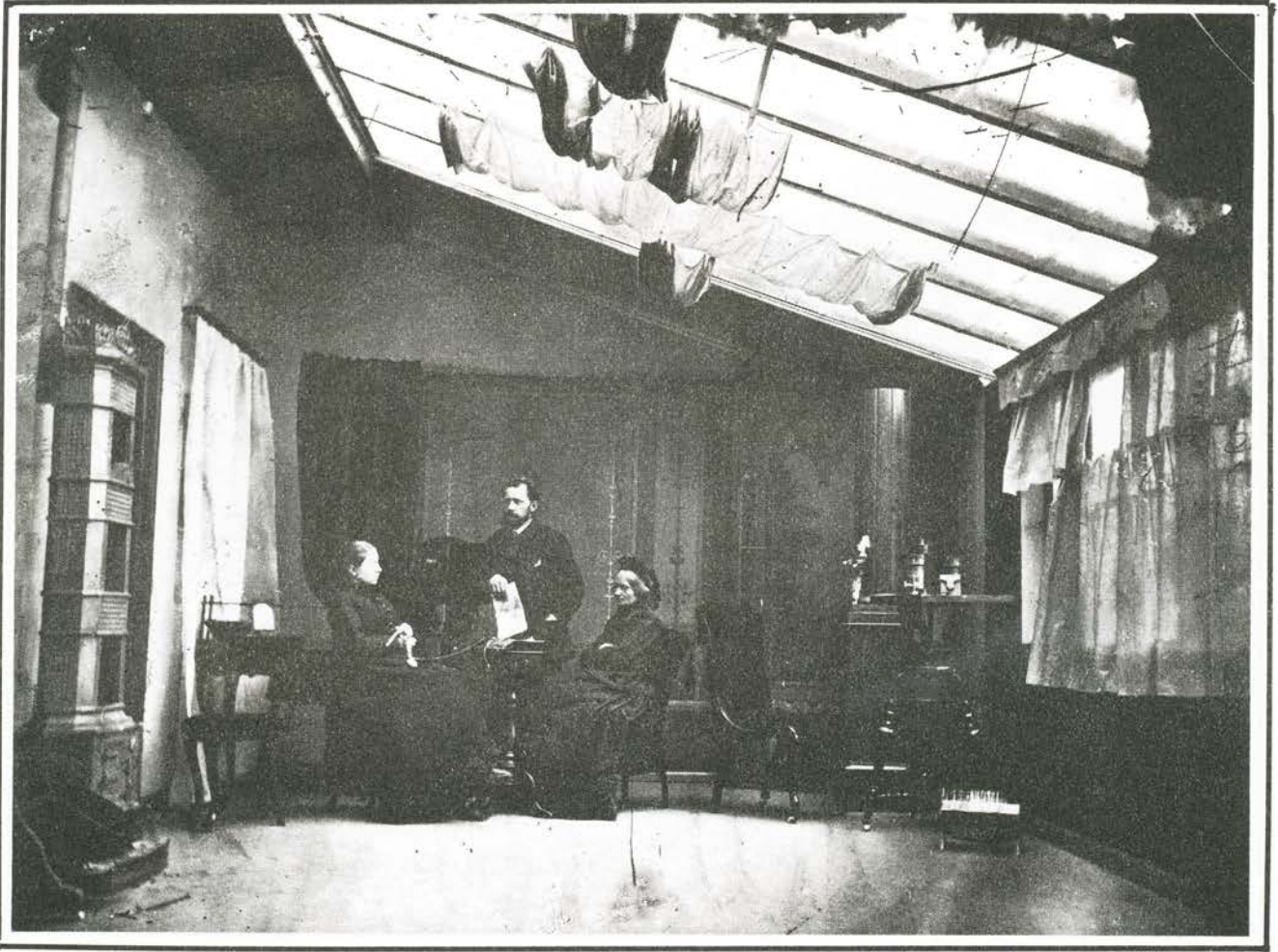
Og det var det år "FUSSERMAND" så dagens lys - så er han sat ind i et historisk perspektiv. Men hans fødsel var selvfølgelig ikke nogen historisk begivenhed - undtagen for de mange, som ikke ville have set dagens lys uden denne tildragelse".

Apparater fra tiden

FAG-FOTO

Frb. Allé 29

KØB-SALG-BYTT
31 22 44 91

Sophus Juncker-Jensens fars atelier i Vejle.

En sortkrøllet dreng.

Hvem er jeg, der så dristig tør påtage mig den opgave at skrive om fotografiens historie?

Ja, jeg var såmænd en sortkrøllet dreng, der blev født i Residensgade 248 i Vejle den 16. februar 1859 som søn af malermester, fra 1863 fotograf, Jens Jacob Jensen og hustru Sophie Petræa Frederikke Juncker. For at kunne danne sig et begreb om, hvordan sådan et hus med fotografiskilte og atelier så ud indvendig, følger hermed et billede.

Mine første indtryk af livet og fotografien stammer fra krigen 1863-64. Da havde min far nemlig erkendelsen af, at under krig ville der intet være for en maler at bestille, så han rejste til Odense til en gammel rejsekammerat, Beck, der på hjemvejen fra Tyskland i 1843 havde lært

sig fotografien i Hamburg, og derefter nedsat sig på Flaghavnen i Odense.

Til ham rejste far og lærte fotografi i 3-4 uger og startede herefter et atelier på Nørregade i Vejle. Ateliet blev lavet ved at fjerne nogle tagsten og i stedet indsætte et glastag. Her fotograferede far nu tyske officerer og menige med selve general Wrangel i spidsen. De ville jo have et billede at sende hjem for at vise, de endnu var levende.

Kollodiumperioden.

De plader, der blev benyttet, var det format vi kalder visit, ca. 8x11cm. Man købte almindeligt rudeglas med så få blæ-

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

Faderens atelier i Vejle. Ca. 1880.

Samling: Danmarks Fotomuseum

rer i som muligt i størrelsen ca. 16x24 cm. Fotografen skar det så selv ud til små plader. En diamant var altså et nødvendigt værktøj. Så blev pladen puttet i en svag opløsning af saltsyre, derefter skyllet nogle gange i destilleret vand for at fjerne alle urenheder i opløsningen, og stillet på en tralle til tørring, altid med retsiden til venstre, hvilket er en ufravigelig regel, der gennemføres den dag i dag over hele verden.

Men når der skulle fotograferes, tog man sit pudsebrædt med træskruer, hvor pladen blev omhyggeligt fastsat, og så begyndte poleringen med fint kridt og spiritus, til den var så omhyggelig ren, at knap ånde hang ved. Senere fandt man på efter afskylningen at overhælde pladen med æggehvide, i hvide pisket i en liter vand, omhyggeligt filtreret, så hang kolloidummen endnu bedre fast. Pladen blev derefter puttet ned i kyvetten med sølvbad ved hjælp af en dypper, trukket langsomt op og ned, og i løbet af 3-4 minutter var den gjort lysfølsom, blev lagt i kassetten, og var klar til fotografering, der skulle

foretages indenfor et tidsrum af højst 10-12 minutter, da den ellers blev tør og skjoldet, hvad den forresten også tit kunne blive af mange andre grunde. Sølvbadet havde nemlig den uvane ved varme, ved kulde, ved alle uudgrundelige årsager, at strejke. Man havde derfor 2-3 reservebade, men de kunne ofte finde på også at strejke samtidig, så man stod aldeles hjælpeløs og fortvivlet overfor kunderne.

Når sølvbadet strejkede, viste det sig som regel ved, at pladen lignede en frossen rude med alle de smukke blomster nedefra og opefter.

Vi ka' li' at handle

CENTRUM FOTO
Specialforretning i nyt og brugt fotoudstyr

Istedgade 24. 1650 København V. 31 21 61 67.

Men hvad hjælp al den skønhed? Personen kunne knap anes. Fotografen måtte gå ind til kunden, sige det blev u-demærket, at fortælle det modsatte ville jo være at udsætte sig for at blive kaldt en dårlig fotograf, at pladen desværre var knækket, og billedet måtte tages om. Men var nu pladen i orden, og fotograferingen foretaget, ved godt dagslys brugtes 25-30 sekunder, ved dårligt lys og hen på eftermiddagen ofte 50-100 sekunder eller mere, da skulle pladen straks fremkaldes, hvilket skete ved gult lys. Man har eksempler på, at en kunde kunne sidde indtil 5 minutter, og dog beholde det samme udtryk, men man brugte jo også nakkeholder i udstrakt grad, dette så komiske instrument.

Fremkaldelsen.

Pladen blev fremkaldt i en fremkalder af jernvitriol og pyrogalde (pyrogallusyre), tilsat nogle dråber sølv (-nitrat) 1-10. Dette blev hældt over fra hjørne til hjørne, og derefter fikseret med en opløsning af cyankalium, som man måtte være meget forsigtig med, da det var en stærk gift, skyllet nogle minutter, opstillet i tralle til tørring, og pladen var da færdig.

Se så let gik det, men man fik rigtignok ofte nogle slemme oplevelser, hvorfor det bekendte billede af fotografen, der dansede op i luften med vilde øjne, og med begge hænder forsøger at rive håret ud af hovedet, er fuldkommen forklarlig.

Man kunne heller ikke, som nu, tage en plade bort fra sit atelier, uden at tage sit mørkekammer med, men herom senere.

På det tidspunkt var man, som nævnt, kommet så vidt, at man kunne købe papir til kopierne fra et stort firma, Trap og Munchs. Der var to slags papir, mat og blankt. Det første benævntes saltpapir, og brugtes hovedsagelig til lidt større billeder, 7x9cm, derover kom man ikke. Det andet kaldtes albuminpapir. Som navnet siger, var det præpareret med æggehvide, var blankt og glat, og var i det væsentlige det papir, næsten alle billeder blev lavet på, og hvoraf fotografen levede.

Det havde en svag blålig, med overgang til det rødlige og lilla, tone, og var hovedsagelig det papir, der holdt sig på markedet helt op i halvfemserne. Da be-

gyndte klorsølvgelatinepapiret at indfinde sig som det uundværlige.

Lysfølsomheden blev foretaget på den måde, at man tog en fint poleret fajanceskål i størrelsen 43x57cm, og der hældte man sit sølvbad i, bestående af ca. 1-10 sølv-nitrat, tilsat nogle dråber saltsyre. Man tog nu, når alle blærer var fjernet, papiret i hvert modsat hjørne, bøjede bagerover, og lod det glide ud at svømme på badet, omhyggeligt sørgende for, at der ikke kom noget på bagsiden, eller at der dannede sig nye blærer. Deri skulle det svømme i 3 minutter, blev taget op i det ene hjørne, hængt til tørring ved hjælp af en klemme på en snor i en krog af mørkekammeret til det var tørt.

Se, dette foregik hver morgen som det første arbejde. Papiret kunne nemlig kun holde sig een dag, allerede dagen efter blev det gulligt og grimt.

Når papiret nu var blevet tørt, var lyset fra himlen også blevet kraftigere. Papiret blev da taget ned, skåret i de stykker, man skulle bruge, og så foregik kopieringen ved hjælp af amerikanske klemmer eller de gammeldags kopirammer, som forresten bruges endnu den dag i dag. I godt vejr kunne man få 5-6 aftryk på en dag af en god, ikke for tæt plade, i dårligt vejr og om vinteren, uha-uha, man kunne være glad for at få 1 dusin visit kopieret på 2-3 uger, og der er ingen nulevende fotograf, der gør sig noget begreb om hvad kval, vi sommetider havde blot for at få nogle få aftryk færdige til den tid, de var lovet, men gud fader fri og bevare os, hvor fik det dårlige vejr også mange gange skylden, hvis fotografen havde drevet, og ikke skaffet billederne færdige i rette tid. Kunden måtte gå forgæves, og det måtte han forresten ofte i de tider.

Når nu kopieringen var tilendebragt for dagen, begyndte toningen, hvorved forstås at gøre billederne holdbare. De blev nu dyppet i en skål i almindeligt vand, om vinteren måtte vi lunke vandet, et for et,

ILFORD
PHOTO

bevæge godt, derefter i et andet hold vand, og så fremdeles, indtil alt det sølv, der ikke var kopieret, var helt udskyllet. Det sidste hold vand var tilsat en lille håndfuld køkkensalt. Det første hold vand, der var meget sølvholdigt, blev omhyggeligt hældt ned i en tønde, hvor det blev fældet med svovllever, og foruden meget andet godt, dette gav husmoderen alle hendes strålende sølvskeer og gafler.

Derefter kom billederne over i guldbadet, der bestod af en opløsning af 1 gr. klor-guld i de kendte glasrør, som kendes endnu, opløst i destilleret vand og tilsat forskellige salte, som dobbelt kulsurt natron, eddikesurt natron etc., hvilken sammensætning forresten var en stor finesse, og omhyggeligt gemmes for alle nyfigne, da det gav højst forskellige og fine toner, og bidrog til at fremhæve fotografens dygtighed blandt publikum og kolleger.

Når den rette toning var opnået, vandrede de over i skyllevand, derfra i fixerbad som nu, og så sat til skylning, ikke som nu 1/4 eller 1/2 time, men omhyggeligt fra skål til skål og i meget kompliserede skylleapparater, blev hensat for natten, fik en ekstra skylning om morgenen, derpå lagt mellem filterpapir og trykket af.

Denne omhyggelige behandling, og især udskylning, er vel een af grundene til, at disse gamle billeder, hvoraf mange er over 80 år, holder sig lige så friske og klare som da de blev lavede, og der blev dengang vel agtet på, at klister og karton var fuldstændig klor- og syrefrit.

Tilklipning.

Og så begyndte tilklipningen i halvvåd tilstand med glas og saks, og det var en vældig færdighed mange tilvendte sig med de mange små billeder. Derefter blev de lagt oven på hinanden, og så begyndte opklstringen, i begyndelsen på hele ark inddelt med streger, som så blev klippet fra hinanden, senere opklistret på de bekendte små tilhuggede karton i visit, og når det kom højt med en stor bestilling, var det kabinet. Det var vel nok fint.

I mellemtiden benyttedes tiden, som nu, i mindre ateliers til om formiddagen at retouchere negativ og om eftermiddagen positiv. Men sikken en retouche!

Og hvem lærte os at retouchere?

Hvem lærte vi i det hele taget fotografien af?

Retouche.

Ja, for at forstå det, må man erindre, at da fotografien, eller photographien med ph, som det dengang stavedes, blev opfundet, var der jo ingen, der kendte noget til det hele. Opfinderen selv, Daguerre, var oprindelig maler, tegner, lithograf, optiker, kemiker, noget af hvert, og sådan blev alle hans efterfølgere, noget af hvert. Sådan udviklede det sig efterhånden, og mange mente at have en chance på den ene eller anden måde. Herhjemme ved jeg, at bogbindere hjalp med at klistre, guldsmede, som havde valser, gik fotografen hen til og fik sine billeder valsede, gårdskarle var den omvandrede fotograf behjælpelig med at hente vand etc., lærte lidt, betalte for resten, købte apparater, og begyndte så for sig selv. Endog barberer mente, det var noget for dem imellem barberingen at tage plader af kunderne. Alle disse tog igen elever, så man kan jo forstå, at det var nogle slemme og højst forskellige måder, det arbejde blev grebet an på, og nogle fæle abekatte var der imellem, med stort krøllet hår, når det ikke var revet af i arrigskab, flagrende slips, fløjsjakke, kulsorte fingre, udad med tærne, affable manerer. Henrik Ibsens figur af ham i "Vildanden" er ikke dårlig.

Efterhånden kom der dog nogle dannede og gedigne mennesker til, der både kunne tegne og male og vidste, hvordan et billede skulle og kunne se ud, og der var blandt dem både tegnere og lithografer, der indførte den allerfineste retouche, som man endnu vil se det på de gamle saltbilleder.

KAMERASPECIALISTEN

vi Ib Helsted Larsen

Frederikssundsvej 136 - 2700 Bredshøj -

31 60 63 17. Giro 5 52 84 37

64

Der kom metode i det, og virkelig fint, endog meget fint arbejde, blev udført, ja, selv allerede i daguerreotypiernes tid vil man finde nydeligt kolorerede billeder. Farven, man benyttede, er pastel i pulverform, der blev påført med fine kamelhårspensler, guldringe og smykker blev påført med ægte bladguld, som var opløst og sad som en lille kær klat på en muslingeskal. Men kig rigtig på det, når De får et sådant billede mellem hænderne, og De vil nyde og respektere datidens arbejde.

For positiv retouches vedkommende gik det nogenlunde godt. Man havde den gode kinesiske tusche, zinober og karmin, og med disse 3 ting rørt ud i lidt æggehvite, senere i gummi, klarede man det spørgsmål til alle farvenuancer.

Men med negativ retouche kneb det mere. Der var til tider nogle grusomme pletter og skjolder, der skulle manøvreres med, og kunderne var jo svært hulkindede og mørke under øjnene, som følge af de, næsten altid, lidt underekponerede plader, og hvad værre var, de syntes alle at være mere eller mindre koparrede, idet disse kollodiumplader havde en ækel tilbøjelighed til at fremhæve alle skjolder, og ligesom en djævelsk færdighed til at fremdrage alle fregner og gule pletter, der ellers skjulte sig selv under både andet og tredje hudlag.

Dette har pladefabrikanterne ved deres arbejde med orthocrom og pancromatiske plader nu fået dem vendt af med, og kosmetikken har da også, for damernes vedkommende, hjulpet til, både til det gode og onde.

Men pladen var som før nævnt færdig straks efter fotografering og dens fremkaldelse, men tålte ingen berøring på billedsiden, og derfor fik man fremstillet en lak (negativlak) bestående af forskellige slags harpiks, veneziansk terpentiner etc.

Man tændte sin lille spritlampe, tog pladen kærligt i det ene hjørne, varmede den forsigtigt over lampen, og lod så lakken flyde fra hjørne til hjørne. Det var i det

hele taget med en vældig højtidelighed og tungen lige i munden, man overhældte. Det gjaldt jo om at få det til at løbe over så fint som muligt, ingen skjolder, ingen glemte pletter. Lakken skulle stå fint blank over det hele.

Når nu lakken var stivnet og tør, kunne man berøre billedsiden og retouchere på den. Det gik således for sig, at man tog sin blyant og, ikke som nu med streger, men med selve spidsen, punkterede og punkterede, det ene punkt ved siden af det andet, indtil det hele stod i en jævn flade, og hvis man så i en lup, ja, var de ikke koparrede før, så var de det nu over hele ansigtet, men sådan skulle det nu være.

Efterhånden var der en og anden, der fik bedre manerer, og ham efterlignede de så allesammen. Og sådan gik det med det hele, små fremskridt, små finesser, den ene efter den anden.

En kopiør kunne have så utrolig mange kneb. Tænk, hvilke plader der sommetider blev budt ham. Så tynde, at der knap var noget billede. De blev kopieret under 5-6 lag silkepapir og iøvrigt på mange andre måder for at få billedet trængt ind i papiret, og det hjalp.

Monteringen.

Og så monteringen. Man klæbde billedet op med klister og strøg det af, som nu, med et rent stykke filterpapir underst for at opsuge klisteret i randen. Valsningen af billedet spillede en meget vigtig rolle. Det foregik på den måde, at man mellem 2 stålvalser, der blev drejet med håndsving, lagde en uhyre fint poleret stålplade. Her blev billedet anbragt med retsiden mod den blanke plade, og valset igennem. Mange billeder blev indrammet i datidens ovale rammer, hvortil man selv skar glas med sin uopslidelige diamant. Ja, dette med rammer - det er mærkeligt, som det har skiftet og fulgt fotografien.

DANSK MUSEUMSTJENESTE

Istandsættelse af Ancient Fotografi, Daguerreotypier og Grafik for Arkiv, Forskning og Udstillinger, m.m.

RØDKÆLKEVEJ 118. DK 2600. Tlf. 42 45 65 85.

Vi talte i begyndelsen om daguerreotypien. Se, hvad der blev fremstillet af rammer dengang, små nydelige etuis til at lukke op og have stående åbne. Flere var med guldkarton med smukke fine ornamenter, fuldstændig indrettet og afstemt efter billedet, nedlagt i fint silkefløj i en lille træramme beklædt med ruskind, der igen havde guldforsiringer. Nydeligt var det - noget så smukt et arbejde, som man sjældent ser det nu tildags.

Det er som om, at fordi daguerreotypierne var dyre, skulle også indramningen være det, men vistnok også fordi denne indeholdt et portræt af den, man satte mest pris på, og det er jo tanken i hele portrætfotograferingen. Og læg mærke til, hvis De ser disse gamle rammer, hvor forskellige og omhyggelige de alle er, med og uden ornamenter.

Efterhånden som billederne blev mere almindelige, blev rammerne det også, især i glasperioden, men læg så endvidere mærke til, at med papirbillederne, visitkort som de kaldtes, opstår albummene, først ganske enkelte, men gode med plads til 40-50 billeder, til de endte som rene uhyrligheder med sølv og jernbeslag. Dog må vi være glade for dem, idet så mange billeder er derved blevet bevaret til eftertiden, og man deri finder sine olde- og tipoldeforældre, samtig med, at de gavner fotografien, idet de vækker lyst til at samle familie billeder. Den dag er sikkert heller ikke fjern, da folk igen får lyst til at hænge billeder af deres nærmeste op i stuen, og ikke som nu, sidde og glo på en hvid væg med ligegyldige lithografier og deslige.

Samtidig med papirbilledernes fremkomst i lidt større format kom også de rigtige rammer, og der har vi først og fremmest de danske ovale rammer fra Hendriksen på Christianshavn. Dette var rammer, som ikke fandtes finere i hele verden, hverken i form, profil, polering, eller i den vidunderlige guldbrændte messingramme, der havde den egenskab foruden at holde rammen, også brugtes til at fastholde billedet, som sad udenfor det fine buede glas. Kig på dem, og fryd Dem, de er nemlig lige så fine den dag i dag. Ingen buler i messingen, og ikke een har revner, som alle de udenlandske efterligninger har. Man

vil endnu i mange hjem finde disse smukke billeder og rammer fuldt bevarede.

Så kom der den mode med de udskårne schweitzerrammer med dyr, gemser og pipfugle, og tænk en masse der blev solgt af dem. Det kan nok være, vore billedskærere fik travlt, og faget voksede kolossalt. Efter disse kom der pludselig en halvrand fingertyk liste i mahogni eller italiensk nøddetræ med indsatte runde hjørner, en underlig mode. Alle billeder blev indrammet i karton, også ofte med metal-kant nærmest billedet.

Atelierne.

Atelierne var ikke undergået nogen videre forandring. Det mest mærkbare var baggrundene, der efterhånden blev hele kulisser, flade og plastiske. Kongeborge eller kejserslotte ud- og indvendigt. Store og fine møbler med brokade og guld. Almindelige danske møbler fandtes næsten ikke, måske en enkelt tarvelig kurvemagerstol kunne man stundom finde, men ellers sad kejseren af Rom ikke i finere stole.

Havde en fotograf en sådan kongestol, skulle alle fotograferes i den. Var først en gammeldags bondeknold fotograferet således, kunne man efterhånden finde billeder med netop den stol på de forskellige bondegårde.

Desuden var der udskårne borde, klassiske bøger, men det mest morsomme var de tysk-italienske sammenkonstruerede møbler, der på een gang forestillede skrivebord på forsiden, mens bagsiden var klaver, bogskab eller kamin med ildrager og det hele. Limerede "ægte" tæpper af voksdug, skamler, puder, palmer og ægte klippestykker, alt dette måtte disse gammeldags kameraer med deres 2-3 enkelte kassetter sluge ved hjælp af de gængse, forresten udmærkede objektiver af tyske Voigtländer og engelske Dallmeyer i 1/1, 1/2 og 1/4 størrelse.

Sådan benævntes de. Man kendte så og sige ikke andre til atelierbrug. De var temmelig lysstærke, men tegnede ikke videre skarpt i yderkanten, hvorfor de var forsynet med løs blænde, der meget stærkt benyttedes, og man vil i mange ældre ateli-

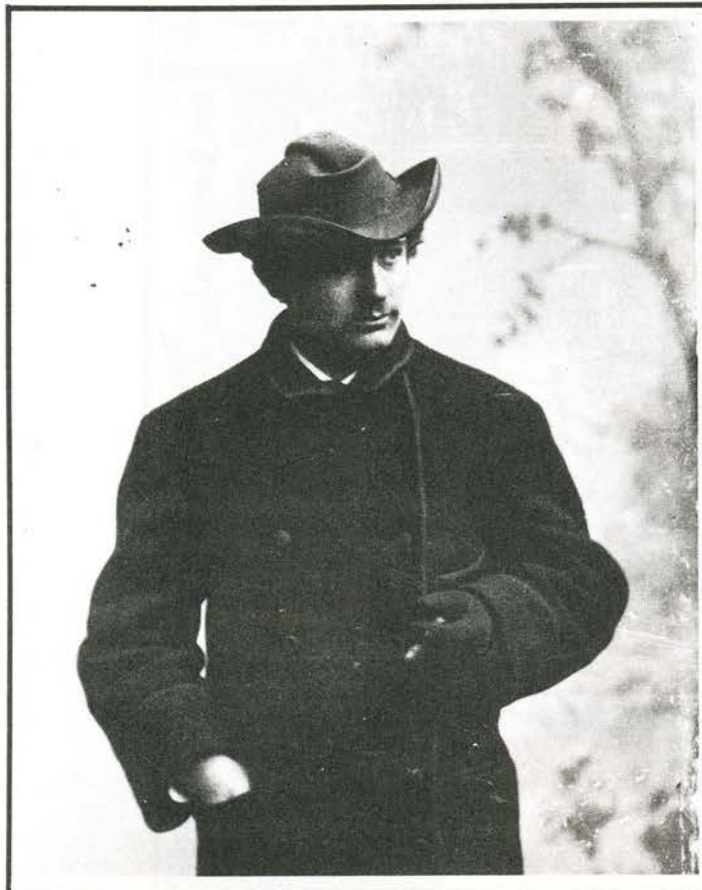
NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. - 31 54 55 90.

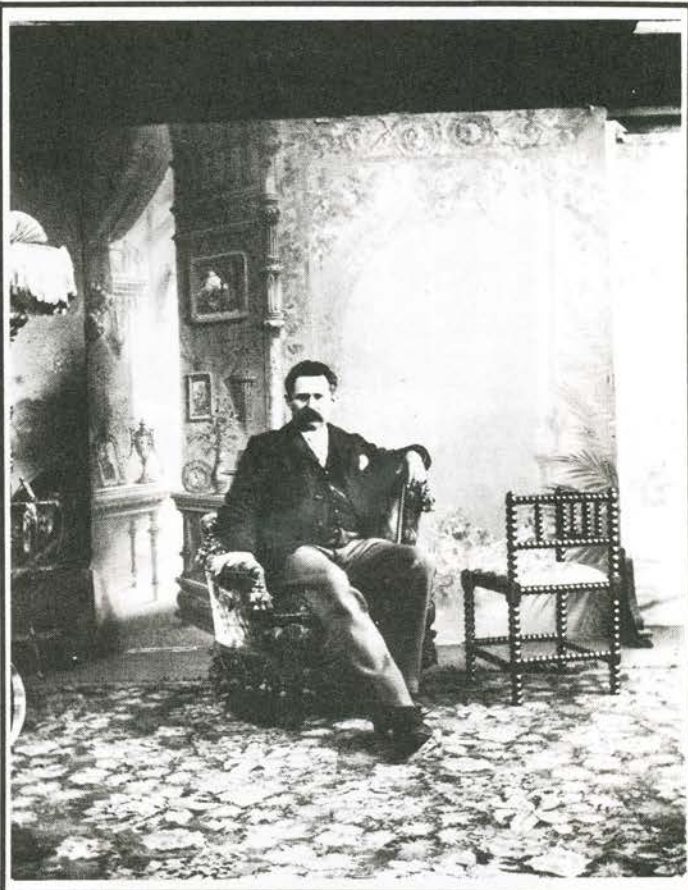

er endnu finde eksemplarer deraf til minde om den svundne tid.

Omtrent på dette stadium stod fotografien, da jeg trådte aktivt ind i den.

Opt. fra 1885.

Ca. 1890.

Ca. 1894.

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBRUGADE 64 . 2100 KØBENHAVN Ø . TLF. 31 42 71 17.

S.J.J.'s flotte optagelse af Chr.IX og dr. Louises guldbrillupsoptog over Højbro Plads den 26. maj 1892.

Atelieret i Frederiksberggade ca. 1891.

fortsættes....

COLOR FOTO

Color Foto Frederiksberg	Godthåbsvej 32
Color Foto Lyngby	Hovedgaden 47
Color Foto Hørsholm	Hovedgaden 12
Color Foto Espergærde	Espergærde Centret
Color Foto Engrosafdeling	Hovedgaden 12

"Hver 8. dag" okt. 1903.

- Æ du noensinde been fotograferet?
- Ja de æ je fløjte me, aa de va ikke den føste Plade, je stak Polletiet!

Med venlig hilsen
PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · Tlf. 33 12 62 52.